

Samnanger kommune
der du vil leva og bu

Samnanger kommune

2015 - Friluftslivets år

Årsmelding 2015

Hovudmål i kommuneplanen

Samnanger kommune skal vera eit attraktivt og livskraftig samfunn for alle innbyggjarane

I Samnanger skal det finnast attraktive og varierte bustadtilbod

Samnanger kommune skal vera ein aktiv samarbeidspart med næringslivet for å styrkja eksisterande verksemdar og for å få etablert nye arbeidsplassar

Samnanger kommune sin innsats innan infrastruktur skal gje eit godt, trygt og framfidsretta tilbod

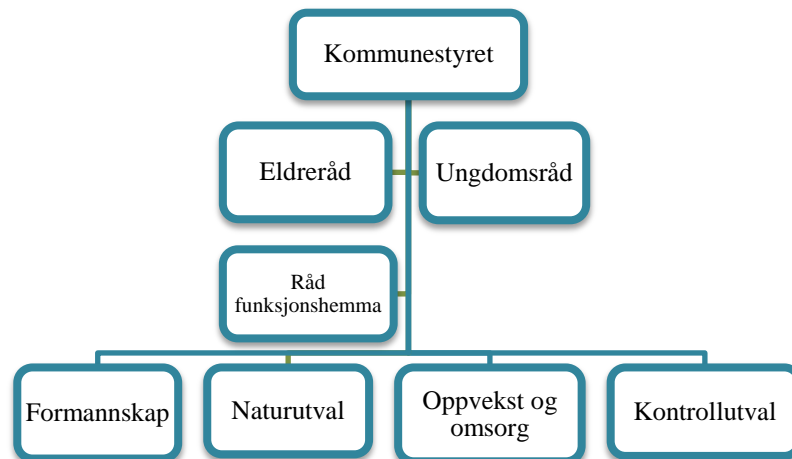
Samnanger kommune skal vera ein funksjonell og handlekraftig organisasjon

Gjennom aktiv marknadsføring skal Samnanger gjerast kjent

Innholdsoversikt

	Side
Politisk styring og aktivitet	4
Utvikling i folketalet	10
Organisasjonskart administrasjon	11
Generelle merknader	12
Kommentarar til driftsrekneskapen	13
Investeringsrekneskapen	28
Samnanger samanlikna med andre – KOSTRA- statistikk	32
Kommentarar til dei einskilde tenestoområda	38
Sentrale styringsorgan og fellesutgifter	39
Næring	39
Barnevern	41
Sektor for organisasjon	42
Kyrkja	50
Sektor for samfunn og utvikling og tekniske tenester	51
Sektor for helse og omsorg	61
Sektor for oppvekst og kultur	69
Årsmeldingar frå einingane	84
Vedlegg	
Oversikt over politiske saker i utvala	
Oversikt over kostragruppe 3	

Politisk styring fram til oktober 2015

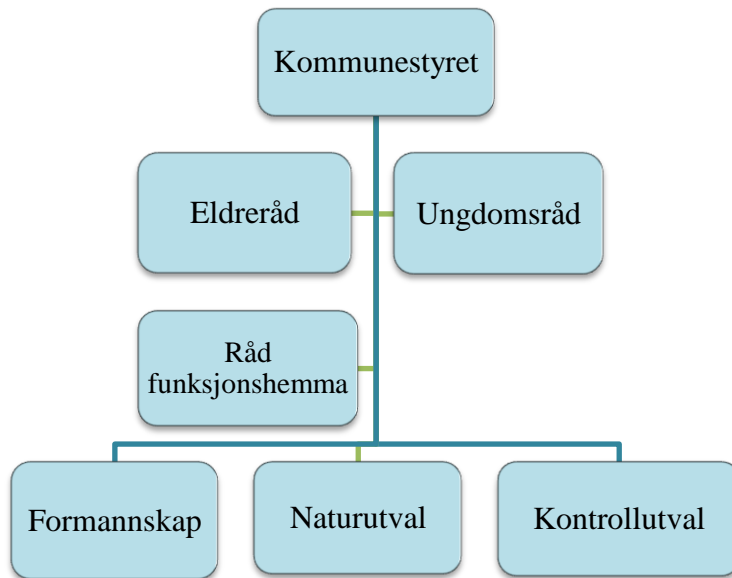

Parti/gruppe	Tal medlemmer	Gruppeleiar
Arbeidarpartiet	6	Brigt Olav Gåsdaal
Kristeleg folkeparti	4	Sigmund Dyrhovden
Bygdalista	3	Ragnfrid Aadland Olsnes
Senterpartiet	2	Øyvind Røen
Framstegspartiet	4	Gunnar Bruvik
Høgre	2	Eva Hellevang

Utval / råd	Leiar	Nestleiar	Tal medlemmer
Formannskapet/adm.utval	Marit A. Aase Krf	Brigt Olav Gåsdaal Ap	7 (+3)
Naturutvalet	Øyvind Strømmen B	Vidar Tveiterås Ap	7
Utvalet for oppvekst og omsorg	Eva Hellevang H	Liv Berit K Befring Ap	5
Kontrollutvalet	Jens Harald Abotnes Krf	Hans Solberg Sp	5
Eldrerådet	Brigt Olav Gåsdaal		5
Rådet for personar med nedsett funksjonsevne	Gunnar Utskot		3
Viltnemnda	Jon Magne Bogevik		6

Organisering frå oktober 2015

Parti/gruppe	Tal medlemmer	Gruppeleiar
Arbeidarpartiet	5	Nils Aadland
Kristeleg folkeparti	2	Inge Aasgaard
Bygdalista	5	Martin Haugen
Senterpartiet	2	Øyvind Røen
Framstegspartiet	4	Karl Bård Kollbotn
Høgre	2	Arild Røen
Miljøpartiet dei Grøne	1	Øyvind Strømmen

Utval / råd	Leiar	Nestleiar	Tal medlemmer
Formannskapet	Knut Harald Frøland B	Øyvind Røen Sp	9
Naturutvalet	Karl Kollbotn Frp	Jon Magne Bøgevik Frp	9
Administrasjonsutvalet	Knut Harald Frøland B		5 (+3)
Kontrollutvalet	Bright Olav Gåsdal Ap		5
Eldrerådet			5
Rådet for personar med nedsett funksjonsevne	Gunnar Utskot		3
Ungdomsrådet			6

Politisk arbeid

Som vedlegg til meldinga ligg ein oversikt over kva saker dei ulike utvala har handsama i 2015. I tillegg er det omtala i melding frå eining for interne tenester. I kommuneplanen er to av delmåla direkte knytt opp mot politisk aktivitet.

- *ei funksjonell politisk organisering*
- *eit aktivt folkestyre og engasjerte innbyggjarar*

Som tidlegare år er det stor variasjon mellom utvala i tal saker som vert handsama. Det har òg vore problem med å gjennomføra møte pga. dårleg frammøte. Medlemmer av kommunestyret etterlyser også informasjon om saker som er delegert til utval å handsama, noko som kan tyda på at kommunikasjonen internt i gruppene og samsnaking mellom representantane ikkje er god nok. Administrasjonen har reist spørsmål om den politiske organiseringa og ansvarsfordeling mellom utvala er riktig. Ved konstituering for ny kommunevalperiode vart det bestemt å leggja ned utval for oppvekst og omsorg og overføra mesteparten av sakene til formannskapet. Viltnemnda vart lagt ned. Det vart også vedteke å utvida tal medlemmer i formannskapet og naturutvalet til 9. Tal medlemmer i administrasjonsutvalet vart redusert til 8 inkludert 3 representantar for dei tilsette. Det nye kommunestyret bestemte at møta i kommunestyret skulle vera på dagtid, men i samband med budsjetthandsaming var det ikkje fleirtal for å løyva nødvendige midlar.

Den store hendinga i 2015 i Samnanger må vel seiast å vera opninga av Tyssetunellen. Den vart markert med ein folkefest på skuleplassen på Ytre-Tysse der m.a. alle samarbeidspartane vart takka.

Det har vore ein del arbeid/diskusjonar om **kommunereforma**. Kommunestyret sitt vedtak innebar ei utgreiing av tre alternativ, Samnanger kommune åleine, Samnanger saman med Kvam og Fusa og Samnanger saman med Bergen, Osterøy og Vaksdal.

Kommunesamanslåing vart eit sentralt tema i valkampen, og fleirtalskonstellasjonen gjekk til val på at Samnanger skulle forbli eigen kommune og at det ikkje var naudsynt med utgreiingar. I tråd med dette vart det i november 2015 fatta vedtak om å stoppa utgreiingsarbeidet.

Folkemøte knytt til kommunestyrevalet

Som vanleg har utvala og kommunestyret handsama ei rekke **planar**. Diverre nådde me ikkje målet om endeleg godkjenning av kommuneplanens arealdel. Me arbeider no for å få den ferdig innan utgangen av 2016. Småkraftplanen vart godkjend. Det same vart interkommunal plan for næringsareal for kommunane Fusa, Os og Samnanger.

Tilstanden på dei kommunale vegane var tema ved at det var lagt fram ein tilstandsrapport for vegane og ei evaluering av vintervedlikehaldet. Kommunen vedtok å busetta flyktningar.

Kommunestyret

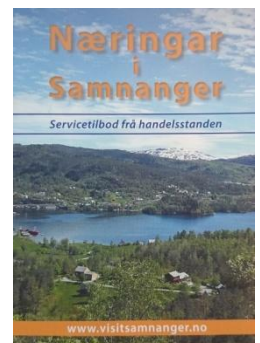
Hausten 2015 vart det starta forsøk med overføring av kommunestyremøta på You Tube – såkalla streaming av møta. Etter ei forsøksperiode vart det bestemt å fortsette med dette. Me har registrert at det er rundt 20 personar som fylgjer med på direktesendinga, og me ser at sjølvne videoane frå møta i skrivande stund er sett frå 129 til 358 gonger pr møte.

Samnanger kommune har sidan valet i 2011 hatt digitale løysingar for politikarane. Alle har fått iPad til lesing og handtering av politiske dokument. Ordningar vart evaluert i haust, og det vart bestemt å halda fram med dette.

Formannskapet

Fleire ulike saker knytt til økonomi var til handsaming. I tillegg til søknader om tilleggsløyving og finansiering av tiltak, var det også fleire saker om fritak for betaling av eigedomsskatt. Det vart bestemt å selja den kommunale bustaden i Hagamulen – salet vert gjennomført våren 2016. Det vart også vedteke å selja ei mindre tomt i bustadfeltet Lønnebakken til garasje. Formannskapet er også styret for det kommunale næringsfondet. Det kom ikkje inn søknader om tilskot frå dei næringsdrivande, men det vart gitt eit tilskot til Samnanger næringsforum til utarbeiding av brosjyre.

Naturutvalet

Halvparten av sakene i naturutvalet er søknader om dispensasjon primært frå kommuneplan, men også frå reguleringsplanar. Det var også fleire klagesaker knytt til vedtak gjort i desse sakene. Ein god del av dispensasjonssakene kjem som fylgje av ein eldre arealplan, og me reknar med at ny plan vil handtera ein del av dei problemstillingane slik at me får færre dispensasjonssaker.

Alle saker om deling skal etter gjeldande delegeringsreglement handsamast politisk. Dei fleste av dei er kurante, og vidaredelegering til rådmannen bør drøftast. Utvalet handsama 8 slike saker i 2015.

Av einskildsaker kan nemnast adressetildeling for fritidsbustader, VA-norm for kommunen, handlingsprogram for spelemidlar og uttalar til div. konsesjonssaker.

Utvalet for oppvekst og omsorg

Utvalet hadde berre 4 møte og handsama 15 saker. Også i 2015 var det ein god del fråvær blant medlemmene, noko som har gjort at møte har vorte avlyst. Begge desse tilhøva var med å avgjera at utvalet vart lagt ned.

Av sakene som var til handsaming kan nemnast utvida skuledag for ungdomstrinnet, smittevernplan for kommunen og revidering av vedtekter for kulturstipend for unge.

Administrasjonsutvalet - det partssamansette utvalet (medlemmene i formannskapet saman med representantar for dei tilsette) hadde berre 2 møte i 2015. Det er utfordrande å finna saker som engasjerer og der administrasjonsutvalet har tilstrekkeleg mynde til å få gjennomslag. Ein har m.a. sett på moglegheten til å slå saman utvalet med AMU, men dette er av ulike grunnar ikkje tenleg. Ein har for kommunestyreperioden 2015 – 2019 vald ei anna samansetting av utvalet der det ikkje er medlemmene i formannskapet som utgjør arbeidsgjevarrepresentantane.

Arbeidsmiljøutvalet har i 2015 drøfta og vedteke fleire viktige reglement. Det var m.a. viktig å få på plass retningslinjer og rutinar for handtering av konflikter, trakassering/mobbing og utilbørleg åtfærd. Utvalet har følgd nøye med på utviklinga innan sjukefråvær.

Rådet for personar med nedsett funksjonsevne har vore rådført i spørsmål knytt til etablering av senter for funksjonshemma. Dei var m.a. representert på eit møte med pårørande. Dei ga også uttale til budsjett 2016 der dei fokuserte på å få realisert senteret.

Eldrerådet hadde i 2014 2 møte og dei handsama 5 saker. Eldrerådet har m.a. uttalt seg om kommunereforma og dei har delteke i arrangement knytt til eldredagen.

Ungdomsrådet. Kulturkonsulent er sekretær for rådet. Ungdomsrådet hadde i 2015 6 møte og handsama 13 saker. Ungdomane har eit stort engasjement, ikkje minst for å få til aktivitetar i kommunen. Dei ga i 2015 uttale til kommunereformarbeidet og dei har engasjert seg for å få til betre busstilbod i kommunen.

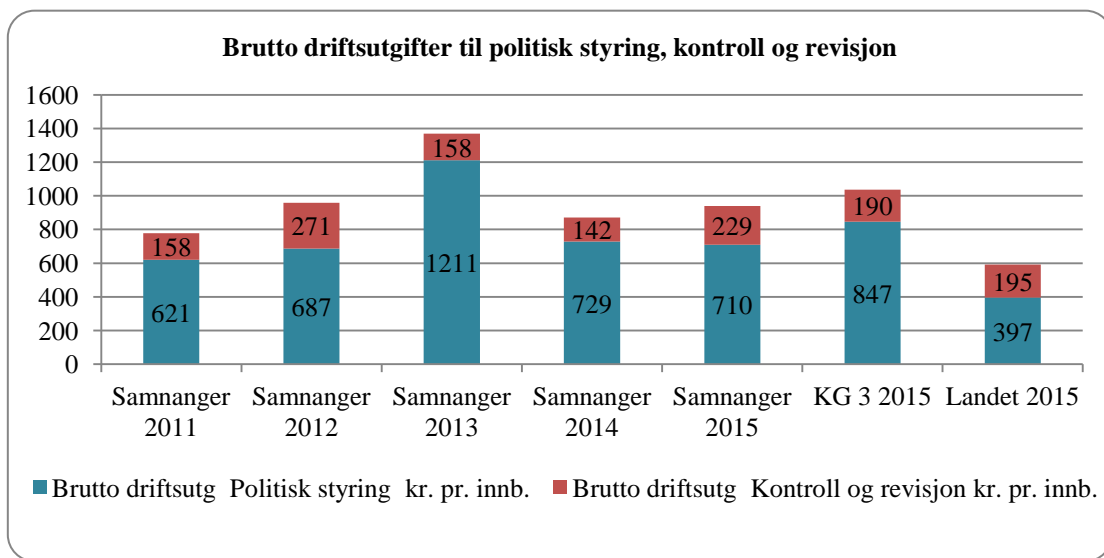

Konsert på Bjørkheim etter initiativ frå ungdomsrådet

Ressursbruk

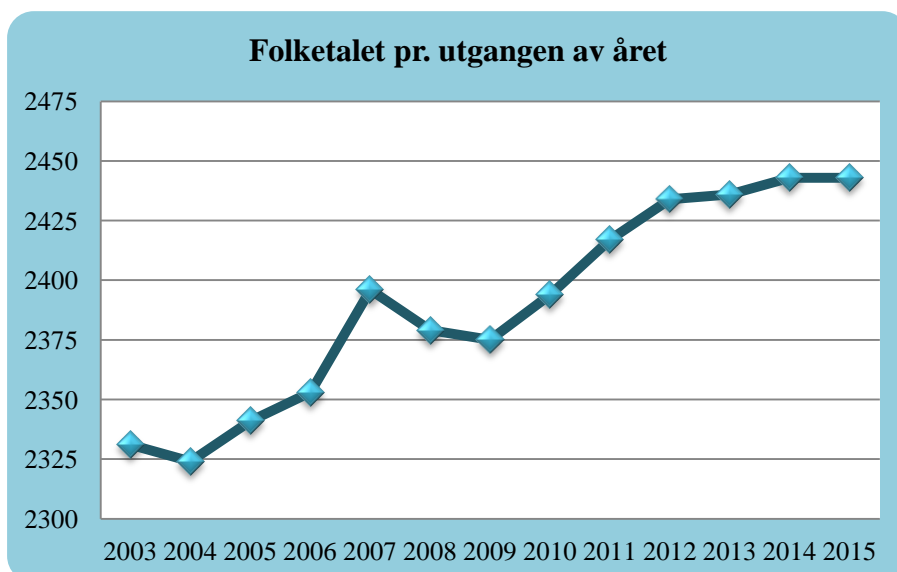
KOSTRA-statistikken gir oss ein del informasjon om ressursbruken vår også på dette området. 2013 var eit særskild år med mykje konsulentbruk. I 2015 er me attende til meir normalt forbruk . Kontrollutvalet fekk gjennomført ein utsett forvaltningsrevisjon (internkontroll), og det viser att i kostnadstala. Her vert det vist til kontrollutvalet si årsmelding. Dette er eit av dei områda der små og store kommunar har same oppgåver. Som venta ligg landsgjennomsnittet mykje lågare. Men samanlikna med KG 3 bruker me mindre til politisk styring. Det vert elles vist til årsmeldinga for interne tenester.

Folketalsutvikling

Folketalet ved utgangen av 2015 var på **2443**.

I arbeidet med ny kommuneplan er det rekna med ein årleg folketalvekst framover på 1 – 1.5%. I perioden 2003 – 2015 har denne vore 0,37%. Dei siste fire åra har det vore ein vekst på til saman 9 personar.

I 2015 hadde med negativ netto fødselsoverskot på 7. Av dei som flytta til kommunen kom 13 flyttande frå utlandet. Tilsvarande var det 5 som flytta frå Samnanger til utlandet.

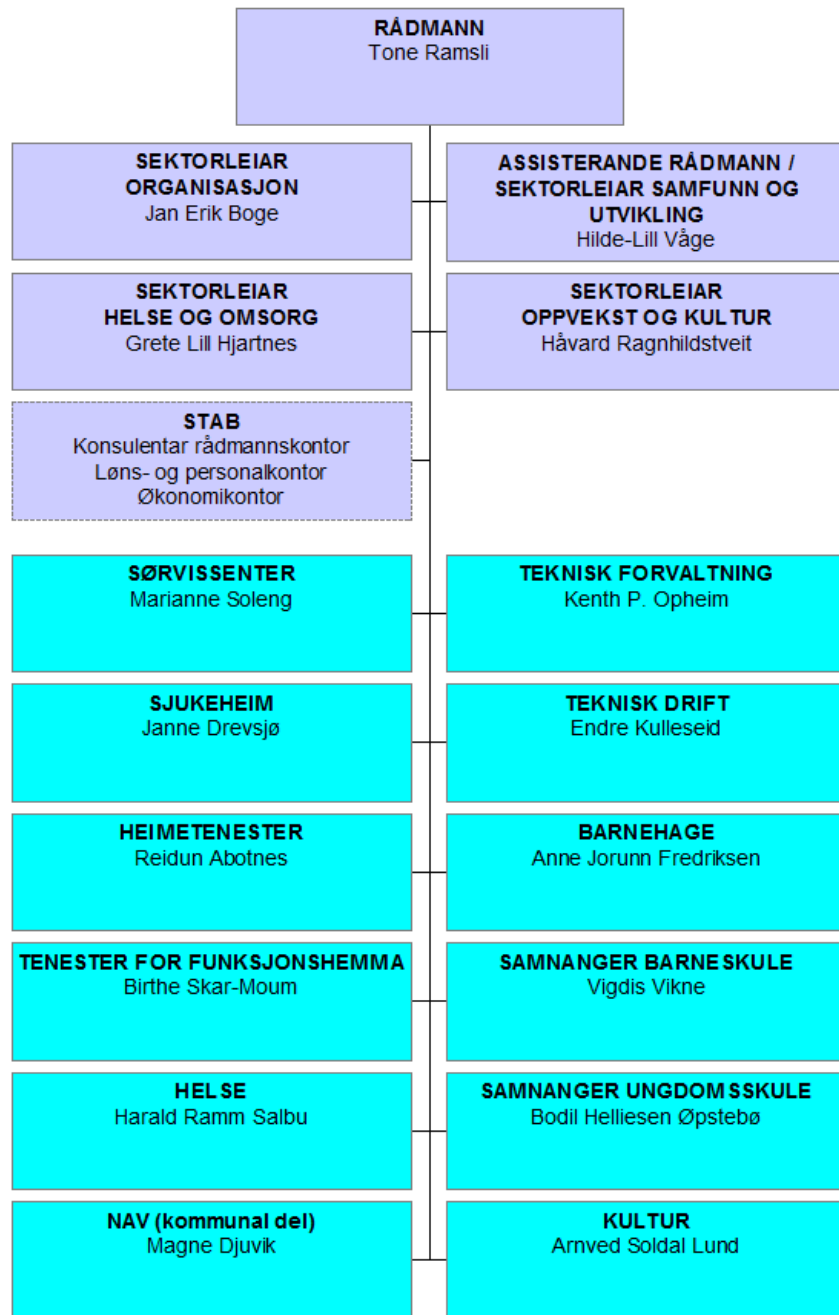
Samnanger kommune har ein folkevekst langt under det som kommunen meiner må til for å kunne oppretthalda ein del av tenestene. Me ser t.d. (for) låge elevtal på ungdomsskulen. Kommunen har ikkje gjort spesifikke tiltak for å auka folketalet. Det er ikkje nok å ha byggeklare tomter. Dette må det gjerast noko med dersom intensjonen i ny kommuneplan om ein vekst på 1% - 1,5 % skal realiserast. Landet sett under eitt har ein folkevekst på 1,1% og Hordaland fylke 1 %.

Oversikt over utviklinga i folketalet i 2005 – 2015

år	fødde	døde	Innflytting	utflytting	endring	folketal	%-vis endring
15	26	33	115	108	0	2443	0
14	35	25	115	118	7	2443	0,29
13	27	17	90	103	2	2436	0,08
12	32	21	99	93	17	2434	0,70
11	27	19	109	93	23	2417	0,96
10	24	16	102	91	19	2394	0,80
09	32	34	101	106	-4	2375	-0,16
08	42	23	62	98	-17	2379	-0,71
07	29	22	121	85	43	2396	1,83
06	29	28	99	90	12	2353	0,51
05	22	23	104	85	19	2341	0,82

Det kan koma korrigeringar i etterkant slik at ikkje alle summeringane er korrekte for det einkilde år.

Administrativ organisering

I løpet av 2015 kom denne organiseringa av administrasjonen i gang. Den siste einingsleiaren kom først på plass i mars 2016. I mesteparten av 2015 arbeidde me samstundes både etter ny og gamal modell. T.d. var Grete Lill Hjartnes både sektorleiar for helse og omsorg og einingsleiar for tidlegare pleie- og omsorgseininga. Rådmannen si meining med den nye organiseringa er å få meir fokus på lokalsamfunnsutvikling og å få betre styring gjennom å fokusera på overordna leiing. Overordna leiing inkluderer m.a. internkontroll, organisasjonsutvikling og beredskapsarbeid, alle område der me har arbeidd for lite. Fokuset både frå overordna styresmakter og frå innbyggjarane på individet sine rettar og kvaliteten i tenestene gjer det naudsynt med ei vridning i rådmannen sitt fokus som i for stor grad har lagt på produksjon av tenestene.

GENERELLE MERKNADER

Ein viktig milepæl vart nådd då endeleg startsignal for bygging av ny sjukeheim vart gitt av kommunestyret i august 2014. Bygginga kom i gang i november 2014, og ein ny milepæl vart nådd 31. mars 2016 då me tok **den nye Samnangerheimen** i bruk. Me har no fasilitetane på plass for å kunna gje gode og varierte tenester til dei eldre, og me vil kunna driva meir kostnadseffektivt enn tidlegare. Det må til skal me kunna forsvare dei store investeringane.

I 2015 vart ny **administrativ organisering** innført. Innføringa skjedde gradvis og i løpet av heile året, m.a. fordi det skulle rekrutterast personell i ein del av stillingane. Med den nye organisasjonen der rådmannsnivået er styrka må me kunna halda fokus på overordna leiing, styring og samfunnsutvikling. Rapporten om internkontroll viser at me har ting å ta tak i, eit arbeid som alt er starta. Det er gjort grep og utarbeidd rutinar og planar for å imøtekoma delar av kritikken. Arbeidet held fram for fullt i 2016.

Kommunen sin **økonomi** er vanskeleg. Først og fremst skuldast det at inntektene våre frå kraftproduksjonen svikter. Inntektene frå sal av konsesjonskraft har stupt frå 6,3 mill. kroner i 2010 til 1,5 mill. kroner i 2015. Det er dramatisk for ein kommune som er så avhengige av desse midlane i den ordinære drifta. I planlegginga vår må me nok leggja til grunn at inntektene i 2015 vil vera det ”normale”.

Rekneskapen for 2015 viser at me har eit meirforbruk i einingane i høve til revidert budsjett på 320.000 kroner og eit samla meirforbruk i drifta på **980.000 kroner**. Dette til tross for jamt over god budsjettdisiplin og innkjøpsstopp store delar av året. Det vert krevjande å dekkja inn underskotet, og rådmannen ser det som heilt urealistisk å gjera det i 2016. Dei fleste einingane har hatt mindreforbruk til tross for at dei i løpet av året fekk redusert ramma si. Forventningar om svikt i skatteinngangen i tillegg til bortfall av kraftinntekter gjorde at kommunestyret fatta vedtak om innkjøpsstopp. Sjølv om skatteinngangen tok seg opp i siste halvår, og me enda godt over opphavleg budsjett, stod innkjøpsstoppen ved lag heile året.

På eitt område – i **eldreomsorga** – er det eit stort **meirforbruk**. I budsjettet vart det lagt inn to føresetnader for å ha kontroll med kostnaden i den mellombelse drifta, høgare grunnbemanning som skulle hindra inntak av vikarar ved fråvær og redusert bruk av vikarbyrå. Høgare grunnbemanning og endringar i måten me drifta på var positive for arbeidsmiljøet og resulterte i svært lågt sjukefråvær. Men sjukeheimsdrift to stader viste seg å krevja fleire sjukepleiarar på jobb samstundes. Når så fleire av dei vart sjukmelde, måtte det brukast meir personell frå vikarbyrå for at drifta var fagleg forsvarleg. Det var heller ikkje eige personell som kunne ta på seg ansvar for særskild krevjande pasient, og det vart derfor ikkje mogleg å redusera bruken av vikarbyrået, heller tvert om. Samhandlingsreforma og utviklinga i samfunnet generelt har ført til auka krav til kompetanse, og det må takast grep for å styrka sjukepleiebemanninga i kommunen.

Den økonomiske situasjonen til Samnanger kommune er krevjande. Samanlikna med andre brukar me fleire kroner stort sett på alle områda, og det bør derfor vera all grunn til å gjennomføra innsparingar utan at det fører til uforsvarlege tenester. Samstundes veit me at det er område innan teknisk som har vore forsømd og som treng midlar straks. I budsjettet for 2016 er det gjort nokre forsiktige grep for å kutta kostnad. Dette skjedde ikkje utan protestar, og det krev politisk mot å stå i denne støyen. Men situasjonen er såpass alvorleg at det krev handling. Effekten av reduserte ressursar vil gjera at kvaliteten på og/eller omfanget av tenester går ned.

Kommentarar til driftsrekneskapen

Rekneskapen hadde før strykingar eit meirforbruk på 1,25 mill kroner. Samanlikna med revidert budsjett kan me oppsummert seia at meirforbruket (underskotet) etter stryking skuldast:

Meirforbruk einingane	-0,32 mill kroner
Konsesjonskraft	-0,97 mill kroner
Skatt, ramme og inntektsutjamning	+ 0,74 mill kroner
Netto premieavvik og fond	- 0,39 mill kroner
Nettogeinst lågare rente	+0,37 mill kroner
Urealisert tap aksjar	-0,41 mill kroner

Strykingar er gjort i samsvar med § 9 i forskrift om årsrekneskap og er gjennomført på denne måten:

- Stryka overføringar frå drift til investering	0,16 mill kroner
- Førå tilbake avsetning til disposisjonsfond	0,11 mill kroner
<u>Meirforbruk 2015 etter stryking</u>	<u>0,98 mill kroner</u>

	Opphavelg budsjett	Rev.budsjett	Rekneskap	
Skatteinntekter	61 455 000	61 255 000	62 066 601	
Rammetilskot inkl. inntektsutjamning	79 131 000	79 509 000	79 433 958	
Samla	140 586 000	140 764 000	141 500 559	736 559

Kommunane har samla hatt ein auke i skatteinngangen på 5,9 % frå 2014. Året før var auken på 1,9 %. I statsbudsjettet var det lagt til ein grunn ein auke på 4,7 %. Skatteinngangen var lågare enn forventa i første del av 2015 med ein skattevekst pr mai på 4,6 % for landet. I revidert statsbudsjett fekk kommunane kompensert for delar av skattesvikten, og Samnanger kommune fekk auka rammetilskotet med kr 381 000. I tillegg fekk kommunane kompensert for auka administrative utgifter til nasjonal moderasjonsordning for foreldrebetaling i barnehage. Totalt auka kommunen sitt rammetilskotet i revidert nasjonalbudsjett med 471 000 kroner.

Kommunen fekk også, saman med dei fleste kommunane i Hordaland, tildelt kr 142 000 i ekstra skjønsmidlar frå fylkesmannen i Hordaland som fylgje av svak økonomi i kommunane. Samla sett fekk kommunen auka ramma med kr 613 000. Kommunen sin skatteinngang, som inkluderer naturressursskatten, er på 96,1 % av landsgjennomsnittet. Inkludert inntektsutjamninga er kommunen på 97,2 % av landsgjennomsnittet. Tilsvarende tal for 2014 er 93,5% og 96,1 %.

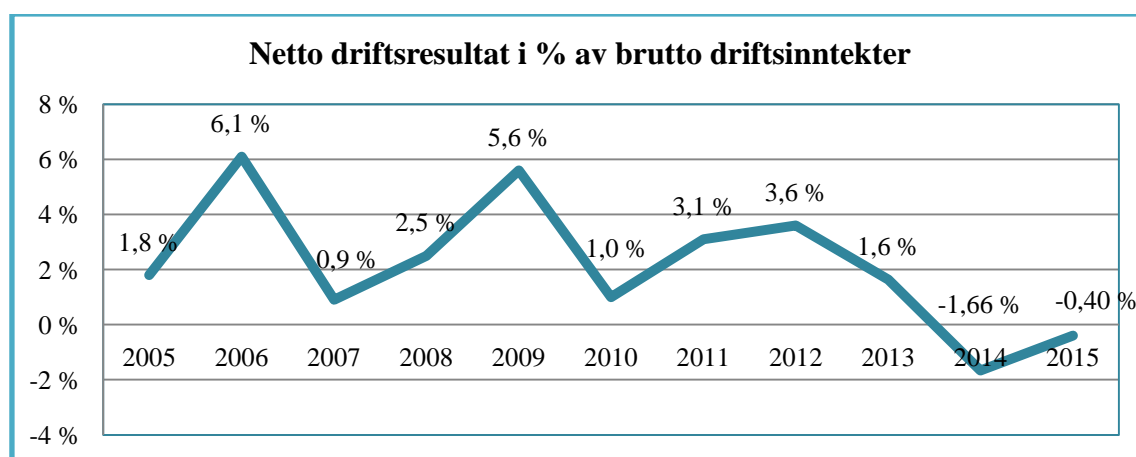
Inntekt frå skatt og ramme vart nedjustert med kr 965 000 i juni pga av skattesvikten som var første del av året. Då skatteinngangen tok seg opp utover hausten, vart inntekta oppjustert til kr 178 000 over opphavelg budsjett. Totalt fekk kommunen inn kr 736 559 meir enn forventa i revidert budsjett.

Samanlikna med 2014 fekk kommunen 4,17 mill kroner meir i inntekter frå ramme og skatt. Dvs ein auke på 3 %.

Finansielle nøkkeltal

Det var tidlegare tilrådd at kommunane bør ha eit netto driftsresultat i rekneskapen på minimum 3% av driftsinntektene. Frå 2014 vert investeringsmoms direkte inntektsført i investeringsrekneskapen. Det gjer at det anbefalte kravet no er på 1,75 %. Årsaka til det anbefalte kravet er at kommunane skal kunna setja av midlar for å møte mellombels ubalanse på drifta og til finansiering av investeringar no eller seinare. Fylkesmannen er oppteken av dette nøkkeltalet og gir kommentar på det i si tilbakemelding til budsjett og rekneskap. Samnanger har i 2015 eit negativt netto driftsresultat på 0,4 % av brutto driftsinntekter. I 2014 hadde kommunen eit negativt resultat på 1,66 % .

Det er ei realiteten ikkje pengar att på disposisjonsfondet pr 31.12.2015. M.a.o. har ikkje kommunen buffer til å handtera uføresette hendingar. Kommunen må snarast ta grep for å bygga opp eit disposisjonsfond.

Einingane

Tabellen under viser revidert budsjett og rekneskap for driftsdelen av rekneskapen og avviket mellom budsjett og rekneskap. Eit tal i minus er eit meirforbruk (underskot). I tillegg viser den avvik mellom budsjett og rekneskap på det som gjeld finanskonti i rekneskapen. Dette vil gjelda avskrivningar, kalkulatoriske renter, avsett til og bruk av fond. Totalt har einingane inkludert rådmann, eit meirforbruk på kr 322 197.

	Revidert budsjett drift			Rekneskap drift			Avvik drift	Avvik finans	Sum avvik
	Inntekter	utgifter	netto	Inntekter	utgifter	netto			
Pleie/ omsorg	-8 665	61 220	52 555	-8 730	63 089	54 359	-1 804	48	-1 756
Sosial og helse	-2 636	20 108	17 472	-2 919	20 413	17 494	-22	192	170
Barnehage	-3 740	18 530	14 790	-4 078	18 442	14 364	426	-3	423
Kultur	-895	4 819	3 924	-1 322	5 181	3 859	65	-62	3
Barneskule	-2 629	22 066	19 437	-3 398	22 543	19 145	292	-3	289
Ungdomsskule	-1 238	10 872	9 634	-1 409	10 515	9 106	528	-84	444
Teknisk	-12 036	26 189	14 153	-13 298	27 355	14 057	96	-684	-588
Stab	-618	12 899	12 281	-950	13 235	12 285	-4	-2	-6
Skule- og barnehageadm, VO	-2318	9202	6 884	-2933	9202	6 269	615	-28	587

(meirforbruk -/ mindreforbruk +)(tala i 1.000 kr)

Svikt i skatteinntektene dei første 5 månadane gjorde at einingane vart pålagt eit kutt på til saman kr 525 000. Kuttet vart fordelt ut på dei fleste av einingane med unnatak av pleie og omsorg. Det vart i tillegg innført innkjøpsstopp. Skatteinngangen betra seg utover hausten, men innkjøpsstoppen vart vidareført då det viste seg at pleie og omsorg ville få eit større meirforbruk. Det vart vedtatt eit ytterlegare kutt på budsjettet til ungdomsskulen på 600.000 kroner.

Pleie og omsorg (PLO). Resultat: meirforbruk 1 756 000 kroner Avvik 3,23 %. Sum netto resultat 54,3 mill kroner. Dette er den største eininga og berre små prosentvise avvik gir store avvik i kroner. Det er derfor veldig viktig med god budsjettkontroll.

Det var krevjande å laga budsjett for sjukeheim og heimetenester i 2015. Sjukeheimen vart drifta både på Vaksdal og i omsorgsbustadene på Hamnahaugen, og det ga naturleg nok utfordringar også økonomisk. Budsjettet for 2015 var ikkje basert på erfaring, men vart laga ut ifrå dei opplysningane og måla me hadde i september/ oktober 2014. Ein av føresetnadane i mellombels drift var at ingen tilsette skulle permitterast eller mista jobben. Det gjorde at grunnbemanninga har vore litt høgare enn nødvendig. I budsjettet vart det derfor lagt til grunn mindre vikarbruk enn vanleg. Dette slo ikkje til som forventa mellom anna pga at det måtte inn vikarar for sjukepleiarar med lengre sjukefråvær. Det var òg ein føresetnad å erstatta personell frå vikarbyrå med egne tilsette. Det viste seg at dette ikkje var mogeleg å få til sjølv om stillingar vart lyste ut. I staden vart det eit meirforbruk på kr 685 000 med å bruka vikarbyrå.

Det var heller ikkje tatt budsjettmessig høgde for ekstra utgifter med å ha fleire sjukepleiarar på jobb fordi det vart driven sjukeheim på to stadar. Pleie og omsorg fekk styrka budsjettet med 2,1 mill kroner i løpet av 2015. Til tross for det vart overforbruket på vel 1.7 mill. kroner.

Sosial- og helseeininga. Resultat: mindreforbuk 170 000 kroner. Avvik : 0,98 %. Sum netto resultat 17,3 mill kroner. Frå og med 2015 er 30 % tilsynslege på sjukeheimen ført på sjukeheimen og ikkje på legekantoret som tidlegare. Ordninga med medfinansiering somatiske tenester vart avslutta i 2014, men det siste oppgjeret kom først no på slutten av 2015. Samnanger fekk refundert for mykje innbetalt med kr 115 000. Barnevern hadde eit meirforbruk på kr 181 000 mot revidert budsjett og eit mindreforbruk på kr 125 000 mot opphavleg budsjett.

Sosial- og helseeininga vart i vedtak KS 12/15 pålagt å redusera budsjettet med kr 10 000. Budsjettet vart seinare ytterlegare redusert med netto kr 296 000.

Kultureininga. Resultat: mindreforbruk 3 000 kroner. Avvik: 0,09 %. Sum netto resultat 3,2 mill kroner.

Av kuttet på 525 000 kroner vart eininga pålagt eit kutt på kr 40 000.

Samnanger barneskule. Resultat: mindreforbruk 289 000. Avvik 1,51 %. Sum netto resultat 19,15 mill kroner. Det er innsparing på skule med kr 817 000, men eit meirforbruk på sfo på kr 429 000 og på skuleskyss med kr 99 000. Skulen fekk kr 193 000 meir i refusjon frå staten enn budsjettet og kr 443 000 meir frå andre kommunar (hovudsakleg gjesteelevar som er i beredskapsheimar). Skulen vart i opphavleg budsjett for 2015 pålagt å spara kr 500 000. Dette kuttet vart i sin heilskap tatt hausten 2015, og det tilsvarar eit kutt på 200 % assistentstilling.

Av kuttet på kr 525 000 vart eininga pålagt eit kutt på kr 50 000.

Samnanger ungdomsskule. Resultat: mindreforbruk 444 000 kroner. Avvik: 4,83 % Sum netto resultat 9,19 mill kroner.

Ungdomsskulen har hatt innsparing på løn knytt til svangerskap/ langvarige sjukemeldte. Noko av dette skuldast at vikarutgiftene har vore lågare enn det som er refundert. Dette er knytt til årslønn/ ansiennitet. Skulen har og mottatt kr 342 000 knytt til gjesteelev der det ikkje var budsjettert med inntekt. Totalt har skulen brukt kr 1,09 mill mindre enn opphavleg budsjett.

Av kuttet på kr 525 000 vart eininga pålagt eit kutt på kr 80 000. I tillegg vart ramma redusert med ytterlegare kr 600 000 hausten 2015.

Teknisk eining. Resultat: meirforbruk 588 000 kroner. Avvik: 3,38 %. Sum netto resultat 17,37 mill kroner. Det er eit meirforbruk på veg med kr 410 000. Dette skuldast ein krevjande vinter i første del av 2015 med mykje uver (Nina), to ras på Liavegen og 1 ras på vegen til Nyutøtra. Alt ekstraarbeidet har òg ført til auka reperasjonsutgifter på eldre utstyr. Det var eit meirforbruk på teknisk forvaltning med kr 296 000. Dette skuldast i hovudsak at eininga har hatt ein person langvarig sjukemeldt der kommunen ikkje har fått refundert heile lønskostnden. Kommunen får ikkje refundert meir enn 6 G i tillegg til at utgift til pensjon og arbeidsgjevaravgift av pensjon ikkje vert refundert.

Av kuttet på kr 525 000 vart eininga pålagt eit kutt på kr 210 000. Som eit ledd i innsparinga på teknisk, vedtok kommunestyret å halda bassenget stengt hausten 2015 til etter haustferien.

Interne tenester. Resultat: meirforbruk 6 200 kroner. Avvik: 0,05 %. Sum netto resultat 12,33 mill kroner. Det er eit meirforbruk på ansvar 1200 (politisk nivå og revisjon) på 78 000 kroner. Avviket skuldast at det er betalt ut lønn i 1,5 md. til avtroppande ordførar i samsvar med reglement for godtgjering til folkevalde. Dette var det ved ein feil ikkje budsjettert med. På slutten av 2015 fekk kommunen ei ekstra rekning frå advokat Hæreide på kr 50 000 knytt til arbeidet som var utført i 2013. Faktura er ikkje avklart pr mars 2016, men utgifta er bokført og budsjettjustert.

På ansvar 1201 (stabsdel) er det eit mindreforbruk på 121 000 kroner. Dette skuldast i hovudsak innsparing på felles IT. Økonomi, løn og personalkontoret fekk i sak KS 24/15 styrka budsjettet med kr 150 000. Årsaka var meirutgifter knytt til arbeidet med a-meldinga. I tillegg var det utskifting av personale både på lønskontoret og i sørvissenteret som førte til auka utgifter. Eininga fekk styrka budsjettet med ytterlegare kr 86 000 ved omfordeling av midlar. Som eit ledd i innsparinga vart investering i ny datalagringsløyising i hovudsak finansiert med lånemidlar, og driftsmidlane som skulle brukast til å finansiera tiltaket vart omdisponerte.

På ansvar 1202 (diverse fellesutgifter) er det eit meirforbruk på 48 000 kroner. Dette skuldast at gruppeliv- og ulykkesforsikring var feilbudsjettert og berre delvis justert.

Av kuttet på kr 525 000 vart eininga pålagt eit kutt på kr 85 000.

Barnehage. Resultat: mindreforbruk 423 000 kroner. Avvik: 2,94 %. Sum netto resultat 14,37 mill kroner. Eininga fekk tidleg i 2015 utfordringar med budsjettet. Dei hadde langtidssjukemeldt som dei berre fekk 60 dagar med sjukerefusjon for fordi vedkommande

var over 67 år. Det var her snakk om 5 månader utan refusjon. Årsaka til at eininga likevel går med eit større mindreforbruk skuldast at eininga har hatt fleire langtidssjukemeldte utan at det er tatt inn vikar for alle timane. Dette kunne dei gjera fordi barnehagen har hatt ledig kapasitet. Netto innsparing er her på 354 000 kroner. I tillegg har innkjøpsstoppen gitt innsparing.

Av kuttet på kr 525 000 vart eininga pålagt eit kutt på kr 50 000.

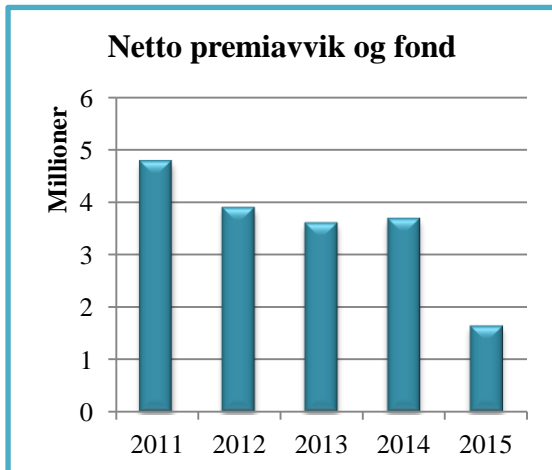
Skule- og barnehageadministrasjon og vaksenopplæring: Mindreforbruk 587 000 kroner. Avvik: 9,72 %. Sum netto resultat 6,04 mill kroner.

Tilskot til private barnehagar var budsjettert kr 500 000 for høgt, og budsjettet vart justert ned og omfordelt. Netto utgifter til felles skuleadministrasjon vart kr 594 000 lågare enn budsjettert. Dette skuldast mellom anna at refusjonskrav frå andre kommunar (gjesteelev) vart kr 169 000 lågare enn budsjettert og at refusjonsinntekt som gjeld elevar i andre kommunar vart kr 205 000 høgare enn budsjettert. Utgifter til kurs og opplæring vart litt lågare enn budsjettert.

Andre postar

Det største avviket som ikkje er knytt til ei eining ligg på sal av konsesjonskraft. Me selte konsesjonskrafta på spotmarknaden i 2015, og prisane var låge gjennom heile året. Inntekta vart til slutt på kr 1 524 015 som er kr 975 985 lågare enn revidert budsjett og kr 2 075 985 lågare enn opphavleg budsjett.

Premieavvik og pensjonsfond

Premieavviket påverkar kommunen sitt resultat og dermed og rammevilkåra til kommunen. Eit positivt premieavvik vert bokført som inntekt i år 0 og som utgift dei neste 7 åra som akkumulert premieavvik (tidlegare 15 og 10 år). Når me brukar av premiefondet, vert årets premieavvik redusert med tilnærma sama sum. Differansen mellom årets premieavvik og akkumulert premieavvik påverkar kommunen sitt resultat saman med bruk av premiefond.

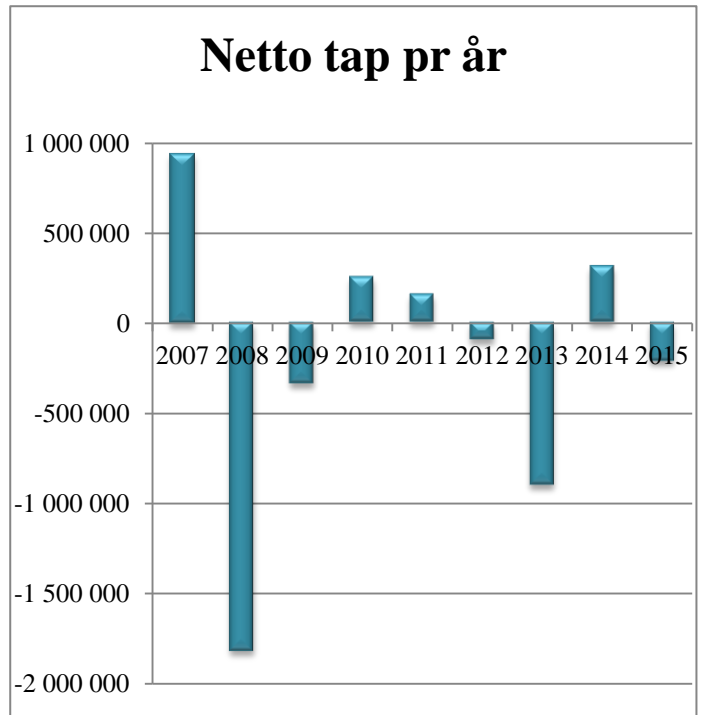
Ved overgangen til KLP i 2014 vart det bestemt at me skal bruka av premiefond fortløpande til å betala faktura med. I 2015 vart det brukt 2,6 mill

av fondet. Når me brukar av fondet, påverkar det årets premieavvik som i 2015 vart negativt på kr 6 717 inkl arbeidsgjevaravgift. Når me ser premiefond og premieavvik under eitt, har kommunen i 2015 ei "inntekt" på kr 1,6 mill, noko som er kr 389 000 lågare enn budsjettert. Dei siste åra er nettoinntekt frå premieavvik og fond blitt redusert frå kr 4,7 mill i 2011 til kr 1,6 mill i 2015.

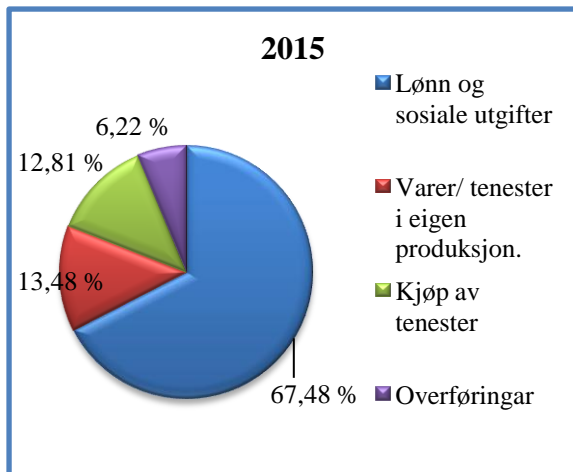
Finansplassering

Samnanger kommune har 39 147 aksjar i Nordisk Areal as. Aksjane hadde ein verdi pr 3.kvartal 2015 på kr 31,50 pr aksje, ein reduksjon på kr 19,50 pr aksje frå 2014. Det er ført eit urealisert tap i 2015 på kr 763 36. Det vart i 2015 betalt ut utbytte på til saman kr 861 234 (kr 22 pr aksje). I 2014 var utbytte på kr 14 pr aksje. Styret i Nordisk Areal Invest as har i desember 2015 anbefalt sal av den siste egedomen i porteføljen. Etter at salet vert gjennomført, vil Nordisk Areal Invest as ha forplikingar dei neste 6 – 12 månadane for deretter bli lagt ned og tilgjengeleg eigekapital vert tilbakebetalt til aksjonærane.

Kommunen har bokført eit samla tap på aksjane på kr 2,7 mill i perioden etter kjøp i 2007. Det er utbetalt utbytte på til saman kr 1,9 mill, noko som gir eit netto tap på kr 0,8 mill. For meir informasjon vedr. finansplassering sjå note 3 og 7

Driftsutgifter

Den største delen (67,48 %) av kommunen sine driftsutgifter er knytt til løn og sosiale utgifter. For 2014 var den på 66,59 % og i 2013 på 67,9 %.

Driftsutgiftene i Samnanger kommune vart i 2015 redusert med kr 0,4 mill samanlikna med 2014. Den største summen er reduksjon i overføringar til andre som vart redusert med kr 3,9 mill. Hovudårsaka er at samhandlingsreforma (medfinansiering) vart avvikla 01.01.2015. I 2014 betalte kommunen kr 2,7 mill til staten for medfinansiering somatiske

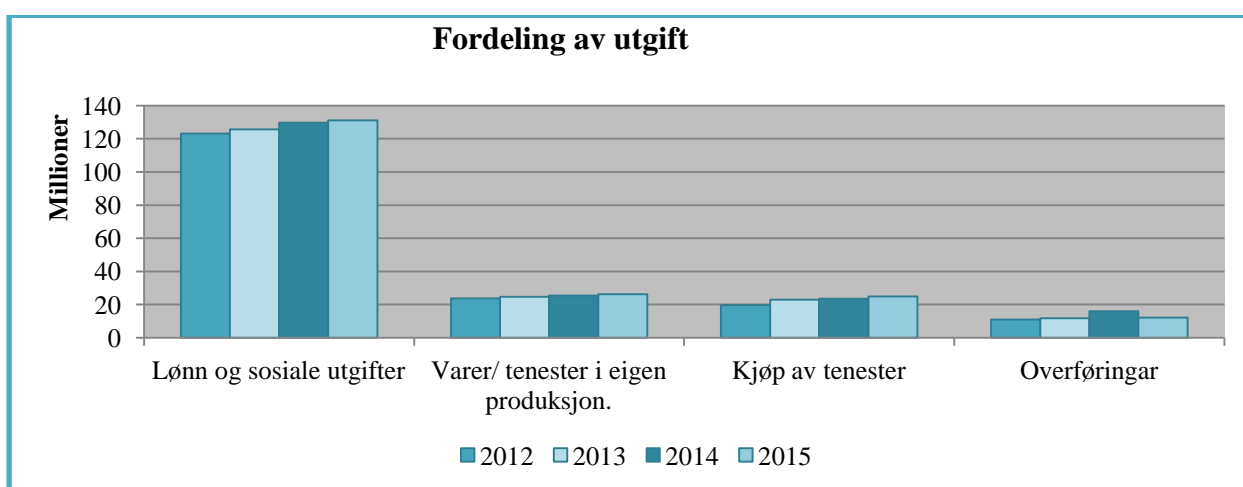
tenester. Kommunen må framleis betala for evt. ekstra døgn på sjukehus. I 2015 betalte me for 10 døgn, til saman kr 43 987. I 2014 vart det òg utbetalt kr 1,26 mill til tilskot til breibandsutgifter som var finansiert med tilskot frå fylkeskommunen.

Utgifter til løn er auka med kr 1,47 mill som er ein auka på 1,13 % frå 2014. 2015 er eit mellomoppgjer på løn, noko som kan forklara den låge veksten. I 2015 fekk dei fleste tilsette ein lønsauke på mellom 1,5 og 2,5%. Verknadstidspunkt for endringa var 1.5.2015. Ein annan årsak er at pleie- og omsorg har brukt vikarbyrå i mykje større grad enn tidlegare. Her er det utgiftsført 9,37 mill. kroner, noko som er 2,7 mill. kroner meir enn i 2014. Planen var å redusera bruk av personell frå vikarbyrå på respirator og i staden nytta eige personell. Dette klarte dei ikkje å få til og i tillegg vart det brukt personell frå vikarbyrå til å dekkja ledige

sjukepleiarstillingar. Denne utgifta vert ført som kjøp av tenester. Bruk av vikar er på om lag same nivå som i 2014 sjølv om sjukefråveret har auka med 0,2 % til 7,9 % i 2015.

Kjøp av varer og tenester i eigen produksjon har auka med kr 0,7 mill i 2015. Kjøp av konsulenttenester, som inkluderer tolketenester og revisjonstenester, er redusert med kr 1,2 mill. samanlikna med året før. I 2014 hadde me ekstraordinære utgifter på kr 0,46 mill til juridisk bistand i samband med avslutting av barnevernssaka og til konsulent ved innføring av eigedomsskatt (ca 200.000 kroner). I 2015 har sjukeheimen vore i mellombels drift og det er mellom anna leigd lokale på Vaksdal. Utgift til dette har i 2015 vore på kr 2,65 mill. Straumutgiftene vart kr 175 000 lågare i 2015 enn i 2014. Andre utgifter er naturleg nok noko redusert med tanke på at det var innkjøpsstopp store delar av året. Utgifter til kurs har for eksempel vore kr 450 000 lågare enn budsjett, og inventar og utstyr kr 250 000 lågare.

Driftsutgifter fordelt på kostraart:

I 2015 mottok kommunen 5,37 mill kroner i refusjon sjukeløn og fødselspengar mot 4,96 mill kroner i 2014. Kommunen betaler løn dei første 16 dagane og får deretter refundert utgift avgrensa oppad til 6 G og 1 år. Kommunen får ikkje refundert kostnad til pensjon.

Oversikt over lønsutgifter i driftsrekneskapen inkl. sosiale utgifter korrigert for sjukepengerefusjon, premiefond og premieavvik (tal i 1 000 kr)

	2012	2013	2014	2015
Løn	123 098	125 748	129 621	131 088
Lønsutgifter	126 991	129 351	133 306	132 735
Sjukepengar	5 501	4 348	4 961	5 368
Netto løn	121 490	125 003	128 345	127 367
% auke	2,1 %	2,9 %	2,67 %	- 0,76 %

Brutto driftsutgifter; Samnanger og samanlikning med andre.

Oversikten viser korleis kommunen har prioritert dei forskjellige områda over tid og samanlikna med kostragruppe 3 (KG 3) og landet utan Oslo. "Helse og omsorg" omfattar tenestene i pleie og omsorg og helsetenestene. I KG 3 finn ein små kommunar med middels bunde kostnader, men med høge frie disponible inntekter pr innbyggjar.

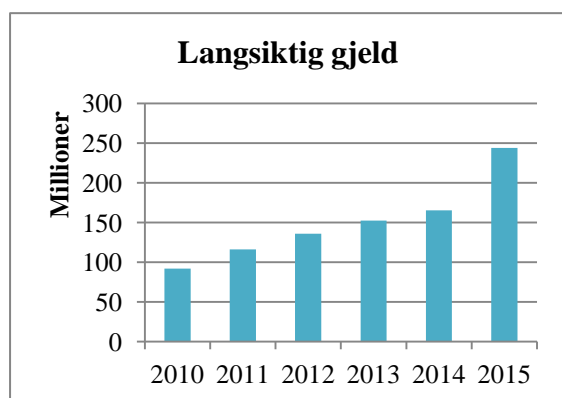
Samnanger kommune prioriterer spesielt barnehage, skule og helse og omsorg meir enn snittet i KG 3. Også til kyrkja, som inkluderer utgifter til kyrkjegard, og til brann har Samnanger ein større del av utgiftene enn i KG 3 kommunane. Utgifter til administrasjon og styring - inkluderer også utgifter til politikarar - er lågare enn for KG 3, og området har også redusert sin del av utgiftene frå 2014. I 2014 vart det ein del ekstra kostnader på politikarane knytt til arbeidet med utgreiing av teieplikt og barnevern.

Samanlikna med landsgjennomsnittet brukar me meir pengar på administrasjon, skule, helse og omsorg, barnevern, kyrkja, næring og brann. Noko av forklaringa her vil liggja i smådriftsulemper når me samanliknar med landsgjennomsnittet. I ein liten kommune kan små endringar i prioritering gje store utslag. Prioriteringar kan vera både styrte og situasjonsbestemte.

Oversikta viser %- vis fordeling av brutto driftsutgifte til dei ulike områda, målt i høve til totale brutto driftsutgifter

	Samnanger				KG 3 2015	Landet utan Oslo 2015
	2012	2013	2014	2015		
Adm. og styring	7,7	8,2	8,1	7,9	8,3	6,3
Barnehage	12,6	12,4	11,8	11,5	8,6	12,0
Skule	20,5	20,4	20,5	20,9	18,4	20,3
Helse og omsorg	35,0	36,0	36,5	35,6	32,8	31,7
Sosial	2,8	2,4	2,2	2,1	3,3	4,4
Barnevern	2,8	3,7	3,5	3,4	3,0	3,2
Kultur	2,2	2,3	2,2	2,4	3,6	3,6
Kyrkja	1,4	1,4	1,4	1,4	1,0	0,9
Næring	0,9	0,8	0,6	0,6	1,8	1,0
Samferdsle	2,7	1,8	1,6	1,9	2,0	1,6
Brann	1,7	1,9	1,7	1,9	1,4	1,3

Finansutgifter - lånegjeld og renter

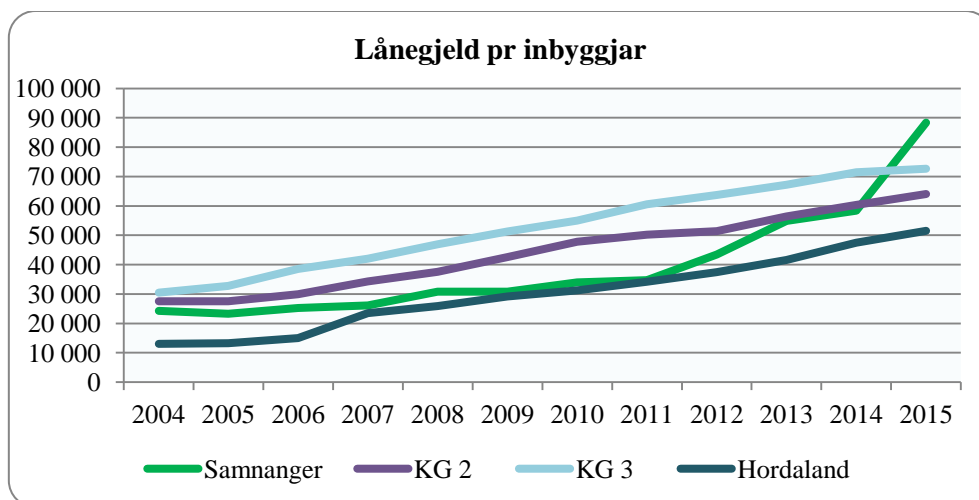

Kommunen si lånegjeld har auka vesentleg dei siste år. Grafen viser utviklinga dei siste 5 åra der lånegjelda har auka frå 91 mill kroner i 2010 til 244 mill kroner i 2015. Lånegjelda er inkludert unytta lånemidlar som pr 31.12.2015 var på 24 mill kroner. Av dette er kr 1,9 mill kroner unytta startlån. Unytta lånemidlar er lån som er tatt opp, men som pga av forseinking i prosjekt ikkje er nytta til finansiering. Kommunen må betala renter og evt. avdrag på unytta midlar. Kommunen har budsjettert med å nytta kr 22 mill av desse midlane i 2016 i tillegg til å ta opp eit nytt lån på kr 2,7 mill.

Det er i 2015 tatt opp 4 lån på til saman kr 85 mill. Av dette gjeld kr 48 mill bygging av sjukeheim, i tillegg kjem kr 20 mill som er eit byggelån til sjukeheimen som skal betalast tilbake i 2016 når kommunen får utbetalt statstilskotet. Det er òg tatt opp eit lån til generelle investeringar i 2015 som for eks VVA Bjørkheim, og eit lån til bibliotek på kr 4 mill . No er

avtala om kjøp av bibliotek signert, og kommunen skal først betala når bygget står ferdig i 2017.

Samanlikna med andre kommunar har kommunen no ei svært høg lånegjeld pr innbyggjar, kr 88 338 mot kr 72 640 pr i KG 3.

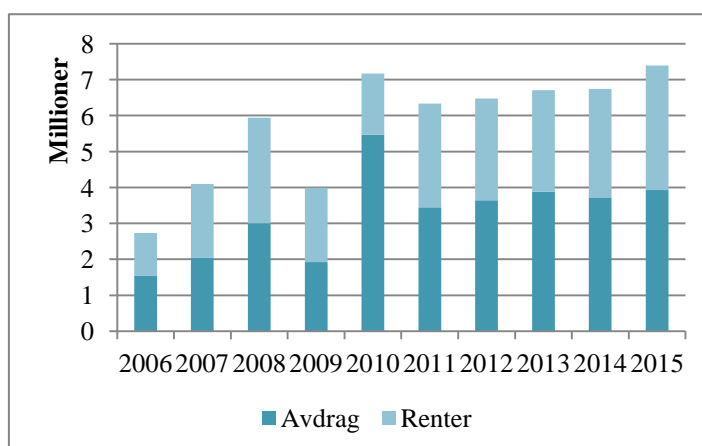

Samnanger kommunen har tre typar lån. Startlån vert tatt opp i Husbanken og skal lånast vidare til innbyggjarar som byggjer eller kjøper seg hus. Utgiftene til desse låna skal betalast av låntakar, men sidan det er ei viss tidsforskyving mellom når kommunen tar opp lånet og når det vert lånt ut vidare, vert delar av renter- og avdrag på startlån ei driftsutgift for kommunen. Alternativt kan kommunen låna midlane ut til ein litt høgare rentesats og på den måten få dekkja tap og omkostningar. Dette er ei ordning Samnanger kommune ikkje har nytta seg av. Kommunen tek òg risiko ved tap.

Kommunen tar òg opp lån til sjølvkostområdet vatn og avløp (VA). Brukarar av desse tenestene skal betala kostnaden med å produsera f.eks. drikkevatt, men betaler ikkje direkte rente- og avdragsutgifter. Brukar sine utgifter er uavhengig av korleis nyinvesteringar vert finansierte.

For kommunen vil nedbetalingstid kontra avskrivningstid og rentedifferanse mellom lånerente og kalkulatorisk rente kunna gje driftsutgifter utover sjølvkost.

Grafen til høgre viser renter og avdrag knytt til nybygg og andre investeringar. Startlån og lån til VA er ikkje med her. Renteutgifter på kr 1 517 340 (kr 470 500 i 2014) er finansierte i investeringsrekneskapan (byggjelånerente). Kommunen har i 2015 tatt opp lån på kr 85 mill kroner. Det største lånet er på kr 48 mill til bygging av sjukeheimen. Lånet er tatt opp med 2 avdragsfrie år og med ei bunde rente på 1,83 % i 5 år. Det viste seg og nødvendig å finansiera forventa

tilskot frå Husbanken med eit byggelån på kr 20 mill som skal nedbetalast våren 2016. Husbanken betaler ikkje ut a konto tilskot.

Pr 31.12.2015 har me lånt 75,64 mill kroner som me ikkje har begynt å betala avdrag på. Dette inkluderer byggjelånet på kr 20 mill. Kommunen betaler i 2015 minimumsavdrag og ligg lågare enn fylkesmannen si tilråding på 3,5 % av gjeld pr 31.12. I 2015 ligg Samnanger på 2,18 % (3,12 % i 2014), dvs kr 3,2 mill lågare enn det som er tilrådd. Årsaka er at me har vore inne i ein byggeperiode med både sjukeheim og vatn til Frøland, og det er ikkje naturleg å betala avdrag før byggeperioden er avslutta. Kommunen sin strame økonomiske situasjon er årsaka til at det er vedtatt å betala minimumsavdrag både i 2014 og 2015. Dette kan ikkje fortsetta på sikt, og kommunen må så snart byggeperioden er avslutta betala avdrag på nivå med tilrådinga frå fylkesmannen.

Kommunen får rente- og avdragskompensasjon frå Husbanken på fleire område. I 2015 har kommunen fått kompensasjon til skule, omsorgsbustader og lån til Soknerådet. Totalt har kommunen mottatt kr 689 341. Av dette gjeld kr 102 493 omsorgsbustader på Tysse, og desse pengane vert vidareformidla til Samnanger eigedom.

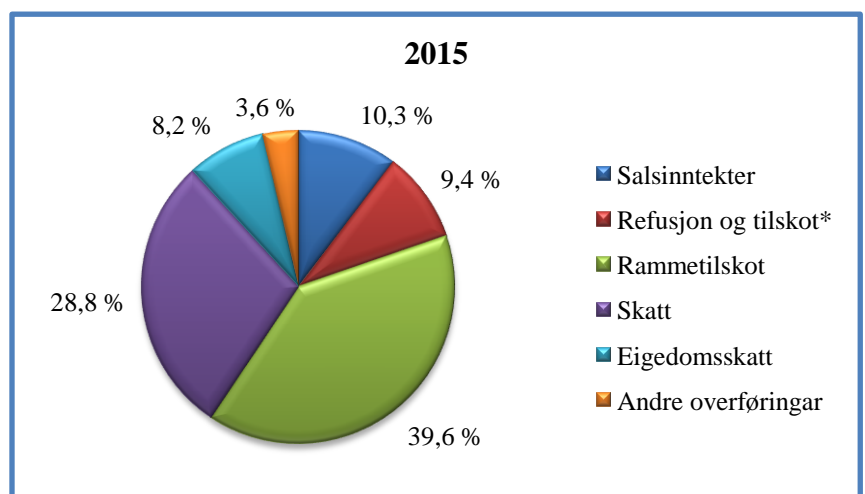
Det var for 2015 lagt til grunn ei flytande lånerente på 2,2 % . Renta i kommunalbanken kor dei fleste låna med flytande rente er, har vore på snitt ca 1,8 % . (sjå note 14). Renta på innskot er på 1, % pr 31.12.2015 på fondskontoen (Sjå note 7a). Den låge renta har gitt innsparing på renteutgift og redusert inntekt på renteinntekt. Netto har kommunen redusert renteutgiftene med kr 370 000.

Kommunen fører renteutgifter på lån som gjeld prosjekt og som er under bygging i investeringsrekneskapan (byggelånsrente). I 2015 er det ført byggelånsrente på sjukeheimen med kr 1 430 000 og på vassleidning til Frøland med kr 87 340. Dette siste prosjektet vart avslutta i 2015, og renta er i samsvar med budsjettramma for prosjektet.

Driftsinntekter

Kommunen sine inntekter har auka med 2,22 mill frå 2014 til 2015. Dette er ein auke på 1,12 %. I 2014 auka inntektene med 8,56 mill kroner (4,52%). Kommunen får 68,4 % av inntektene frå rammetilskot og skatt. Eigedomsskatt utgjer 8,2 % av inntektene og salsinntekter, som inkluderer konsesjonskraft, utgjer 10,3 %.

Rammetilskotet er redusert med kr 0,46 mill, medan inntekt frå skatt er auka med kr 4,7 mill. Ein av årsakene til at rammetilskotet ikkje har auka er at samhandlingsreforma (medfinansiering) vart avvikla 01.01.2015. Dette vart i 2014 finansiert via rammetilskotet. Statsbudsjettet estimerte også med låg pris og lønsvekst.

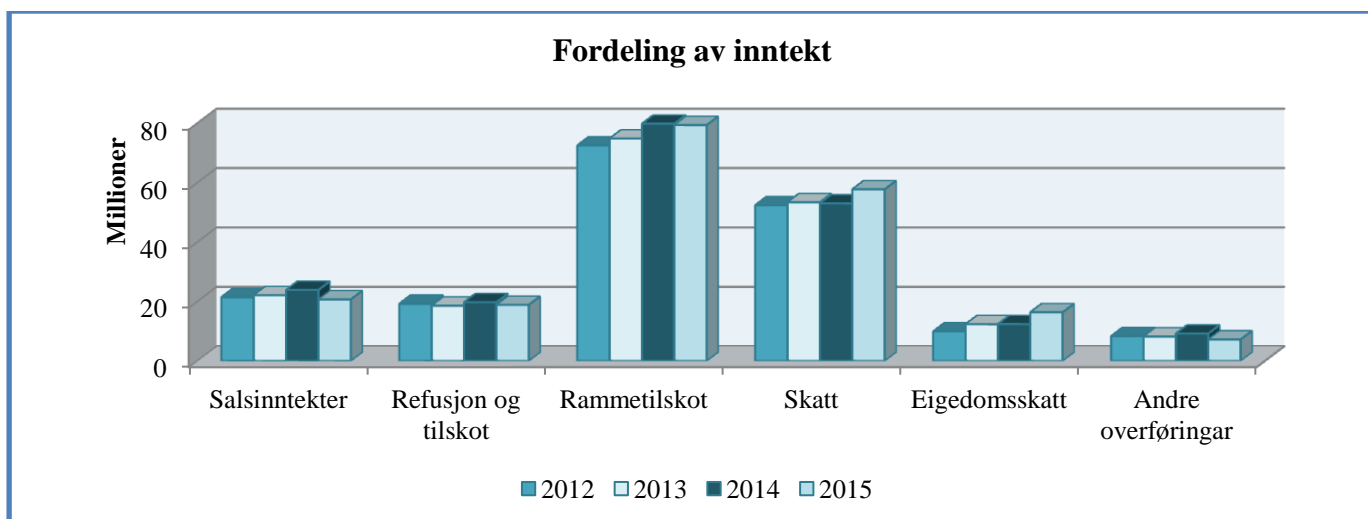
Salsinntektene som inkluderer konsesjonskraft, er redusert med kr 3,2 mill. Kommunen fekk i 2015 kr 2,38 mill lågare inntekter frå konsesjonskraft enn i 2014. I tillegg var 2014 eit tømme-år for private septiktankar, og inntekta vart kr 0,47 høgare enn i 2015. Frå og med 2015 vert dette fakturert a konto slik at brukarane får utgifta fordelt på to år. Kommunen har òg mindre arbeid med å gjera det på denne måten.

Inntektene for opphald på sjukeheimen er kr 0,69 mill lågare enn i 2014 noko som skuldast at det har vore færre pasientar i tillegg til at det er betalt ut kr 0,4 mill i refusjon for dobbeltrom.

Kommunen har òg mottatt kr 1 mill meir i refusjon frå andre kommunar enn i 2014. Dette er i hovudsak knytt til gjesteelevar. Sum statstilskot er redusert med kr 1,9 mill. Frå og med februar 2015 får ikkje kommunen dekkja ekstra utgifter til flyktningar med særskilde behov, og tilskotet er redusert med kr 2,78 mill. Sjukerefusjon er auka med 0,4 mill. Totalt er inntekter frå refusjon og tilskot redusert med kr 0,89 mill frå 2014 til 2015.

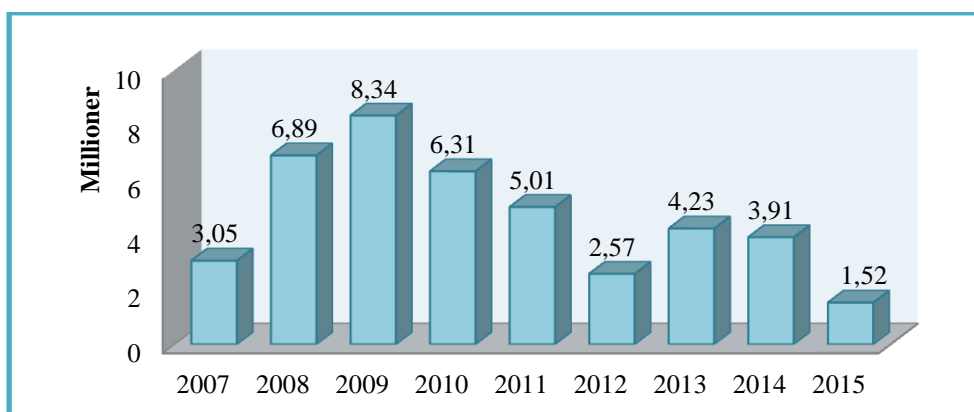
Andre overføringar er reduserte med kr 1,98 mill frå 2014, Andre overføringar inkluderer og andre direkte og indirekte skattar som naturressursskatt og konsesjonsavgift. Tilskot til flyktningar vert gradvis trappa ned etter kor lenge dei har vore i landet, og tilskotet vart redusert med kr 0,59 mill frå 2014. I 2014 fekk kommunen tilskot på kr 1,2 mill frå Fylkeskommunen til breibandsutbygging.

Frå og med 2014 er investeringsmomsen ført som inntekt i investeringsrekneskapan. Det kom òg ei endring i 2014 om korleis inntekt frå konsesjonskraft skal førast. Frå 2014 er dette ført som salsinntekt, tidlegare år er dette ført som "andre overføringar". Begge desse endringane er det tatt omsyn til i grafen og tala for perioden 2012 og 2013 er korrigert.

Inntekter frå kraftproduksjon

Samnanger kommune får tildelt årleg 22 321,1 MWh i konsesjonskraft. I 2015 selde kommunen krafta på spotmarknaden. Prisane i 2015 har vore svært låge. Det har i løpet av 2015 kome 45 TWh meir nedbørsenergi enn normalt i Norge og Sverige, og ved årsskiftet vart det notert høgste målte fyllingsgrad i vassmagasin i fleire av prisområda. I tillegg har pris på olje og kull vore låge noko som påverkar prisen negativt. Systemprisen har vore låg, og i 4 mnd. i sommar/haust hadde me utgifter på konsesjonskraft på til saman kr 74 992.

I 2015 fekk kommunen inntekter på kr 1,5 mill mot opphavleg budsjettert kr 3,6 mill. Budsjettet vart i løpet av året nedjustert til kr 2,5 mill. Prisane dei siste åra viser at me bør vurderer om dagens måte å selja krafta på er den rette. Eit alternativ kan vera å bruke krafta sjølv. Eit anna kan vera om kommunen skal gå inn på meir langsiktige avtalar.

Eigedomsskatt

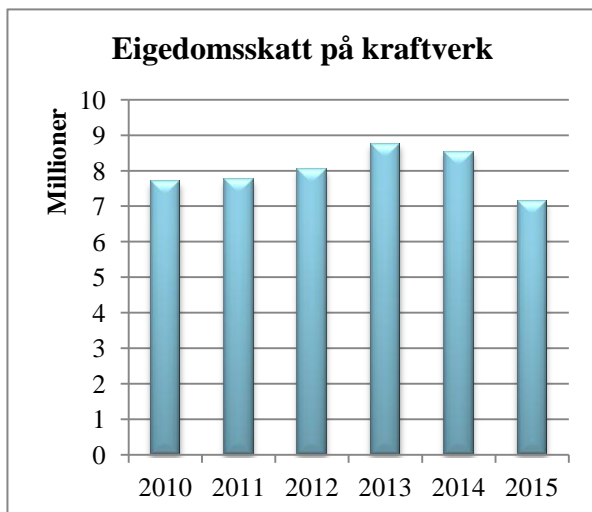
I Samnanger kommune er det utskriven eigedomsskatt på alle eigedomar i 2015. Den generelle satsen er på 7 promille. Samnanger har fastsett satsen for bustadhus og fritidsbygg til 2,4 promille.

Kommunen fekk i 2015 inn kr 16,37 mill i eigedomsskatt; av dette kjem kr 11,4 mill frå verk og bruk og næring. Kr 10,8 mill av det er eigedomsskatt som er knytt til kraftproduksjon og leidningsnett for kraft. Eigedomsskatt er ein frivillig, kommunal skatteordning og inngår ikkje i inntektssystemet til kommunane, dvs inntekta vert ikkje utjamna mellom kommunane.

Eigedomsskattegrunnlaget for nett, anlegg og bygningar m.m. vert fastsett etter takst (sist taksert i 2012 for verk og bruk), medan grunnlaget for kraftanlegg vert fastsett av Sentralskattekontoret for Storbedrifter (SFS) kvart år. BKK har dei siste åra hatt større vedlikehaldsarbeid ved produksjonsanlegga i Samnanger. Dette har ført til at grunnlag for eigedomsskatt har vorte kraftig redusert. Samnanger kommune oppmoda SFS i 2015 om å sjå på grunnlaget for eigedomsskatt på nytt. Dette vart gjort på bakgrunn av at LVK (landssamanslutninga av vasskraftskommunar) kom med informasjon om at den store reduksjonen for nokre kraftverk kan skuldast at kostnader til dam-renovering etc feilaktig er frådragsført direkte. Kommunen har i januar 2016 fått melding om at SFS har vurdert oppmodinga, men har konkludert med at det ikkje er noko som tyder på at dette er rehabilitering, og det vil ikkje verta gjennomført noko ytterlegare kontroll av driftskostnadane ved Grønsdal kraftverk for 2013. Samnanger kommune har saman med andre LVK-kommunar i Hordaland og Sogn og fjordane bedt Stortinget gi kommunane innsyn og klageadgang ved eigedomsskattetaksering av kraftanlegg. Finansdepartementet har laga eit forslag til ny skatteforvaltningslov i prop 38 L (2015-2016). Det er derfor viktig at det vert arbeidd politisk for at kommunane får innsyn og klageadgang ved eigedomsskattetaksering.

I tillegg til at grunnlaget er vorte redusert som følge av vedlikeholdsarbeid, har prisane på kraft dei siste åra vore låge. Samla sett er grunnlaget for eigedomsskatt knytt til BKK sine anlegg i Samnanger vorte redusert frå 1 182,4 mill kroner i 2014 til 1 015,5 mill kroner i 2015. Dette gir ein reduksjon i eigedomsskatt på 1,17 mill.

Kommunen får òg inntekter frå kraftstasjonane til Kraftkameratane, Dyrhovden energi og Kleivane energi.

Grafen viser eigedomsskatt frå kraftstasjonar i kommunen.

LVK arbeider framleis for å forsøka å få fjerna makstaket som påverkar skattegrunnlaget for kraftverk. Makstaket er vorte indeksjustert dei siste åra, men så lenge eigedomskattelova gir eit makstak, vil kommunen gå glipp av store inntekter. Det er også på dette området viktig at det vert arbeidd politisk dersom kommunane sitt krav skal få gjennomslag.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er ein særskatt for kraftverk og er heimla i skatteloven §18-2. Den vert pålagt det einskilde kraftverket og vert utrekna på grunnlag av gjennomsnittleg produsert kraft dei siste sju åra, og den vil normalt ikkje variera mykje frå år til år.

Naturressursskatten utgjer 1,1 øre/kWh til kommunen og 0,2 øre/kWh til fylkeskommunen.

Denne satsen har stått uendra sidan 1997. LVK arbeider for å få satsen indeksjustert.

Naturressursskatten medfører ikkje noko auka skattebelastning for kraftføretaket, men sikrar at kommunen får ein meir stabil skatteinngang. Naturressursskatt inngår i staten si inntektsutjamning. I 2015 fekk kommunen 4,28 mill kroner i naturressursskatt (4,38 mill kroner i 2014).

Konsesjonsavgift

I einkvar konsesjon for erverv av fallrettar eller regulering av vassdrag vert konsesjonæren pålagt å betala dei kommunane det gjeld konsesjonsavgift. Avgifta er basert på ei berekning av kraftverket sin teoretiske produksjonskapasitet som vert fastsett ut frå fallhøgde og vassføring gjennom kraftverket. Summen er fast og vert indeksregulert kvart 5. år. I 2015 fekk Samnanger kommune kr 979 457. Konsesjonsavgifta vart sist indeksjustert i 2014. Midlane er sett av på næringsfondet i samsvar med lokale vedtekter som er godkjent av fylkesmannen. Vedtektene må òg vera i samsvar med reglane om offentleg støtte i samsvar med EØS-avtala.

Konsesjonsavgift vert pålagt utbyggjar når konsesjon for utbygging er gitt etter vassdragsreguleringsloven. Småkraftverk får ikkje slike pålegg.

Samla oversikt over inntekter knytt til kraftproduksjon og leidningsnett:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Konsesjonskraft	6 395 351	5 100 772	2 673 976	4 225 317	3 908 283	1 524 015
Konsesjonsavgift	898 443	898 443	898 443	898 443	979 457	979 457
Naturressursskatt*	4 420 658	4 420 658	4 399 241	4 369 981	4 387 537	4 275 205
Eigedomsskatt knytt til kraftproduksjon og leidningsnett	8 815 604	8 884 266	9 736 051	11 762 049	11 787 934	10 806 458
Sum inntekter	20 530 056	19 304 139	17 707 711	21 255 790	21 063 211	17 585 135

*inngår i inntektsutjamninga mellom kommunane

Fond

Disposisjonsfondet er kommunen sin buffer for å kunna møta uføresette utgifter eller sviktande inntekter. Dette er pengar som kommunen disponerer fritt. Saldo pr 31.12.2015 er 100 357,66 kroner. Av dette er det 100 000 kroner disponert til arbeid med arealplan jfr KS vedtak 4/13.

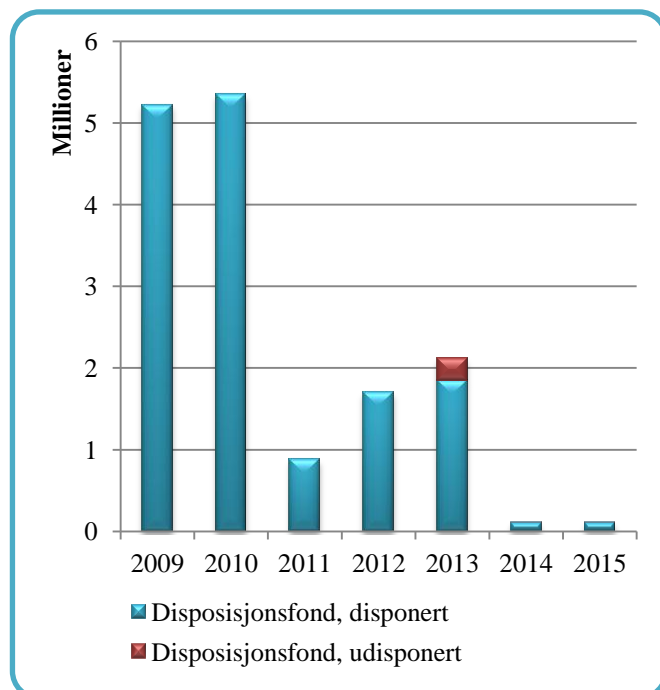
Kommunen er no for andre år på rad utan margin til å takla uføresette hendingar. Dette er svært alvorleg og det må snarast tas grep for å korrigera situasjonen.

For meir detaljert informasjon sjå note nr 8 i rekneskapen.

Fond Sima-Samnanger Samnanger fekk 8.2 mill. kroner i kompensasjon for ulemper påført i samband med bygging av kraftleidning mellom Sima og Samnanger. Det er gjennom

Fylkesmannen avklara med departementet at desse midlane er å sjå på som øyremerka midlar som kan nyttast både til drift og investering. Fylkesmannen tilrår at midlane vert brukt til framtidige investeringar. Kommunestyret gjorde i sak 15/12 vedtak om bruk av midlane. Oversikt viser vedtak, bruk av fondet, omdisponering av opphavleg vedtak og nye vedtak / lån av fondet. Det er gjort vedtak om lån av midlar frå fondet på til saman kr 2,656 mill. Det er pr 2015 ikkje ført noko tilbake til fondet.

Samnanger fekk i oktober 2015 melding om at me ville få tildelt midlar som kompensasjon for at me stiller areal til disposisjon til akvakulturnæringa. Dette er ei ny ordning, og det er kommunar med selskap som får nye konsesjonar som vart omfatta av ordninga. Midlane – ca. 10 mill. kroner – kan berre nyttast til investeringar. Pr. mars 2016 har kommunen ikkje mottatt midlane.

	Vedtaks KS 15/12	Omdisponert	2 012	2 013	2 014	2 015	Sum	Rest
Mottatt fond							8 213 509	
Bruk:								
KS 15/12 Asfaltering	2 000 000		-1 689 981	-310 019			-2 000 000	0
KS 15/12 Musikkbinge	500 000	-225 000		-158 563			-158 563	116 437
KS 69/14 Omdisponert til veg til Totræna		225 000				-225 000	-225 000	
KS 15/12 Breiband, omdisponert KS 31/14	800 000	-690 000			-10 814		-10 814	99 186
KS 31/14 VVA-Bjørkheim		690 000			-164 544	-94 544	-259 088	430 912
KS 15/12 Førebyggjande ungdomsarbeid	1 500 000	-145 000			-43 523	-140 000	-183 523	1 171 477
KS 69/14 Motorcrossbane		145 000					0	145 000
KS 15/12 Kunstgrasbane	1 400 000						0	1 400 000
KS 15/12 Veg til idrettsanlegget; endra finansiering til næringsfondet (KS 28/14).	2 000 000	-589 000			0		0	1 411 000
KS 28/14 meirforbruk drift 2014		589 000			-589 000		-589 000	0
KS 63/13& 57/14 Innføring eigedomsskatt (lån)*					-1 188 000	-112 000	-1 300 000	-1 300 000
KS 12/15 17.06.15 Innføring av e-skatt (lån)						-280 000	-280 000	-280 000
KS 63/13 KLP EK-tilskot					-1 076 000		-1 076 000	-1 076 000
Udisponert	13 509						0	
Sum vedtak/ bruk	8 213 509	0	-1 689 981	-468 582	-3 071 881	-851 544	-6 081 988	2 131 521
Resterande sum							2 131 521	

Næringsfond

Pr 31.12.15 er kommunen sitt næringsfond på kr 1 498 872,05. Kr 544 704 er ført tilbake til fondet fordi kostnaden med prosjektet ikkje vart så høg som forventa og/eller overført til 2016. Det er brukt kr 1 961 796 i 2015. Det er gitt eit tilskot til Samnanger næringsforum på kr 5 000 som er dekkja av midlar til budsjett/drift. Det er netto disponert kr 912 543 i budsjett 2016. Dette inkluderer eit budsjettert sal på Lønnebakken på kr 300 000. Dersom det ikkje vert realisert, vert den disponerte summen tilsvarende høgare.

På kort sikt er det små moglegheiter til å styrkja fondet ut over årleg konsesjonsavgift som skal avsetjast og evt. tilbakeføring av forskotterte midlar på Lønnebakken. Det siste er avhengig av tomtsalet. I 2015 vart det selt 1 tomt på Lønnebakken og det vart ført tilbake netto kr 126 033,40 til næringsfondet. Saldo lån av fondet til Lønnebakken er pr 31.12.2015 på 1,6 mill kroner.

Bruk av næringsfondet	2015
Tilskot til private	5000
Budsjett/ drift	216 870
Planarbeid	37 500
VA Bjørkheim	1 702 426
Sum bruk	1 961 796

INVESTERINGSREKNESKAPEN

Samnangerheimen tek form - august 2015

Investeringsrekneskapen i 2015 viser utgifter på 102 mill kroner mot budsjettert 119 mill kroner. Avviket skuldast m.a at det vart budsjettert med at Samnanger kommune skulle betala del av investeringskostnadane i Eikedalen. Oppgjeret med Kvam herad som har stått for arbeidet er ikkje avslutta, og Samnanger kommune har ikkje tatt nokon del av kostnaden. Det er inngått avtale om å kjøpa biblioteklokale på Bjørkheim, og i fylgje avtalen skal kommunen først betala når bygget står ferdig i 2017. Det er òg andre prosjekt som ikkje er komme så langt som forventa, mellom anna oppstart av bu- og aktivitetssenteret , VVA Bjørkheim og. Rolvsvåg industriområde.

Det vart betalt inn ekstraordinært avdrag på startlån med kr 627 181. Dei er etter gjeldande reglar innbetalt til Husbanken. Kommunen hadde utlån av startlån til 22 kundar pr 31.12.2015, fire lån er nedbetalt i løpet av året. Det er betalt ut 1 nytt lån på kr 155 468. Det har ikkje vore tap på startlån i 2015. Sparebanken Vest varsla tidleg i 2015 at dei ikkje lenger ynskte å ta på seg å krevja inn startlåna for kommunen. Frå 01.01.2016 har kommunen avtale med Lindorff om denne tenesta. Saldo på unytta startlån var pr 31.12.15 på kr 1 895 591. Det er ikkje tatt opp nye startlån i 2015 eller budsjettert med opptak av startlån i 2016.

Investeringar i 2015

For 2015 vart det budsjettert med 10 små og større investeringsprosjekt. 7 prosjekt var med i opphavsleg budsjett Det vart kjøpt inn elevmaskiner og ny datalagringsløyising som er ført i investering og delvis finansiert med lånemidlar for å frigi driftsmidlar.

Investeringsprosjekt , rekneskap og budsjett

	Kostnadsramme		rev. budsjett 2015	Rekneskap			Avvik	
	Opphavleg	Justert		Sum 2011-2013	2014	2015	Mot kostnadsramme	Mot budsjett 2015
Samnanger barneskule*	35 000	40 964	0	43 729	46	0	-2 811	0
Samnangerheimen*	67 000	122 930	92 231	6 541	9 732	91 905	14 752	326
Samnangerheimen 95-bygget	875	875	875	0	0	0	875	875
Bu- og aktivitetssenter(oppstart)	1 250	1 250	1 250	0	0	18	1 233	1 233
Bibliotek	5 000	5 000	5 000	0		0	0	5 000
VVA-anlegg Bjørkheim	391	14 090	13 191	253	646	2 381	10 810	10 810
Vassforsyning Frøland	7 721	7 721	3 562	684	3 476	4 633	-1 071	-1 071
VA Eikedalen	7 725	7 725	7 725	0	0	157	7 568	7 568
Avløp septiktank	1 000	1 000	1 000	0	0	0	1 000	1 000
Industriområde Rolvsvåg	3 760	3 760	3 249	1 578	1 187	149	846	3 100
Datalagringsløyising	241	241	241	0	0	180	61	61
Elevmaskiner	158	158	158	0	0	158	0	0
Sum	130 121	205 714	128 481	52 785	15 087	99 580	31 172	28 901

*Opphavleg ramme var eks. moms. (Tall i 1000, meirforbruk i -)

Prosjekt som går over fleire år vil ha ei vedtatt kostnadsramme. Når eitt år vert avslutta, skal resterande kostnadsramme overførast til neste års budsjett. Budsjettet for år 2 vert vedtatt fleire månadar før rekneskapen for år 1 er avslutta, og det er viktig at det i løpet av første halvår i nytt budsjettår vert tatt ein gjennomgang av budsjett for å sjå at den totale ramma for prosjektet er rett.

Avviket mellom budsjett og rekneskap er i 2015 mindre enn det har vore dei siste åra. Dette skuldast i hovudsak at Samnangerheimen, som utgjer 72% av budsjettet, har gått som forventa med unntak av renovering av 95-bygget som er utsett til 2016. Det er òg prosjekt som er forseinka eller der føresetnadane har endra seg i løpet av 2015 som for eks VA i Eikedalen og kjøp av bibliotek.

Bu- og aktivitetssenter KS vedtak 69/14

Planlegging av bu- og aktivitetssenter er knapt starta opp. Det vart laga ei skisse for å finna ut om tomte var stor nok. Arbeidet held fram, og det er lagt til grunn at byggearbeidet skal starta opp i løpet av 2016. Kommunestyret ynskjer i 2016 i tillegg ei utgreiing på eventuelle innsparingar/ effektivisering med å bygga på Haga.

Samnangerheimen KS vedtak 63-64/2010, KS 30/12, KS KS 63/13, KS 69-70/14, KS 69/14 og KS 24/15

Utbygging av sjukeheimen har vore ei krevjande sak for kommunen og eit prosjekt som har gått over mange år. Utfordringane har stort sett vore å få eit tenleg bygg til ein forsvarleg kostnad. Framdrifta i 2015 har stort sett gått som planlagt, sjølv om me valde å utsetta renoveringa av 1995-bygget til starten av 2016. Totalramme for sjukeheimen er kr 122 mill, i

tillegg kjem renovering av 95-bygget med kr 875 000 og kjøp av tomt i 2011 kr 930 000. Sum totalt kr 123 805 000 inkludert moms. Det har vore ein krevjande prosess både å halda framdrifta og å halda kostnaden nede. Me er ikkje nøgde med prosjekteringa, og det har vore mange diskusjonar med konsulentfirmaet om deira arbeid og deira val. Budsjettet er i 2016 utvida med kr 2 mill mellom anna for å kompensera for mindre statstilskot til dagsenteret enn føresett. 31.03.2016 vart sjukeheimen teken i bruk.

Vassforsyning Frøland – Totland KS vedtak 68/2011, KS 63/13, KS 24/15

Kostnadsramma for prosjektet var på 7,721 mill kroner, og rekneskapen viser ei overskriding på 1 mill. kroner. Arbeidet har gått over fleire år og vart ferdigstilt i 2015. Kommunen sitt anbod var delvis inkludert i vegvesenet sitt anbod for området. Det er kopla til 28 nye abonnentar på vatn i dette området. Talet er forventa å auka til ca 50.

Prosjektet var dels initiert av BKK og dels med bakgrunn i innspel frå grunneigarane på Frøland som hadde dårleg vasskvalitet, og dels pga at prosjektet kunna gjennomførast saman med utbygginga av gang- og sykkelveg frå Tysse til Frøland bru. BKK har leveringsplikt på vatn for nokre hus på Totland, noko det er problematisk for dei å ivareta. Dei tok for fleire år sidan kontakt med kommunen for å høyra om kommunen sine planar for VA i området. Det vart då snakk om at BKK skulle vera med å finansiera delar av prosjektet. Dette har kommunen rekna med sjølv om det ikkje er gjennomført formelle tingingar med BKK. I rekneskapen er det lagt til grunn eit tilskot/betaling frå dei på kr 1 mill.

Rolvsvåg industriområde KS vedtak 86/12

Reguleringa av det øvste arealet i Rolvsvåg industriområde har tatt fleire år. Kommunen har ikkje hatt ledig areal å tilby, og det har hasta med å få ferdig planen og området. I 2015 er planane for vegen inn i området arbeidd fram, og me vil starta arbeidet med den offentlege infrastrukturen i 2016. Det er firma som etterspør råtomt, og det er solgt ei stor tomt, og kommunen er f.t. i dialog med to andre interessenter.

VVA-anlegg i Bjørkheimsområdet Form. vedtak 26/2013, KS 31/14, KS 69/14 og KS 24/15

Formannskapet vedtok i sak 26/13 å løyva kr 374 000 frå næringsfondet til plan og prosjektering av veg, vatn og avløp for Bjørkheimsområdet. I sak KS 31/14 vart det vedtatt ei ramme på inntil 12 mill kroner til VVA på Bjørkheim eks moms. Kostnadsramma inkludert moms er på kr 14,09 mill. Prosjekteringsarbeidet vert avslutta våren 2015, og anlegget skal ut på anbod. Me reknar med at anlegget vil vera ferdig i 2016.

Tomter

Det er selt ei tomt på Lønnebakken i 2015. Tomta skal brukast til garasjeanlegg. Etter avtale med Vestlandshus skal ikkje dei lenger disponera alle tomtene, dvs. kjøparane står fritt til å velja husleverandør.

Ikkje alle dei attverande tomtene i feltet er mogleg å byggja på slik dei ligg no. Kommunen har ved ulike høve vurdert om og evt kva tiltak som kan gjerast for å få avslutta feltet. I Rolvsvåg industriområde er det selt ei større tomt i 2015 til kr 2,1 mill. Nettobeløp er sett av til ubunde investeringsfond og skal nyttast i samband med bygging av veg inn i området.

For meir detaljert oversikt over tomtar, eigendelar og anlegg sjå balansen i rekneskapen.

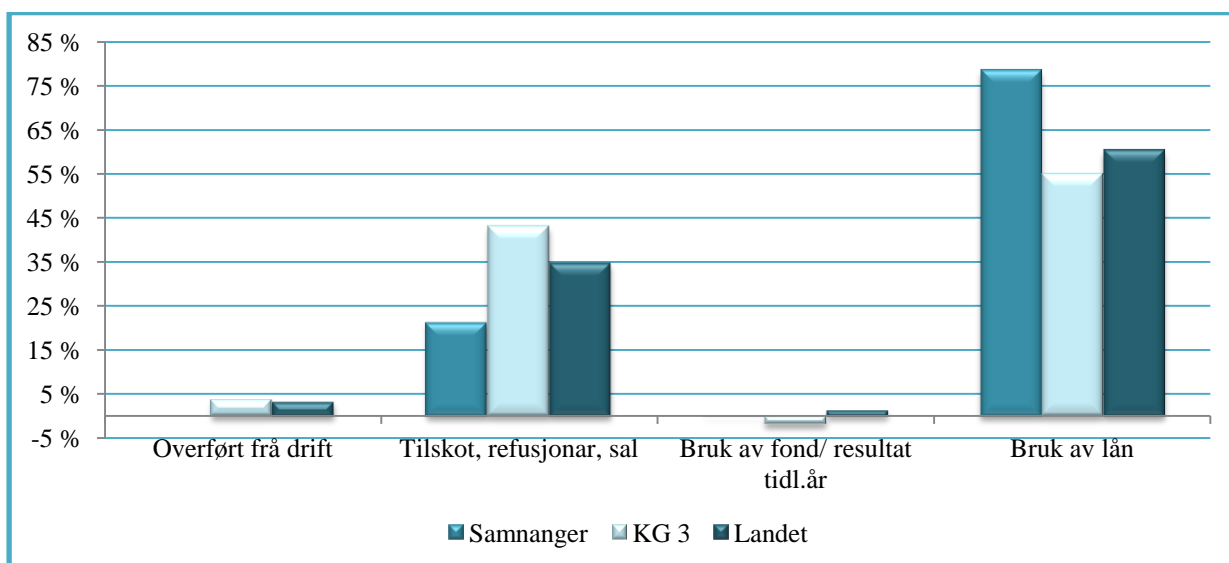
Oversikt over finansiering av investeringar i 2015: (tal i heile tusen)

			Finansiering					
	Utgift	Avsett	Lån	Tilskot/ refusjon	Moms- kompensasjon	Fond	overført frå drift	salg
Bygg								
Samnangerheimen	91 905	0	74 088	0	17 817	0	0	0
Bu- og aktivitetssenter, oppstart	18		14	0	4	0	0	
Eigedom								
Lønnebakken	92	126	0	0	18	0		200
Industriområde Rolvsvåg	149	2 025	0	0	7	0		2 167
		0						0
Bjørkheim VVA	2 381		555		29	1 797		
Vassforsyning Frøland	4 633		3 633	1 000	0	0		0
Vassforsyning Eikedalen	157		157					
Datalagringsløsning*	180	0	89		48		43	0
Elevmaskiner	158		126		32	0		
Sum	99 673	2 151	78 662	1 000	17 956	1 797	43	2 367

Sjå og note 12 i rekneskapen

Frå og med 2014 vert kompensasjon for investeringsmoms ført direkte som inntekt i investeringsrekneskapen. Overføring frå drift vil då naturleg nok verta redusert samanlikna med tidlegare år. Det var i rev. budsjettet for 2015 budsjettet med å overføra 157 000 kroner frå drift til investering for å dekkja delar av utgifter til eigenkapitaltilskot KLP.

Driftsrekneskapen gjekk i 2015 med meirforbruk og overføringa vart stroke i årsoppgjæret. Det vart i staden nytta ubunde investeringsfond. Totalt er det brukt kr 2,2 mill av fond, og det er avsett kr 2,15 mill. Netto bruk av fond får derfor ikkje utslag på grafen.

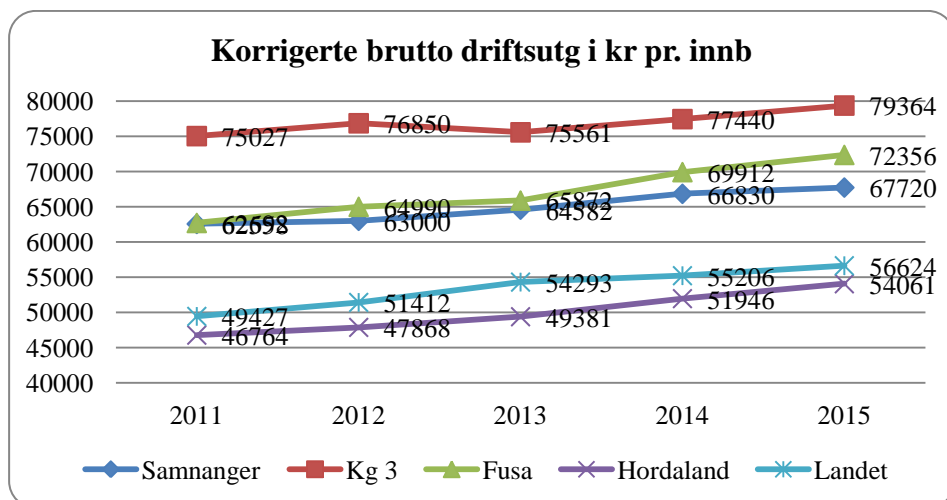
Samnanger kommune samanlikna med andre

Samnanger kommune er frå 2014 plassert i KOSTRA gruppe 3 (KG 3); kommunar med under 5.000 innbyggjarar med middels bundne kostnader per innbyggjar og høge frie disponible inntekter. I KG 3 er det 38 kommunar. Oversikt over kommunane i KG 3 er presentert i vedlegg. På bakgrunn av informasjon om ressurstilgang og ressursbruk i Kostra-statistikken er rådmannen noko spørjande til den nye plasseringa, men me har likevel vald å samanlikna oss med denne gruppa. I meldinga for 2015 har me i tillegg vist statistikk for Fusa, og for nokre område har me vist til andre nabokommunar. Det interessante med å samanlikna seg med Fusa kommune, er at dei har ein heilt anna profil på ressursbruken, og det gir grunnlag for ettertanke om ressursbruken vår.

Dei minste kommunane har generelt noko meir frie inntekter målt pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet. Mindre kommunar har ”smådriftsulemper” og treng meir midlar for å kunne gje innbyggjarane sine gode tenester. Samnanger kommune er berekna til å ha eit utgiftsbehov i 2015 som er 13 % høgare enn landsgjennomsnittet.

Kommunar med folketal under 3.000 får eit eige småkommunetilskot. Dette har stått fast dei seinare åra, og tilskotet var i 2015 på 5.3 mill. kroner.

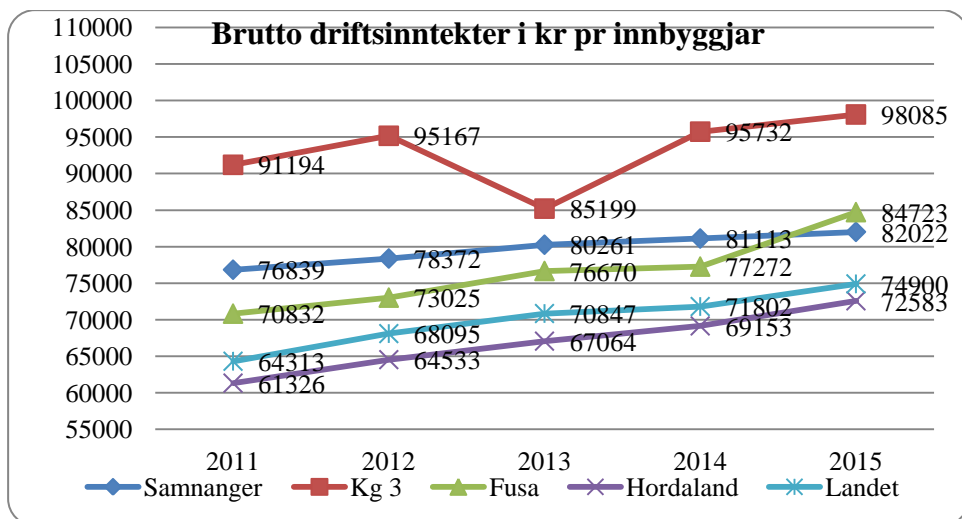
Figuren under viser at me bruker 13 659 kroner meir pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet på drifta. Det utgjer ein differanse på 25%, jmf. punktet over om berekna utgiftsbehov. Me ligg vesentleg lågare enn KG 3 og også ein god del lågare enn Fusa kommune. Veksten i utgiftene våre har flata ut siste året, og auken er mindre enn dei me samanliknar oss med.

Samnanger hadde ein vekst i inntektene (målt som korrigerede brutto driftsutgifter pr. innbyggjar) frå 2014 til 2015 på 1,3%. Det er langt lågare enn t.d. landet der inntektene auka med 4.3%.

Målt i kroner pr. innbyggjar hadde me i 2015 ein vekst i brutto driftsinntekter på kr 909 og ein tilsvarende auke i utgiftene på 890 kr. Med den utfordrande økonomiske situasjonen Samnanger kommune er i, er det ikkje tilstrekkeleg å ha tilpassa auken i utgiftene til auken i inntektene. Me må ytterlegare ned.

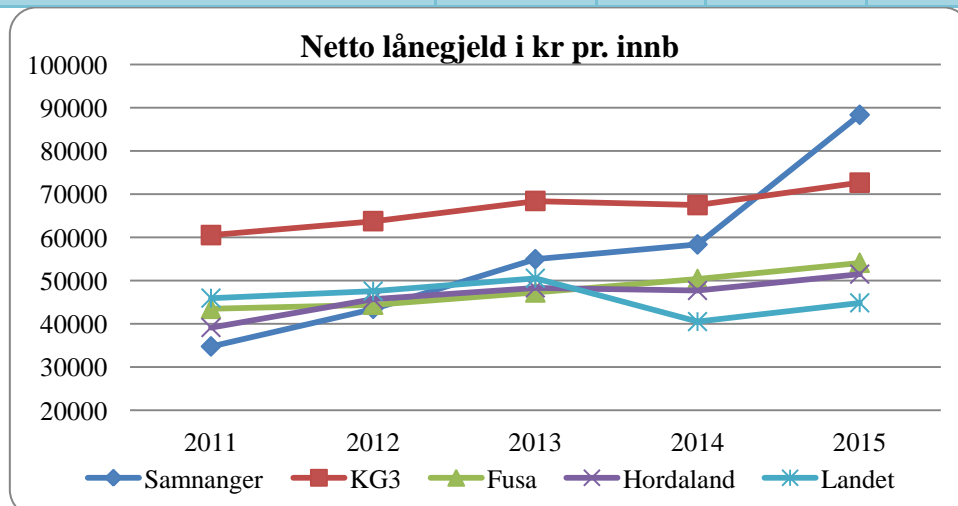

Tilrådd **netto driftsresultat** er på 1,75% av brutto driftsutgifter. Eit negativt resultat gir stor grunn til uro. Det er andre året på rad at Samnanger har negativt netto driftsresultat, og utan reserver slik situasjonen vår er kan dette ikkje halda fram. Kommunen måtte utsetta å dekkja underskotet frå 2014 til i 2016, og rådmannen ser det ikkje som realistisk å dekkja inn underskotet frå 2015 før tidlegast i 2017.

Samnanger har vesentleg større **frie inntekter** pr. innbyggjar enn mange andre (vel 7.000 kroner meir enn landsgjennomsnittet). Til tross for dette ender me opp med negativt driftsresultat. Ei forklaring på dette kan vera stor aktivitet med tilsvarende høg gjeld. Som tabellen under viser har Samnanger svært høg lånegjeld både målt i høve til driftsinntekter og pr. innbyggjar. Sjølv med låg rente vil dette påføra store driftsutgifter. Dei mange store låna som er tekne opp og som me ikkje fullt ut har starta å betala på vert ei stor utfordring allereie i 2017.

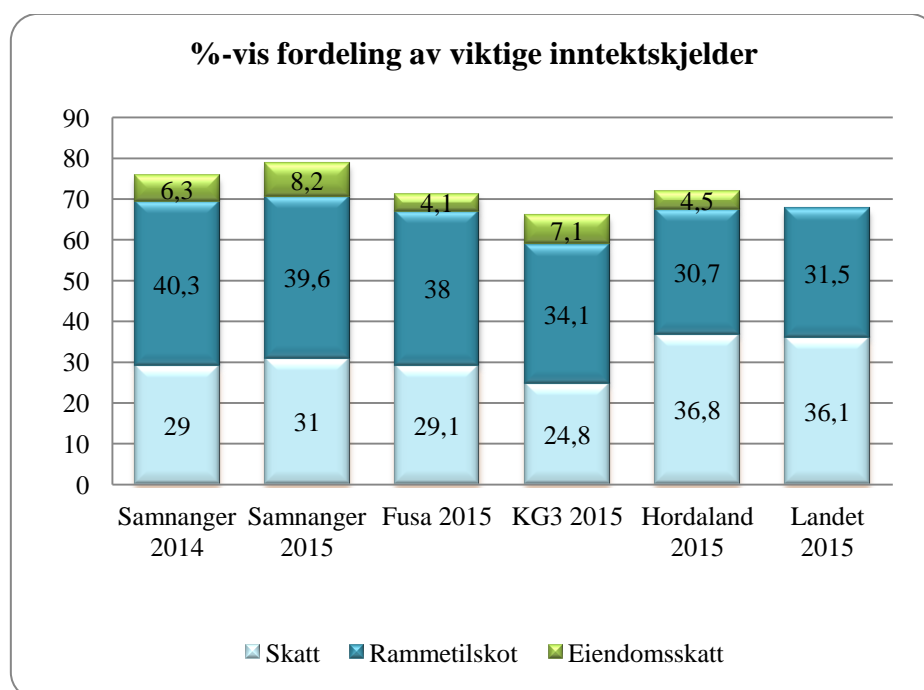
	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	- 0,4	2,9	0,7	2,9	2,8
Frie inntekter i kroner per innbygger	57 921	57 770	56 792	49 057	50 618
Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekter	243,7	229,2	201,8	202,2	204,2
Netto lånegjeld i kr pr innbyggjar	88 338	72 640	54 125	51 488	44 846

Skatt og rammetilskot

Kommunane sine "frie" inntekter er i hovudsak skatt og rammetilskot. I 2015 fekk Samnanger litt meir enn landsgjennomsnittet og Hordaland frå desse to inntektskjeldene samla, men det er ein vesentleg skilnad ved at me får ein god del mindre frå skatt. M.a.o er me meir avhengig av regelverket knytt til rammetilskotsordninga. Jmf. forslag til ny finansieringsordning for kommunane som har vore ute til høyring. Gjennom denne ordninga får me m.a. kompensert for dårlegare skatteinngang enn gjennomsnittet, og me får småkommunetilskot. Som regel har dei minste kommunane ein mindre del av inntektene sine frå skatt på inntekt og formue og tilsvarande meir frå rammetilskotet, jmf. KG 3. Det er inntekter frå kraftproduksjonen (sal av konsesjonskraft og eigedomsskatt) hovudsakleg frå BKK som gjer at me har større inntekter enn mange andre kommunar.

I skattedelen til Samnanger ligg også naturressursskatten som er knytt til kraftproduksjon, og som derfor berre eit fåtal kommunar har. Den utgjer for Samnanger sin del i 2015 2,1 % og 1,4% for KG 3. Med sine vel 8 % utgjer eigedomsskatten ei vesentleg og stadig viktigare inntektskjelde for Samnanger.

For Samnanger utgjer eigedomsskatt på bustad og fritidseigedomar ein mykje mindre del enn for dei andre då med unntak av KG 3 som i stor grad består av kommunar med kraftproduksjon.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland
Samla eigedomsskatt	8,2	7,1	4,5	4,1
Her av frå verk og bruk	5,7	6	2,6	2,5
Her av frå bustader og fritidsbustader	2,5	1	1,9	1,6

Andre typar inntekter

Prisane på kraft har gått vesentleg ned, og prognosane tilseier at slik vert det dei næraste åra. Det har stor innverknad på kommunen sine inntekter. I 2015 selde me denne i spotmarknaden. For 2014 valde me i februar å selja til fastpris. Me vurderer fastløpande korleis me skal selja krafta framover, men førebels vel me å sjå utviklinga frå eit år til neste.

I tabellen under er det grunn til å merka seg at Samnanger mottek relativt sett lite statlege tilskot. Dette er noko som bør sjåast nærare på.

%-vis fordeling av dei øvrige inntektskjeldene					
	Samnanger	Fusa	KG 3	Hordaland	Landet
Andre statlige tilskudd til driftsformål	0,8	2,6	3,4	2,5	3,6
Naturressursskatt (del av skatteinntektene)	2,1	0	1,3	0,3	0,2
Sals- og leigeinntekter	10,3	8,8	14,2	13,1	12,7

Bruk av midlane – prioritering

Ulikskapar i bruken av midlane mellom kommunar kan skuldast medvetne prioriteringar, men det kan og skuldast lokale tilhøve. Ulik samansetting av innbyggjarane t.d. i høve til alder, vil gje ulik etterspurnad etter kommunale tenester.

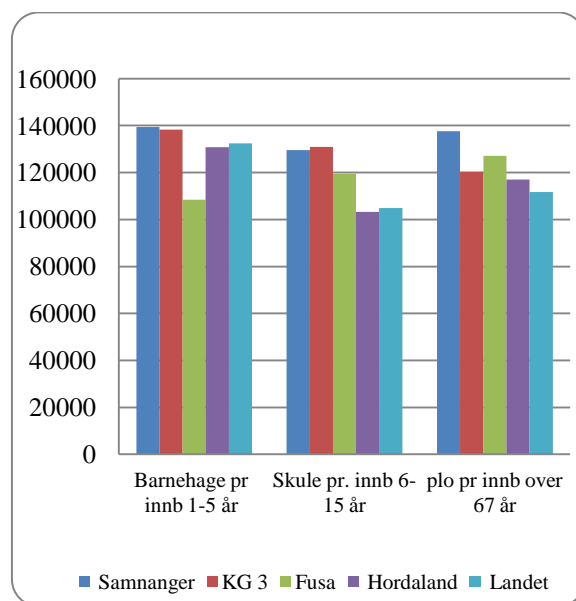
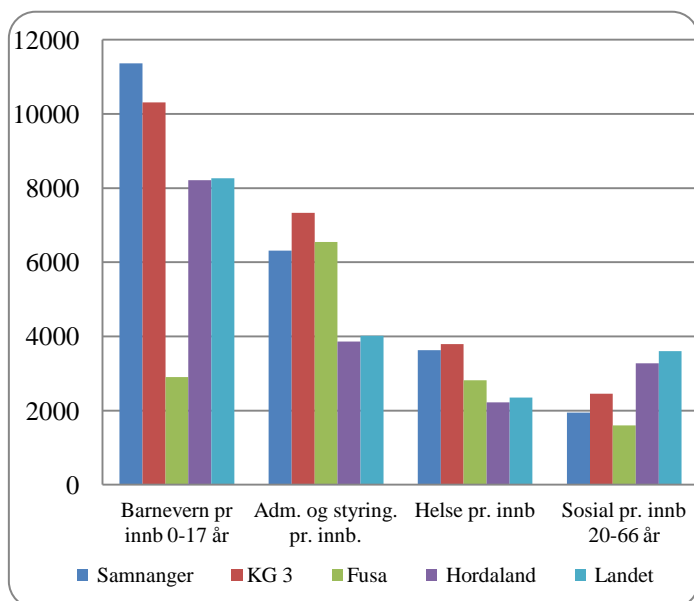
%-del av folketalet fordelt på aldersklasser.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
0 åringar	1,1	1,0	0,8	1,3	1,1
1-5 år	6,0	5,2	5,8	6,2	6,0
6-15 år	11,9	11,9	14,3	12,3	12,0
16-18 år	3,6	3,9	3,9	3,7	3,7
19-24 år	6,6	7,6	7,1	8,4	7,9
25-66 år	54,2	52,9	50,6	54,5	55,0
67-79 år	11,0	12,1	11,6	9,4	10,1
80 år og over	5,6	5,5	5,9	4,2	4,2

Tabellen over viser at det er ein del variasjonar. Kommunane gir flest tenester til barn og unge fram til 15 år og til dei eldste. Dei mindre kommunane har gjennomgåande ei eldre befolkning. Det er med eit unnatak (Fusa) små skilnader på barn i grunnskulealder, men for Samnanger sin del har me få unge vaksne samanlikna med dei andre.

I figurane under er det gjort eit forsøk på å samanlikna bruken vår av midlar på ulike tenester med andre kommunar. Det kan vera mange grunnar til ulikskapar. Særleg for dei minste kommunane kan einskildtilfelle, det vera seg elevar med store tilpassings- eller læreproblem eller klientar med omfattande hjelpebehov, få stor innverknad. Særleg innan skule kan ”uheldig” elevtal føra til ”dyrare” teneste når me delar kostnaden ut pr. elev. Døme på dette er at det t.d. ikkje treng vera fleire lærarårsverk i ei klasse med 28 elevar enn i ei klasse med 20.

Netto driftsutgifter til ulike tenester i kr. pr innbyggjar

Grafane over viser at Samnanger bruker fleire kroner enn både landsgjennomsnittet og Hordaland på dei fleste områda. KG 3 har høgare utgifter enn Samnanger med unntak av for barnehage, skule og plo. Det er særleg innan pleie og omsorg me har størst skilnad i høve til landsgjennomsnittet. Delar av det relativt sett store forbruket til plo kan skuldast at me har fleire eldre innbyggjarar.

%- vis fordeling av netto driftsutgifter til dei ulike områda målt i høve til totale netto driftsutgifter

	Samnanger		Fusa	KG 3	Hordaland	Landet
	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Adm. og styring	9,5	8,2	9,5	9,7	6,5	6,5
Barnehage	13,6	12,7	10,4	11,0	16,1	14,8
Skule	24,4	23,5	28,7	24,0	25,8	24,1
Helse og omsorg	42,6	40,3	41,5	38,3	34,9	34,2
Sosial	2,8	2,5	0,1	3,6	5,4	5,7
Barnevern	2,9	3,7	1,1	3,3	3,5	3,4
Kultur	2,3	2,6	2,5	4,3	3,8	3,8
Kyrkja	1,8	1,8	1,6	1,5	1,3	1,1
Samferdsle	1,9	2,2	1,8	2,6	1,3	1,4
Brann og ulukke	2,0	2,7	1,9	1,7	1,5	1,4

Tabellen summerer seg ikkje til 100% då ikkje alle områda er med

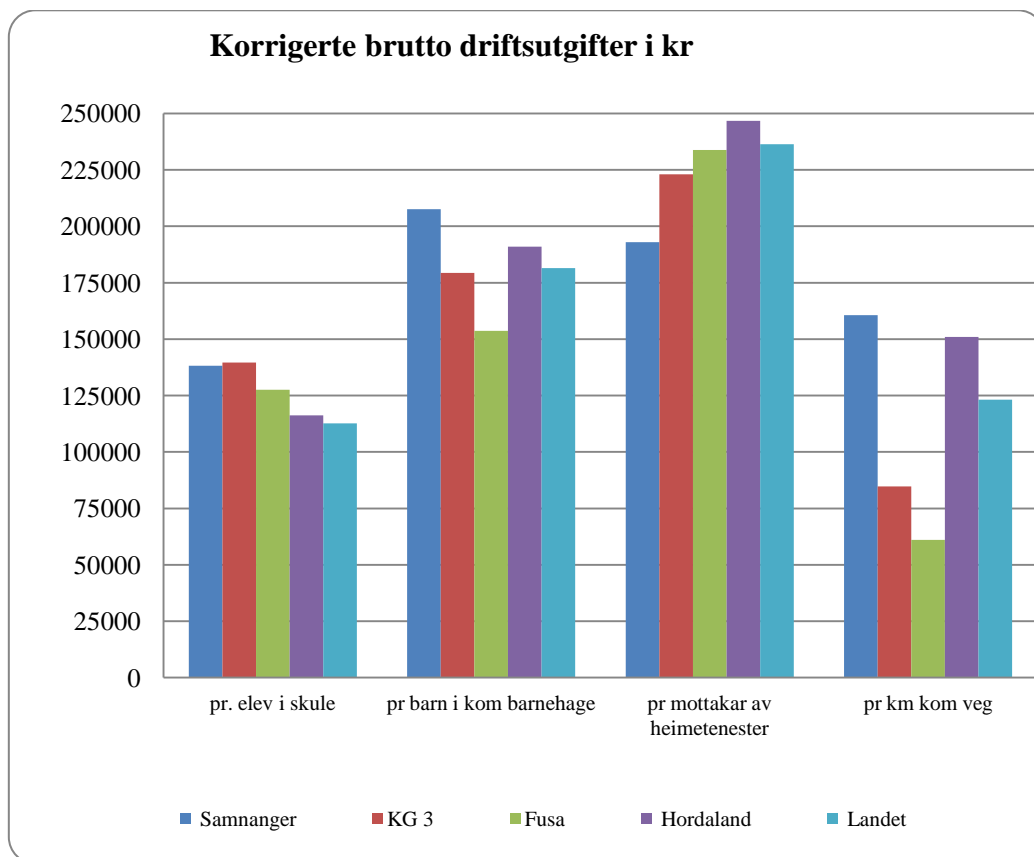
Tabellen seier først og fremst noko om prioritering av midlar sidan det er ulik kronesum bak kvar prosent mellom dei ulike kommunane. Som vist tidlegare har Samnanger og særleg KG 3-kommunane vesentleg meir midlar enn landsgjennomsnittet og Hordaland. Den seier også ein del om struktur. Samnanger ligg no under landsgjennomsnittet i % forbruk på skule, mens me før samanslåing av barneskulen låg langt høgare.

Som det vert påpeika i meldinga har Samnanger relativt lite tilskotsmidlar, noko som òg har ein viss innverknad på storleiken på ressursane me nyttar sidan me her ser på netto utgifter.

Mindre kommunar bruker større del av ressursane på administrasjon og styring. Dei mindre kommunane bruker og vesentleg meir på helse og omsorg og mindre på sosial. Samnanger ligg fortsett lågt på kultur. Utover i meldinga kjem ein attende til ein del av desse skilnadene.

Produktivitet

Medan netto driftsutgifter seier noko om kommunen si prioritering av midlane, gir brutto driftsutgifter ein peikepinn på produktivitet. Det er ikkje alle områda som er like enkle å samanlikna ut frå KOSTRA- statistikken, men det er likevel grunn til å merka seg at Samnanger har like eller høgare utgifter enn både KG 3 og landsgjennomsnittet for alle tenestene med unntak av for heimetenestene. Innan plo har me på den andre sida høgare kostnad til sjukeheim. Dvs. at me har gjennomgåande høge kostnader pr. produsert teneste. Det kan vera mange grunnar til det, nokre av dei er strukturelle, men her bør det vera mogleg å kutta kostnader.

Kommentarar til dei enskilde tenesteområda

I denne delen av meldinga går me inn på dei ulike tenesteområda og gir kommentarar til drifta. Me legg ein god del vekt på å samanlikna ressursbruken og tenesteproduksjonen vår med andre kommunar. I ei tid me har stram økonomi og der det må gjerast kutt i drifta dei komande åra er dette ein måte å finna fram til innsparingsområde. Me prøver også å få fram utfordringane våre, det vera seg på kompetanse eller på kapasitet.

Einingsleiarane har i sine årsmeldingar i meir detalj gjort greie for aktivitetane sine i 2015. Desse ligg ved som vedlegg til rådmannen si årsmelding.

I kommuneplanen er det gitt ei rekke mål, ikkje alle er like operative. I tillegg til målformuleringane er det òg i kommuneplanen lista opp kva me gjer/skal gjera for å nå måla. Mykje er gjort sidan planen vart vedteken, men på nokre område er det eit stykke igjen før me kan seia oss tilfredse

Styrande for arbeidet vårt er at me skal

- ✓ *ha god kvalitet på tenestene*
- ✓ *gi god sørvis og rask sakshandsaming*
- ✓ *ha høg etisk standard*
- ✓ *vera til å stola på*

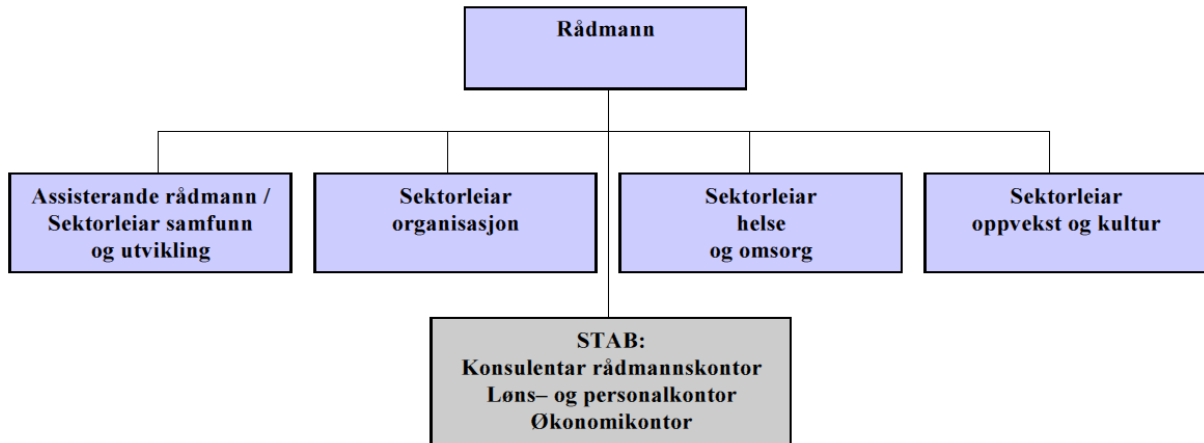
Sentralt i vurderingane om me har nådd måla våre er tenestemottakarane si oppfatning av kvalitet. Den systematiske måten å få informasjon om tenestemottakarane si oppfatning er gjennom brukarundersøkingar. Det er ikkje gjennomført brukarundersøkingar i 2015, og me har derfor ikkje grunnlag for å seia noko om kva brukarane meiner om tenestene våre. Einskildklager på vedtak og tenester er ein annan måte innbyggjarane kan uttrykka misnøye med tenestene på. Me mottek svært få om ingen slike klager. T.d. har klagenemnda ikkje hatt saker dei siste åra.

Samnanger kommune må redusera driftsutgiftene. Auka effektivitet er viktig, men skal me koma ned på ønskja målsetting om eit netto driftsresultat på rundt 1,75%, må nivået på tenestene våre ned. Tenesteomtale og sørviserklæringar er i så måte viktige reiskap sidan det her vert omtala kva tenester innbyggjarane kan forventa av kommunen og underforstått også kva ein ikkje kan forventa. Vidare arbeid på dette området er derfor sentralt i arbeidet med å få betre kontroll på økonomien. I 2015 vart det i regi av kontrollutvalet gjennomført ein forvaltningsrevisjon av internkontrollsystema i kommunen. Rådmannen har gripe fatt i ein del av funna og på fleire område har me gjennomført tiltak for å styrka internkontrollen. Tenesteomtalar er utarbeidde, det same er stillingsomtalar for svært mange stillingar.

Ny organisasjonsmodell for administrasjonen er gradvis vorte innført i 2015. Det er for tidleg å seia om me har oppnådd ønska effekt – m.a. større fokus på leiing og styring og lokalsamfunnsutvikling. Sjølv om 2015 har vore eit år der ny og gamal organisering har eksistert side om side, vert meldinga presentert ut frå ny modell.

Sentrale styringsorgan og fellesutgifter

Det vart gjort endringar i den administrative organiseringa i kommunen i 2015. Ei av endringane var at rådmannskontoret og tidlegare eining for interne tenester vart omorganisert. Organiseringa er no som følgjer:

Eit av føremåla med omorganiseringa var å styrka rådmannskontoret. Dette vart primært gjort ved å etablera fire sektorleiarstillingar ved rådmannskontoret. Sektorleiarane har overteke ein del oppgåver som tidlegare var fordelt mellom rådmannen og assisterande rådmann. Dette gjeld mellom anna oppfølginga av einingane. Det er nok for tidleg å konkludera med omsyn til kva effekt omorganiseringa har hatt. Det bør gjerast ei evaluering av dette i løpet av 2016 eller 2017.

Rådmannen var i 2015 (som i 2014) barnevernsleiar. Dette var ei mellombels ordning i påvente av etablering av interkommunal barnevernsteneste, som truleg vil skje i 2016. Fram til sommaren 2015 hadde rådmannen også eit særleg ansvar for resten av sosial- og helseeininga, sidan einingsleiarstillinga var vakant. Dette meirarbeidet førte til at ein del ”ordinære” gjeremål for rådmannen måtte gå ut.

Næring m.m.

Samnanger har ikkje eigne tilsette til å arbeida med næringsutvikling. Direkte kontakt med næringsdrivande eller potensielle næringsdrivande skjer i stor grad med ordførar og rådmann. Til ein viss grad også med teknisk – då hovudsakleg med førespurnad om ledige tomter. Landbrukskontoret er òg viktige medspelar for næringsdrivande med tilknytning til landbruket.

Ein av satsingsdråpane til kommunen er **Arbeid/næring – nyskaping og bygdeutvikling**. I fylgje delmåla i kommuneplanen skal Samnanger kommune

✓ *ha ledige tomteareal tilgjengeleg til ei kvar tid*

Siste året har ikkje Samnanger hatt ledige tiltrettelagde tomter, men me var komen så langt i planlegginga at me kunne selja ei større tomt i området i Rolvsvåg. Det krev at kommunen får bygd infrastrukturen i løpet av 2016.

✓ *nytt næringsfondet og andre offentlege støtteordningar aktivt for å fremja næringsutvikling*

Næringsfondet er nytta til å finansiera ein god del av infrastruktur i Rolvsvåg, på Bjørkheim og på Ytre-Tysse. Alle desse plassane er viktige for utvikling av næringslivet i kommunen. Fondet er lite, og det er avgrensa kor mykje støtte som kan ytast som direkte støtte til næringsdrivande. Kommunen har òg henta inn midlar frå fylkeskommunen til m.a. infrastruktur som utbygging av breiband.

✓ *ha ei positiv og open haldning til og dialog med næringsdrivande samt ha eit apparat for råd og rettleiing for næringslivet*

Gjennom medlemskap i Business Region Bergen har me eit godt rådgjevingsorgan. Dei skipar til fleire aktuelle kurs særleg for personar som er i ferd med å etablera seg. Denne delen av verksemda er ytterlegare forsterka, og frå 2015 får Hordaland fylkeskommune vesentleg meir midlar til etablerarverksemd gjennom m.a. BRB. Dei næringsdrivande frå Samnanger bør i enda større grad gjera seg nytte av desse tenestene. Her må kommunen jobba meir for å gjera tilbodet kjend.

Samnanger kommune har ein god dialog med Samnanger næringsforum. Øyvind Røen frå kommunestyret er kommunen sin representant i styret.

✓ *leggja til rette for bygdeutvikling*

Landbrukskontoret prioriterer arbeidet med å gje råd til bønder som skal etablera seg eller gå inn på nye forretningsområde. Bøndene vert hjelpete vidare til t.d. Innovasjon Noreg. Ved landbrukskontoret er det god kompetanse på bygdeutvikling. I tillegg må kommunen gjennom arbeidet med arealplan tenka bygdeutvikling.

Felles næringsarealplan for kommunane Fusa, Os og Samnanger vart ferdigstilt i 2015. Planen inneheld m.a. ein del prinsipp for lokalisering av verksemder. Sjølvne arealbruken vil inngå i den ordinære arealplanen til den einskilde kommunen.

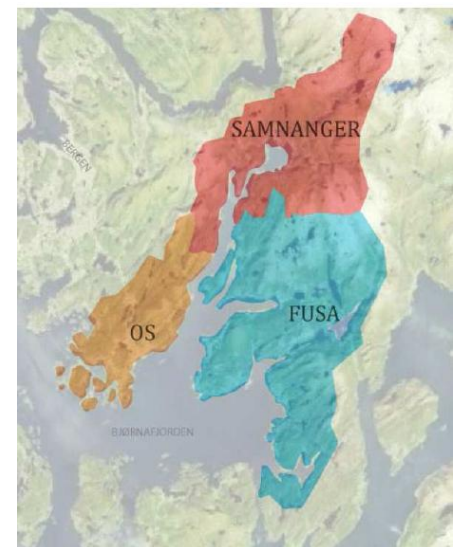
Samnanger kommune v. rådmannen har dei siste åra vore sekretær i Bjørnefjorden næringsutvikling -BNU. Hovudjobben til BNU er å vera styret for regionalt næringsfond. BNU mottok ikkje lenger midlar til vidare fordeling, men det står fortsatt att ein del frå tidlegare løyvingar. Det er strenge krav til kva type tiltak midlane kan nyttast til, noko som har gjort at BNU har pengar ståande på "bok". Som sekretær for BNU møter rådmannen på regionleiar møte med Hordaland fylkeskommune.

Kommunalt næringsfond

Av fondet kan det ytast tilskot til investeringstiltak både til etablerte verksemder og verksemder under etablering. I 2015 vart det gitt støtte til Samnanger næringsforum til produksjon av ei

brosjyre. Det vart òg brukt pengar av fondet til andre næringsretta tiltak m.a i kommunal regi.

Fondet vert også nytta til å betala medlemskapsavgift i næringsretta organisasjonar. Til saman vart det i 2015 brukt kr 54.074 på denne måten. Kommunen er medlem i Business Region Bergen, Bergensalliansen, Vest Norsk Brusselkontor, Samnanger næringsforum og Interesseselskapet for Rv 7.

Os, Fusa og Samnanger kommunar
Interkommunal næringsarealplan

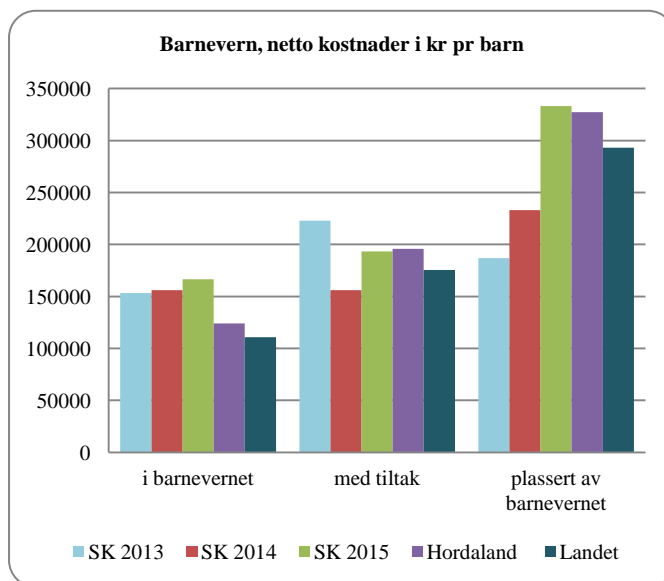

Barnevern

I påvente av ordning med interkommunalt samarbeid på dette område er det ein del stillingar som er haldne ledige. For å løysa oppgåvene er det inngått avtale med to røynde konsulentar.

Samnanger kommune har tradisjon for å ha høge utgifter til barnevern, særleg til barn som er plasserte i fosterheimar eller i institusjon.

Me har brukt meir pr. barn i 2015 enn året før. Særleg stor auke ser me for barna som er plasserte av barnevernet. Me bruker noko mindre ressursar på sakshandsaming enn landet, og vesentleg meir på oppfølging av barn som er i opphavleg familie.

I tabellen under har me også teke med informasjon om Bergen sidan det er snakk om å inngå eit samarbeid her. Fusa er også tekne med. Dei har uvanleg små kostnader målt pr. innbyggjar/ pr innbyggjar i alderen 0-17 år.

	Samnanger	Fusa	Bergen	Hordaland	Landet
Netto driftsutgifter pr innbyggjar	2452	685	1936	1826	1808
Netto driftsutgifter pr innb 0 – 17 år	11 368	2 902	9 460	8 213	8 363
Barn med melding ift. Innb. 0-17 år	1,5	3,6	3,5	3,7	4,3
Andel meldinger som går til undersøking	87,5	83,3	88,9	82,2	80,4
Andel meldinger med behandlingstid innan 7 dagar	100	100	99	99	99
Barn med undersøking ift. innb 0-17 år	2,1	3,6	4	4	4,5
Andel undersøkingar som førte til tiltak	55,6	46,9	40,8	42,9	41,7
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk	30	16,9	14,2	14,7	16,2
Andel undersøkingar behandlingstid innan 3 mnd	100	97	82	82	83
Andel barn med barnevernstiltak ift. innb 0-17 år	5,9	4	4,6	4,2	4,8
Andel barn med barnevernstiltak ift. innb 0-22 år	4,7	3,2	3,5	3,2	3,7

Samnanger mottok i 2015 svært få meldingar både samanlikna med dei andre, men også med tidlegare år. Alle meldingar og undersøkingar er handsama innan fristen .

Barnevernet har eit negativt avvik i høve til justert budsjett på kr 181.000, men eit mindreforbruk i høve til opphavleg budsjett på 125.000.

SEKTOR FOR ORGANISASJON

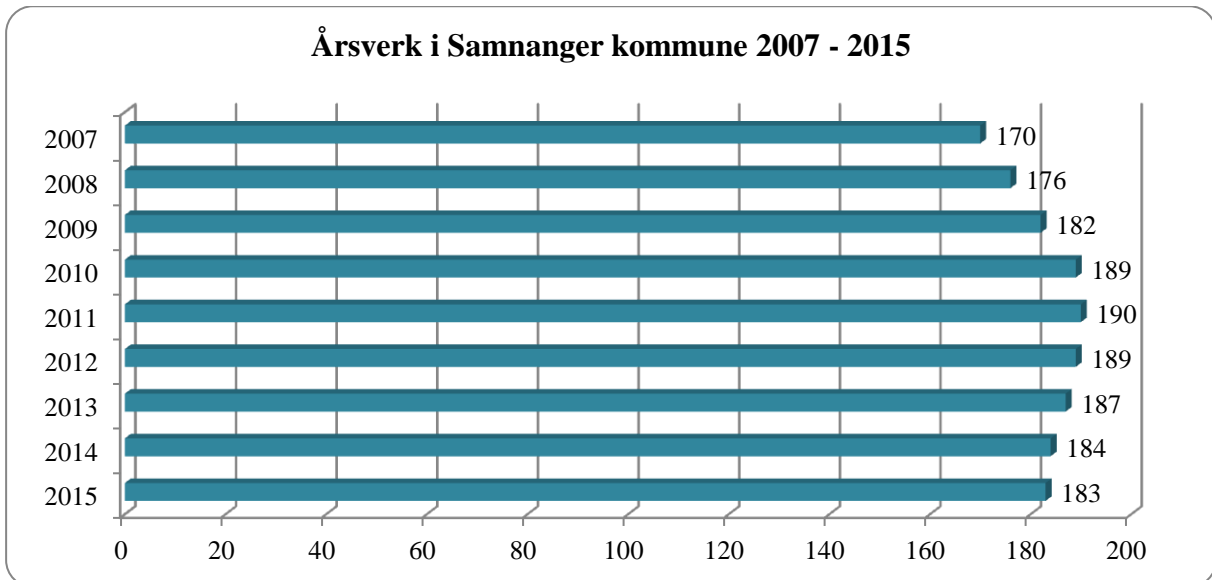
Sektorleiar for organisasjon, Jan Erik Boge, kom frå stillinga som einingsleiar for interne tenester. Han fungerte første halvdel av 2015 i begge rollane, og også etter etablering av eining for sørvis har han måtte ta ansvar for nokre arbeidsoppgåver for eininga og for staben i påvente av å få på plass tilstrekkeleg kompetanse.

Som ledd i å få frigjort tid for sektorleiar til overordna arbeidsoppgåver vart stilling som personalsjef oppretta (omgjort frå annan stilling). Om me får den ønska effekten, er for tidleg å seia noko om då personalet på løn og personal var nye i kommunen hausten 2015.

Personalstatistikk

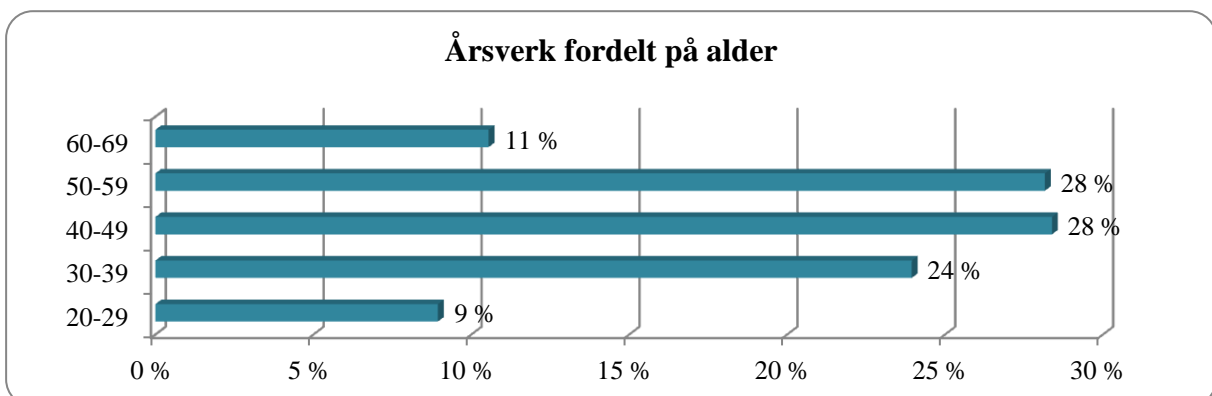
Tilsette i kommunen

Kommunen hadde ca. 183 årsverk pr. 31.12.2015, fordelt på om lag 262 tilsette. I perioden 2007 – 2015 har det vore ein auke på om lag 13 årsverk i kommunen (om lag 8 prosent). I perioden 2010 – 2015 har talet på årsverk i kommunen vorte redusert med om lag 6.

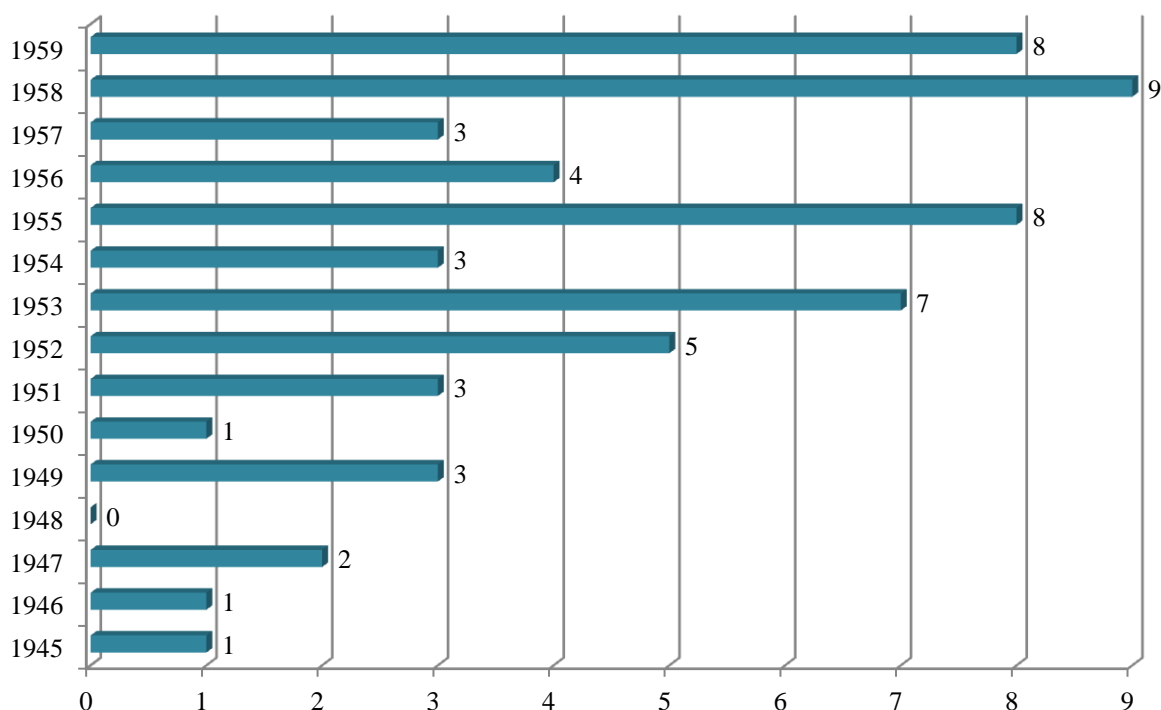

Aldersfordeling

Aldersfordelinga for dei tilsette i kommunen viser mellom anna at det er relativt mange som vil nå pensjonsalder dei komande åra. Det har ikkje vore større endringar i aldersfordelinga dei siste åra.

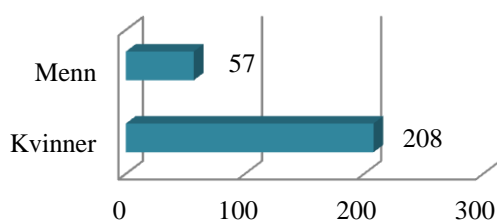
Tilsette i aldergruppa over 55 år (personar per årstrinn)

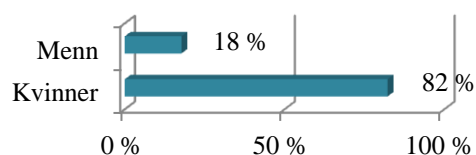
Likestilling

Det er eit stort fleirtal av kvinner blant dei tilsette i Samnanger kommune, slik det har vore i mange år. Dette er ikkje særmerkt for Samnanger. Det bør vera ei målsetting å få ei jamnare kjønnsfordeling innanfor ein del tenestoområde, til dømes barnehage, pleie/omsorg, kommuneadministrasjon og teknisk drift/vedlikehald. Kommunen hadde i 2015 ikkje spesielle tiltak eller verkemiddel knytt til likestilling.

Tal tilsette menn/kvinner

Fordeling av årsverk menn/kvinner

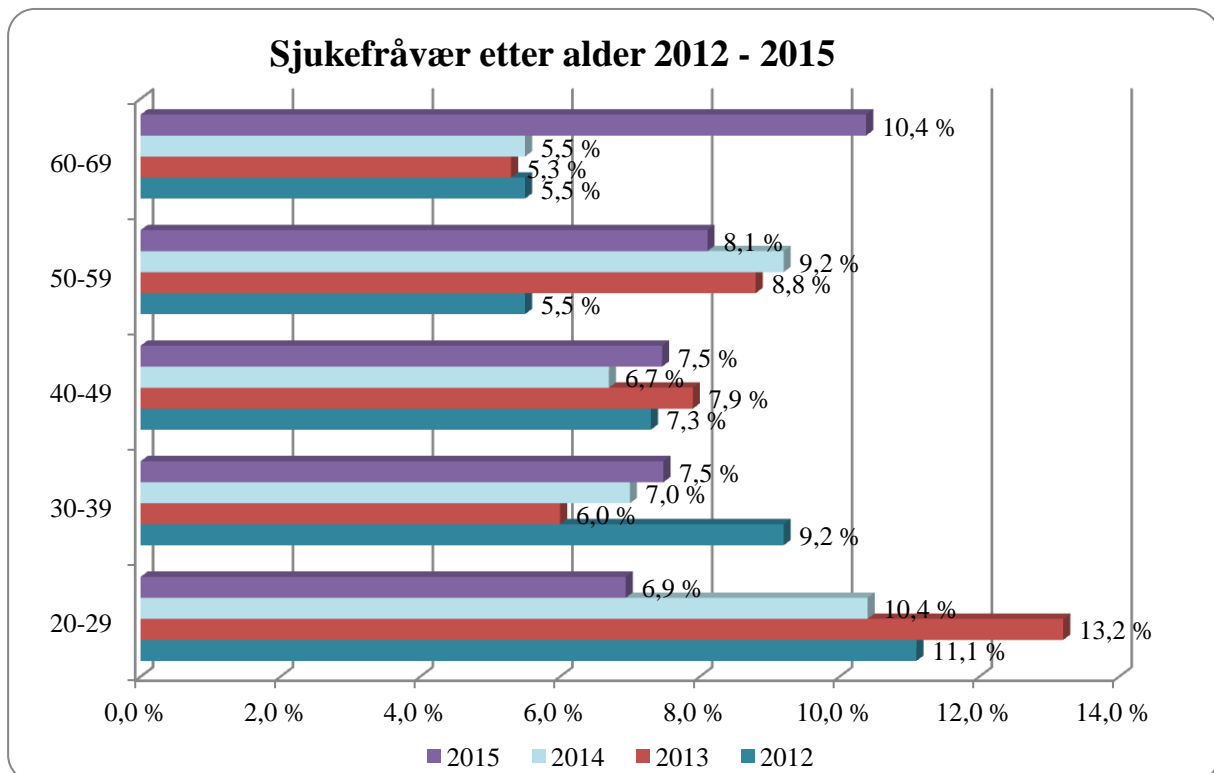
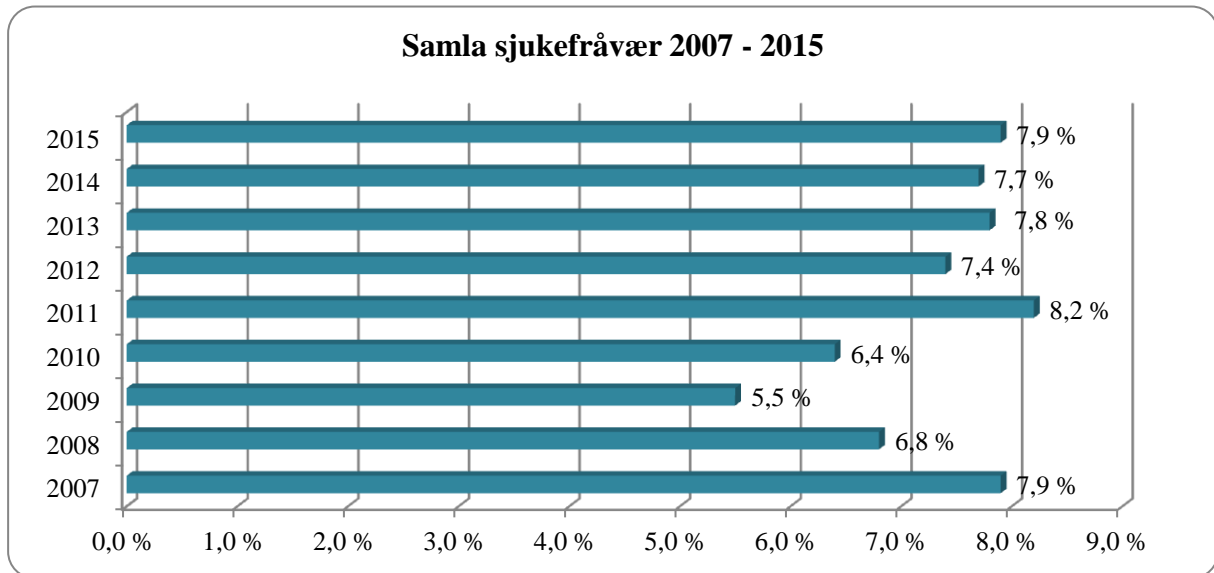

Sjukefråvær

Kommunen si målsetting for sjukefråværet i 2015 var at det samla sett ikkje skulle vera høgare enn 6,5 prosent. I tillegg vedtok kommunestyret i budsjettet for 2015 (jf. rådmannen sine budsjettmerknader) separate målsettingar for sjukefråværet i dei ulike einingane i kommunen.

Samla sjukefråvær i heile kommunen

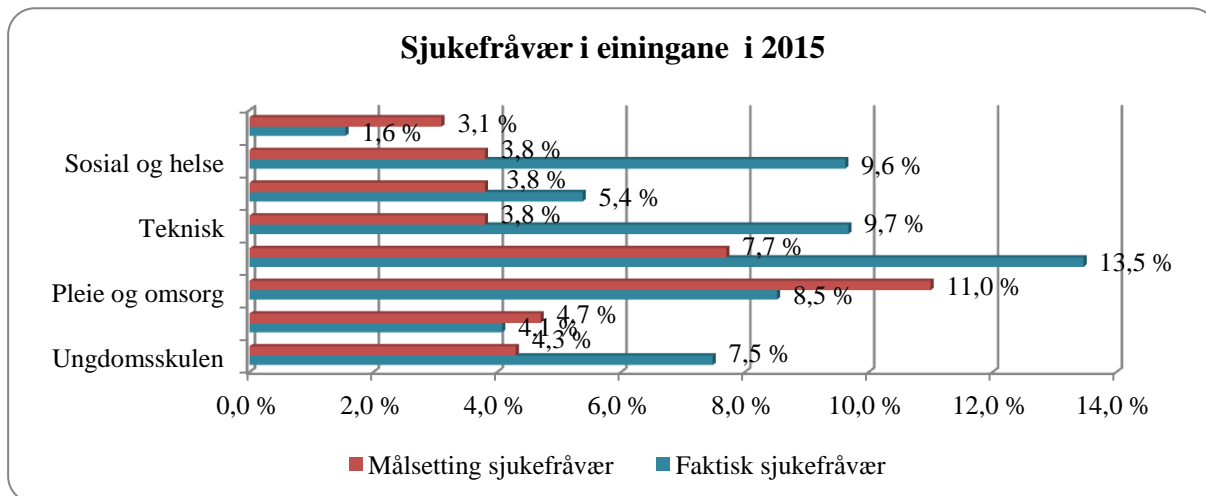
I 2015 var det samla sjukefråværet i kommunen 7,9%. Dette var om lag identisk med 2013 og 2014, då sjukefråværet var høvesvis 7,8% og 7,7%.

Det var aldersgruppa 60 - 69 år som hadde det høgaste sjukefråværet i 2015. I 2012, 2013 og 2014 var det aldersgruppa 20 – 29 år som hadde høgast sjukefråvær.

Sjukefråværet i einingane

Nedanfor følger ei samla oversikt over målsettingane for sjukefråværet i einingane i 2015, og det faktiske sjukefråværet.

*) Frå 2016 vil det verta teke ut sjukefråværsstatistikk i forhold til den nye organisasjonsstrukturen i kommunen.

Tilgang på arbeidskraft

Kommunen hadde i 2015 tilstrekkeleg tilgang på arbeidskraft innanfor dei fleste fagområde. Det var problem med å få fagutdanna søkjarar til små stillingar/helgestillingar i eining for pleie og omsorg. Dette har vore eit problem i mange år.

Det er ei utfordring for kommunen at fagmiljøa våre innanfor ein del område er små. Dette gjer at me på ein del arbeidsstader er svært sårbare dersom nokon til dømes vert langtidssjukemelde, samt når tilsette i nøkkelposisjonar sluttar.

Jubilantar i 2015

I 2015 var det 4 tilsette som vart takka for 25 år i kommunal teneste. Dette vart markert med ei tilstelling på kommunestyresalen, der 3 av dei hadde høve til å vera til stades.

Frå venstre: rådmann Tone Ramsli, Tor Jellestad, Erna Aadland Jellestad, Reidun Vinje Nydal og ordførar Knut Harald Frøland. (Synnøve Aasebø Lien var ikkje til stades under markeringa av 25-årsjubilantane).

Opplæring for tilsette

Det vart ikkje gjennomført fellesopplæring på tvers av einingane i 2015. Unnateke frå dette er nokre opplæringstiltak for tilsette i skule/barnehage, i regi av Midthordland kompetanseregion. Det vert vist til skulane og barnehageeininga sine årsmeldingar for nærmare informasjon om dette.

Det vert elles vist til einingane sine årsmeldingar for informasjon om kva opplæring som vart gjennomført for tilsette i 2015.

Lokale lønsforhandlingar 2015

Det vart i 2015 berre gjennomført lokale lønsforhandlingar for dei gruppene av tilsette som får heile løna/lønsutviklinga si fastsett lokalt i kommunen. Dette utgjer om lag 10% av dei tilsette i kommunen. Det vart ingen brot i forhandlingane.

Dei sentrale lønstillegga som vart gitt i mellomoppgjeret 2015, var til ein viss grad styrande for kor store lønstillegg som vart gitt i dei lokale lønsforhandlingane i Samnanger i 2015.

Oversikt lokale lønsforhandlingar i Samnanger kommune i 2015	
1.	Forhandlingar for tilsette som er løna etter kapittel 3 i hovudtariffavtalen <ul style="list-style-type: none"> • Gjeld sektorleiarar og einingsleiarar. • Tilsette i kapittel 3 får ikkje lønstillegg i dei sentrale tariffoppgjera. • Ingen forhandlingspott. • Det vart ikkje brot i forhandlingane med nokon av fagforeiningane i kapittel 3.
2.	Forhandlingar for tilsette som er løna etter kapittel 5 i hovudtariffavtalen <ul style="list-style-type: none"> • Gjeld legar, ingeniørar, jordmor, økonomisjef, planleggjar, IKT-konsulentar og biblioteksjef. (totalt 13 tilsette i 2015). • Tilsette i kapittel 5 får ikkje lønstillegg i dei sentrale tariffoppgjera. • Ingen forhandlingspott. • Det vart ikkje brot i forhandlingane med nokon av fagforeiningane i kapittel 5.

Fellesarrangement for tilsette

Folkehelsekoordinatoren og hovudverneombodet har vore pådrivarar for å få til fysiske aktivitetar for dei tilsette. I 2015 deltok mange frå ulike arbeidsplassar i eit trimarrangement i regi av *dytt.no*. Målet var 10.000 skritt pr. dag og tilbakelegga strekninga Lisboa – Istanbul i luftlinje i løpet av eit par vårmånader. Alle kom i mål. Det var òg tilbod om felles turar til ulike turområde i Samnanger. Nokre få var flittige, men det hadde vore gledeleg om fleire hadde vore med.

Budsjettmidlane som var sett av til velferdstiltak for tilsette i 2015 (40.000 kroner), vart brukt til arrangement i einingane (primært juleavslutningar/tilsvarande).

Bedriftshelseteneste

Samnanger kommune hadde i 2015 avtale med Bedriftshelse1. Kostnaden til kjøp av bedriftshelsetenester i 2015 var om lag 90.000 kroner. Utgiftene gjaldt både faste helsekontrollar for grupper av tilsette som etter lov/forskrift skal ha dette, andre planlagde tiltak samt arbeid med saker og problemstillingar som ”dukka opp” i 2015. Utgiftene var noko lågare enn budsjettert (budsjettert med 120.000 kroner). Årsaka til dette er primært at bedriftshelsetenesta måtta utsetja eit par tiltak som låg inne i aktivitetsplanen for 2015. Bedriftshelse1 kjem òg til å vera leverandør av bedriftshelsetenester til Samnanger kommune i 2016.

Internkontroll og etikk

I fylgje § 48 i kommunelova skal det i årsmeldinga ” redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.”

Kapittel 2 i personalvedtektene for Samnanger kommune omhandlar etiske prinsipp både for tilsette og folkevalde. Desse prinsippa har vore relativt uendra i mange år, og det er behov for å revidera prinsippa. Som ein del av revisjonen bør det òg vurderast om det er rett å ha felles etiske prinsipp for tilsette og folkevalde. Bakgrunnen for dette er at kommunen har langt mindre styringsrett/instruksjonsmynde overfor folkevalde enn tilsette. Kommunen kan i liten grad påleggja folkevalde andre ”etiske prinsipp” enn dei som er heimla i lovverket.

I tillegg til dei etiske prinsippa har Samnanger kommune og retningslinjer og rutinar for ein del område som skal vera til hjelp for dei tilsette. Døme på slike rutinar er:

- Alle ledige stillingar skal lysast ut anten eksternt eller internt.
- Det skal vera to underskrifter når rekningar for innkjøp av varer og tenester skal betalast (attestasjon og tilvising).
- Reglar for kva gåver dei tilsette kan ta imot/akseptera.

Når det gjeld innkjøp, vert nok lov og forskrift om offentlege innkjøp i ein del tilfelle opplevd som krevjande å etterleva. Dette gjeld mellom anna fordi lova i mange høve gjer innkjøpa dyrare og at ein kjem i situasjonar der ein ikkje har fleksibilitet til å finna fram til dei beste løysingane. Dette siste gjeld kanskje i størst grad teknisk, men òg andre einingar opplever slike utfordringar.

Samnanger kommune ynskjer å ha høg etisk standard også på mellommenneskjelege relasjonar. Det vera seg mellom tilsette og brukarane, mellom tilsette og politikarar, med kollegaer og også mellom brukarane (til dømes elevar). Mobbing er òg eit spørsmål om etikk. Leiarane har eit særleg ansvar for at dette vert etterlevd. AMU vedtok hausten 2015 retningslinjer og rutinar for handtering av konflikhtar, trakassering/mobbing og utilbørleg åtferd.

Kommunen sitt revisjonsselskap Deloitte gjennomførte i 2015 forvaltningsrevisjon for internkontroll i kommunen. Det vart der avdekka at kommunen har eit vesentleg forbetringspotensiale innanfor internkontroll. I rapporten sin foreslo Deloitte fleire tiltak for å betra internkontrollen. Kommunestyret slutta seg til desse forslaga i oktober 2015 (kommunestyresak 23/15). Arbeidet med gjennomføring av tiltaka starta opp hausten 2015, men vil ikkje vera slutført før tidlegast ved utgangen av 2016.

Samnanger kommune deltok i 2014 og 2015 med 4 personar på KS sitt nettverk for internkontroll for rådmenn. Det var ei samling i 2014 og tre i 2015. Spørsmål om etikk var vesentlege tema på desse samlingane. I tillegg var samlingane nyttige med tanke på arbeidet

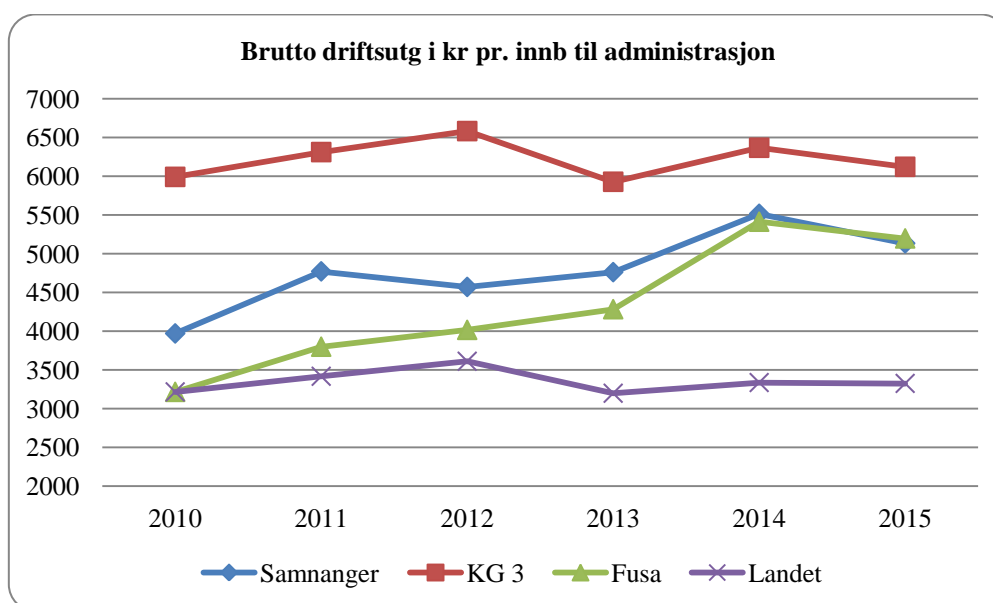
med oppfølging av tiltak knytt til funn i forvaltningsrevisjonen for internkontroll, jf. førre avsnitt.

Spesielt i første kvartal av 2015 vart det brukt mykje interne ressursar i samband med innføring/utskrivning av eigedomsskatt på alle typar eigedomar i 2015. Kommunen hadde frist til 31. mars til å skriva ut eigedomsskatten for 2015. Det måtte gjerast mykje ekstraarbeid for å klara å halda denne fristen. Dette gjorde at andre oppgåver måtte forskyvast noko, mellom anna arbeidet med årsrekneskapen for 2014.

Lønssystema i kommunen er omfattande og krevjande. Hausten 2015 vart det skifte på lønsmedarbeidarane, og det har vore mykje for dei å setta seg inn i. Me har derfor måtta prioritera å auka opp ressursane her med 50% stilling. Denne er omdisponert frå konsulent rådmannen. Det er bestemt å ha denne ekstra ressursen fram til sommaren 2016, men truleg må dette området ha meir ressursar så lenge me ikkje har andre datatekniske løysingar.

KOSTRA-tala (sjå tabell på neste side) tyder på at Samnanger brukar litt mindre ressursar til administrasjon pr. innbyggjar enn gjennomsnittet for kommunar i KOSTRA-gruppa me tilhøyrer (gruppe 3). Samnanger sine brutto driftsutgifter til administrasjon pr. innbyggjar var 5.131 kroner i 2015. Gjennomsnittet for kommunar i KOSTRA-gruppe 3 var 6.118 kroner. Det er her viktig å vera merksam på at det kan vera vanskeleg å samanlikna KOSTRA-tal for kommunar på dette området. Årsaka er mellom anna store skilnader i korleis kommunar har organisert seg (2-nivå, 3-nivå m.m.) og variasjonar i kva kostnader kommunane fører som utgifter til administrasjon. KOSTRA-tala viser ein reduksjon i utgifter til admnistrasjon frå 2014 til 2015. Dette skuldast at utgifter til breibandsutbygging vart ført som administrative utgifter i 2014.

Administrasjon av små kommunar som Samnanger har nokre utfordringar ("smådriftsulemper") som det er viktig å vera merksam på:

- Fagmiljøa våre er små og sårbare for sjukemeldingar/anna fråver. På fleire område har me i svært liten grad "backup" dersom nøkkelpersonar vert fråverande over lang tid. Dette gjeld mellom anna innanfor for løn og økonomi.
- Det er ikkje mogleg å ha nødvendig fagkompetanse innanfor alle område administrasjonen har ansvar for/arbeider med. Ein del av dei tilsette i administrasjonen må ofte arbeida med saksområde der dei ikkje har (nødvendig) fagkompetanse.

- Samnanger har i prinsippet same krav som større kommunar når det gjeld kva planar, reglement etc. me er pliktige til å ha. Arbeidet knytt til planar, reglement m.m. i små kommunar vil utgjera ein større del av kommunen sine samla kostnader/sin samla ressursbruk enn for større kommunar.

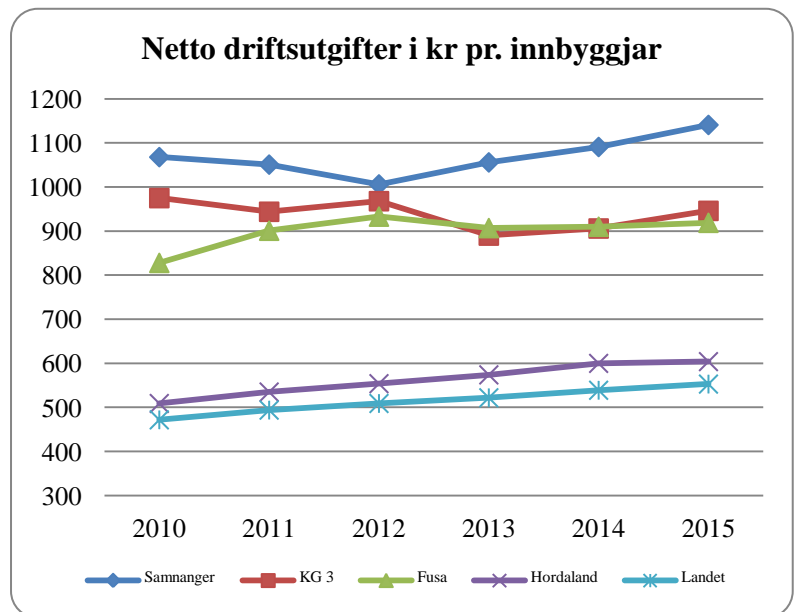
Det bør sjåast på moglege tiltak for å auka den samla faglege kompetansen og redusera sårbarheita innanfor løn, økonomi og IKT. Mellom anna bør det sjåast på om interkommunalt samarbeid på desse områda kan vera alternativ til noverande driftsform. Uavhengig av dette må det arbeidast med kontrollrutinar og kvalitetssikring innanfor både desse og andre område.

Kommunen bør òg få på plass fleire digitale løysingar for å effektivisera drifta. Dette gjeld mellom anna elektronisk overføring av timelister m.m. til lønssystemet.

KYRKJA

Kyrkjelova av 1996 gjorde kyrkja meir sjølvstendig, men lova legg framleis det økonomiske ansvaret på kommunane. Kommunen sitt bidrag skal som eit minimum gje grunnlag for at det i kyrkjene kan haldast dei gudstenestene som biskopen fastset, at det blir tilbode dåp, vigsel, konfirmasjon, sjelesorg og gravferd, at arbeidsforholda for dei kyrkjeleg tilsette er greie og at sokneråd og kyrkjeleg fellelsråd har tilstrekkeleg administrativ hjelp. (KL § 15)

Samnanger kommune har vesentleg høgare netto driftsutgifter pr. innbyggjar til kyrkja enn landsgjennomsnittet, men ligg om lag på same nivå som gjennomsnittet i KG 3. Med ”berre” to kyrjer skulle det i utgangspunktet liggja til rette for å kunna ha ei effektiv drift. Me har ei formeining om at vesentleg del av dei høge kostnadene er knytt til kyrkjegarden.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Netto driftsutgift. funksjon 390, 393 i % av samla netto driftsutg	1,8	1,5	1,6	1,3	1,1
Netto driftsut. Funksjon 390, 393 i kr pr innb	1141	946	919	604	553
Brutto investeringsutgifter til funksjon 390, 393 pr. innbyggjar	-	321	193	168	149

Stell av kyrkjegarden utgjer ein vesentleg kostnad. Sjølv om ansvaret for det praktiske er lagt til eining for teknisk drift, vert utgiftene rapportert i KOSTRA på ein funksjon som vert summert opp for kyrkja.

Tabellen under inneheld diverse KOSTRA-tal vedrørende kyrkja og aktiviteten der. Som ein ser er det stor aktivitet i kyrkja. Kyrkja lager også eiga årsmelding.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Medlem av Dnk i prosent av tal innbyggjarar	86,0	82,6	87,2	76,3	72,7
Døypte i prosent av tal fødte	111,5	87,4	119,4	61,3	57,8
Konfirmerte i prosent av 15-åringar	95,8	81,8	89,3	70,0	61,5
Kyrkjelege gravferder i prosent av tal døde	103,0	100,2	100	89,6	90,3
Kyrkkelige handlinger pr. 1000 medlem	43,8	38,5	44,1	32,5	31,2
Deltaking gudstjenester søn- og helligdag pr. innb.	1,8	1,3	1,8	0,9	0,9
Gudstenester pr. 1000 innb	23,7	22,3	20,6	11,7	11,9
Konsertar og kulturarrangement pr. 1000 innb	3,3	2,9	1,5	2,6	2,4
Deltakarar konsertar og kulturarrangement per innb.	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3
Kyrkjeofringar pr. medlem	220	87	455	74	79
Del av kyrkjeofringar til eiga verksemd, prosent	48,2	50,6	70,1	53,1	61,4
Medlem i trus- og livssynssamfunn i % av tal innb	4,6	4,8	3,1	8,3	10,7

SEKTOR SAMFUNN OG UTVIKLING OG TEKNISKE TENESTER

Sektoren kan delast i to hovudområde.

Teknisk forvaltning og drift av kommunal infrastruktur og eigedom som ligg til einingsnivået, og samfunn og utvikling som i større grad vedkjem den overordna utviklinga av kommunen og ligg direkte til rådmannsnivået.

Eining for teknisk forvaltning har oppåver i stor grad knytt til plan-, bygge- og delingssak, samt kart, oppmåling, natur- og miljøforvaltning og brann. Medan teknisk drift har oppgåver knytt til drift av vassleidningar og vassverk, avløp, veg og eigedom.

Tenesteområdet samfunn og utvikling er ofte knytt til område som gjeld for alle sektorar. I 2015 har det spesielt vore arbeidd med kommuneleiinga si beredskap, internkontroll og kvalitet- og avvikssystem i alle sektorar. På Bjørkheim har kommunen starta gjennomføringa av områdeplanen. Det er kjøpt og makebyta areal for å kunna etablere kommunal infrastruktur i området. Kommunen har òg følgd opp arbeidet med å få nytt biblioteklokale på Bjørkheim.

Organisasjon og medarbeidarar

Innanfor sektoren er det totalt 23,36 årsverk fordelt på 41 personar. Prosjektstillinga er oppretta i samband med bygging av ny sjukeheim. Den skal stå ferdig i mars 2016. Stillingane knytt til brann utgjer 12 personar fordelt på 30% stilling. Me kjøper tenester frå Bergen Brannvesen; dette inkluderer stilling som brannsjef. Landbruk er eit interkommunalt samarbeid der kommunen betalar tilskot til Fusa som er arbeidsgjevarkommunen i samarbeidet.

Årsverk	Sektor samfunn og utvikling og tekniske teneste	Tal personar	Nærvær årsverk	Kompetanse behov
5,38	Teknisk forvaltning ekskl landbruk	5	-100	Dekkar alle områda
0,30	Brann/feing	12		1 Brannbefal
7,07	Teknisk drift VVA og eigedom	10		Sertifikatfornyng
8,56	Eigedom-reinhald	11		Fagbrev- teamleiar
0,75	Samfunn og utvikling (inkl	1		
1,30	leing)			
	Prosjektstilling	2		
	(Samnangerheimen)			
23,36	Totalt	41		

I teknisk forvaltning var det i mest heile 2015 sjukefråvær i sentral stilling. Fagkompetansen måtte i denne perioden dekkast inn gjennom andre i sektoren og ved kjøp av tenestar frå andre. Det er behov for å fornya ei rekkje sertifikat innanfor VVA og eigedomsområdet. Reinhaldet vart frå januar 2015 samla i eiga avdeling under teknisk drift. 3 av reinhaldarane har fagbrev, men det behov for fleire med fagbrev som kan gå inn som teamleiarar på dei ulike bygga.

I 2015 er det utarbeidd stillingsomtalar for alle stillingane i sektoren og leiaravtalar for dei to einigsleiarane.

Tenestene

Mål – God kvalitet på tenestene og god sørvis

• Forvaltning

Tenestene sektoren leverer er i hovudsak retta mot alle innbyggjarane i Samnanger. Teknisk sektor hadde i alt 1567 inn- og utgåande journalpostar som vart sakshandsama i 2015. Det vart handsama 20 byggesøknader og utferda 41 målebrev. Det er sett krav til sakshandsamingstid for byggesakssøknader og søknader om oppmåling. Kommunen heldt fristen både på 3 og 12 veke for dei fleste søknadene i 2015. Oversitting av fristen gjev søkjar reduksjon i gebyret for byggesak og oppmåling.

Teknisk sektor - forvaltning	2012	2013	2014	2015
Tal tilsette				
Forvaltning (på kommunehuset)	5	5	5	5
Teknisk drift (utanfor kommunehuset)	10	10	10	21*
Prosjektstillingar				1,3
Sakshandsaming				
Journalpostar inn og ut			1794	1567
Talet på byggesaker	45	2	35	20
Talet klager mottatt og formidla Fylkesmannen	5	2	2	3
Talet ferdigattestar handsama	18	7	15	38
Gj.snitt sakshandsamingstid byggesak, 3 vekerfrist (dagar)	25	30	35	20
Gj.snitt sakshandsamingstid byggesak, 12 vekerfrist (dagar)	45	21	14	72
Sakshandsamingsgebyr byggesak	7 400	15 000	10 000	10 300
Gj.snitt sakshandsamingstid oppretting av grunneigedom (dagar)	95	70	63	72
Talet utstedte målebrev nye eigedommar	31	29	39	31
Talet utstedte målebrev seksjonering				18
Gj.snitt sakshandsamingstid oppretting av eigedom, 12 vekerfrist (dagar)	95	70	63	61
Sakshandsamingsgebyr oppmåling	11 875	11 900	12 250	12 620

*)reinholdsavdelinga vart oppretta

• Avfall og renovasjon

Kommunen er med i interkommunal renovasjonsordning –BIR. Innbyggjarane i Samnanger leverte i 2015 litt over 1 000 tonn med avfall, kor 461 tonn var hushaldsavfall.

Renovasjonsgebyret for Samnanger er redusert til 1.700 kroner i 2015.

Teknisk sektor - Avfall og renovasjon	2012	2013	2014	2015
Talet hytteabonntar	740	757	770	-
Talet årsinnbyggjarar	2 618	2 623	2 633	2 443
Totalt levert i alt (tonn)	999	1 057	1 107	1 148
Levert usortert husholdavfall (tonn)	438	441	495	461
Levert bilvrak	76	125	125	-

Årsgebyr BIR (kr)	1 964	1 982	1 874	1 700
-------------------	-------	-------	-------	-------

Naturutvalet takka nei til å vera med i prøveprosjekt med BIR om forsøpling i 2015. Sektoren har i 2015 ikkje hatt kapasitet til å gjennomføra dette i eigen regi, og hadde derfor ikkje hatt ein aksjon for m.a. å fjerna bilvrak. Utvalet har no valt å gå inn på prøveprosjektet i 2016.

- **Landbruk**

Både talet på landbrukseigedomar og storleiken på produktivt areal held seg ganske stabilt i Samnanger. Det var ikkje søknader om omdisponering av dyrka mark i 2015.

Teknisk sektor - Landbruk	2012	2013	2014	2015
Landbrukseigedomar	242	257	257	257
Produktivt skogareal (dekar)	56 849	56 675	56 675	56 675
Jordbruksbedrifter	28	29	26	29
Jordbruksbedrifter med husdyr	26	27	23	28
Jordbruksareal i drift (dekar)	2 595	2 632	2 575	2 727
Talet jordlovsaker og konsesjonssaker	1	1	1	0
Søknader om dispensasjon for motorferdsel i utmark	2	2	2	0
Kjøp av interkommunal teneste			424 613	526 000

- **Drift av kommunaltekniske anlegg**

Dei kommunaltekniske anlegga i kommunen gjeld vassverk, vass- og avløpsleidningar, slam- og septikanlegg. Kommunen har eit vassverk i Myra og eit i Rolvsvåg. 70,4% av innbyggjarane er knytt til det kommunale vassverket og 45,3% er knytt til kommunalt avløp. Driftsutgiftene til kommunaltekniske anlegg vert dekkja gjennom gebyr (100% sjølvkostgrad). I 2015 er det lagt ny vassleidning til Frøland, og på nyåret i 2016 vart fleire nye abonnentar kopla til. Desse vil først visa i neste års Kostra-tall.

Teknisk sektor – Drift av kommunaltekniske anlegg	2012	2013	2014	2015
Talet på anlegg for kommunal vassforsyning	2	2	2	2
Talet på innbyggjarar knytt til kommunalt vassforsyning		1 433	1 433	1 433 70,4%
Vassledninglengde (meter)			10 610	10 610
Årsgebyr vassleveranse	6 829	7 034	7 210	7 210
Tilknytingsavgift vatn	10 949	11 277	11 615	11 615
Talet på innbyggjarar knytt til kommunalt avløpsnett	1 086	1 086	1 106	1 106 45,3%
Talet avløpsanlegg	6	6	6	6
Lengde spillvassledning (meter)			11 400	11 400
Gebyrinntekter pr innbyggjar	1 080	1 136	1 137	1 192
Årsgebyr avløp	2 246	2 337	2 430	2 503
Tilknytingsgebyr avløp	10 228	10 535	10 851	11 176

Alle prøveresultata for e.coli har tilfredstillande resultat. Sektoren har starta kartlegging med sikte på å få fleire abonnentar knytt til vassverket, og ein reknar med ytterlegare nye abonnentar i løpet av 2016. Parallelt er det òg arbeidd med å kartlegga kva delar av avløpsnettet som må fornyast. Mykje av dette nettet har ein alder opp mot 65 år. Det er særleg på Indre -Tysse det har vore fleire brot på både vass- og avløpsleidningar. Kommunen har søkeutstyr som kan spora opp leidningsbrot. Brot på avløpsleidningar resulterer ofte i miljøforureining med risiko for helse og miljø. Responstida for utbetring er låg. På kalde dagar er det avdekka ein del frosttapping og tapping i brønn. Dette fører til stor slitasje på vassverket i Myra, og det vert arbeidd med tiltak for å forhindra dette.

- **Samferdsle**

Kommunen driftar 22 km veg med 100% fast dekke. Kvaliteten på vegane og dekket er varierende. Kommunen har også ansvar for 8 km gang- og sykkelveg. Dette er i stor grad knytt til gangveg rundt skulane og langs fylkesvegen på Haga og Indre- Tysse. Det er 88 km med private vegar i kommunen, og kommunestyret vedtok i 2015 å få utgreidd forslag på kva kommunale vegar som kunne verta nedklassifiserte. På nyåret vart det vedteke med nokre unntak å ikkje gå vidare med denne saka. Kommunen har ansvaret for og betalar for 730 lyspunkt langs både kommune-, fylkes- og riksvegane og nokre private vegar. Lyspunktta er ikkje i tråd med nye reglar og må verta skifta med leddlys i neste økonomiplanperiode.

Teknisk sektor - Samferdsle	2012	2013	2014	2015
Kommunal veg (km)	22	22	22	22
Gang- og sykkelveg (km)	8	8	8	8
Fylkesveg (km)	74	74	74	78
Private vegar (km)	45	45	88	88
Kommunal veg med fast dekke	100%	100%	100%	100%
Talet personbilar	1 286	1 309	1 346	1 362
Talet parkeringsløyve forflytningshemma		6	6	16
Talet km dekkelagt kommunal veg dette året				2
Bro.driftsutgifter i kr pr km kommunal veg	198 864	149 864	131 955	160 636
Talet lyspunkt kommunal veg	320	320	320	320
Talet lyspunkt langs riks- og fylkesveg kommunen betalar for	410	410	410	410
Bro. driftsutgifter vegbelysning kommunalveg	112 000	114 000	168 000	311 000
riks- og fylkesveg	168 000	196 000	163 000	334 000

- **Drift av kommunale eigedommar**

Samnanger har 13 901 m2 med kommunale bygg (inkl. sjukeheimen). Bygningsmassen har vore relativt stabil etter at passivhusbygget på barneskulen vart bygt i 2012. Opning av ny sjukeheim i 2016 vil føra til ei auke på bygningsmassen. Kommunen har 26 utleigebustader/omsorgsbustader og næringslokale til utleige. Hagamulen som hadde to utleigeleilegheiter som vart seld i mars 2016. Næringslokala vil verta sanerte når

leigetakarane flyttar i nytt lokale hos privat utleigar. Det er tildelt mindre resursar til løpande vedlikehald dei siste fire åra.

Teknisk sektor - Drift av kommunale eigedommar	2012	2013	2014	2015
Areal eigd adm.sjonslokale (m2)	1 712	1 712	1 712	1 712
Areal eigd førskulelokale (m2)	2 629	2 629	2 629	2 629
Areal eigd skulelokale (m2)	5 352	6 462	6 462	6 462
Areal eigd institusjonslokale (m2)	2 658	2 658	2 658	*)mellombels
Areal eigd idrettsbygg (m2)	440	440	440	440
Areal eigd kulturbygg (bibl. K-hus) (m2)				100
Samla areal totalt komm.eigde bygg (m2)	12 791	13 901	13 901	13 901*
Komm. disponert bustader pr 1000 innb	15	16	16	15
Komm.bustadar tilgj for rullestolbrukarar	30%	29%	31%	31%
Energikostnader kommunale eigedommar	1 438 000	1 220 000	1 211 000	1 062 000
Utgifter løpande vedlikehald	2 583 000	2 581 000	2 130 000	1 718 000
Netto driftsutgifter eigedomsforvaltning	11 083 000	10 785 000	11 759 000	12 519 000

*)inkl sjukeheimen

Økonomi

Teknisk sektor har i 2015 forvalta totalt 17.371.308 millionar kroner. Tenesteområdet hadde dette året eit overforbruk på 3,5%.

Teknisk sektor	2014 rekneskap	2015 rev. budsjett	2015 rekneskap	Avvik i kr.	Avvik i %
Teknisk forvaltning		5 641 041	5 808 954	-167 933	3,0%
Teknisk drift	6 349 603*	11 142 193	11 562 354	-420 160	3,8%
Totalt		16 783 234	17 371 308	588 093	3,5%

*) reinhald vart ført på ulike einingane.

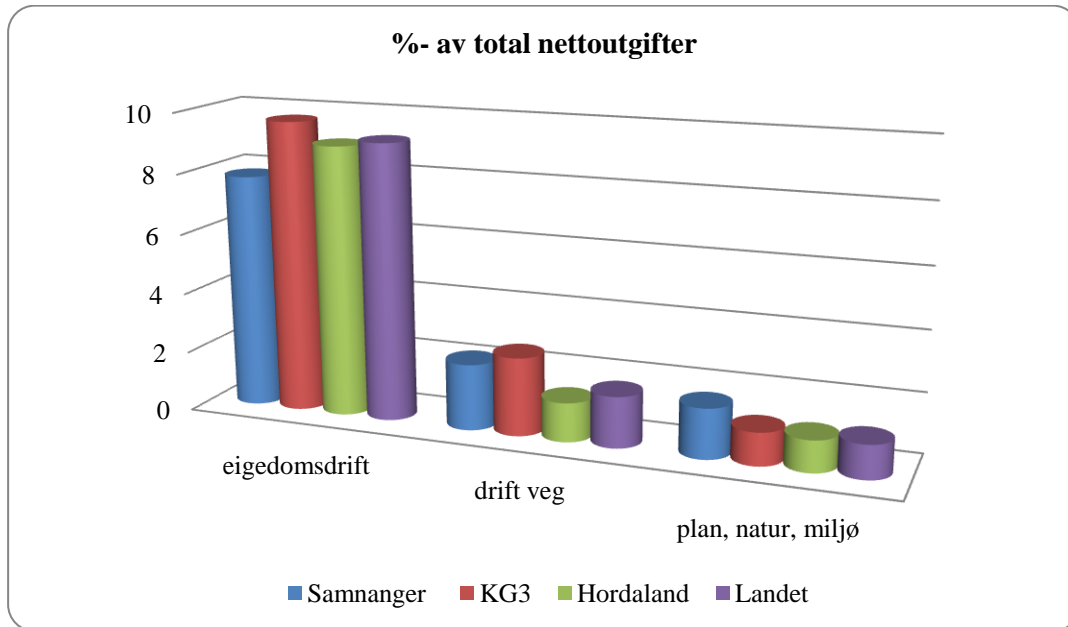
Avviket er knytt til ein kombinasjon at lågare sjukerefusjon enn utgåande lønnsutgifter og kjøp av fagkompetanse. Teknisk drift har fått ekstra utgifter i samband med ekstremver og ras på veg. Eininga har forsøkt å dekkja desse kostnadane innanfor sitt budsjett utan ekstraløyving, men det viste seg umogleg å dekkja inn alle kostnadene.

- **Andel av kommunen sine total nettoutgifter**

Innanfor dei ulike forvaltningsområda er det få økonomiske nøkkeltal der kommunen kan samanlikne seg med andre. Samanlikninga går meir på sakshandsamingstid og tal saker innanfor dei ulike forvaltningsområda. På eigedom, vatn, avløp er det kostratal kor kommunane kan samanlikna produktivitet, prioritering og gebyr.

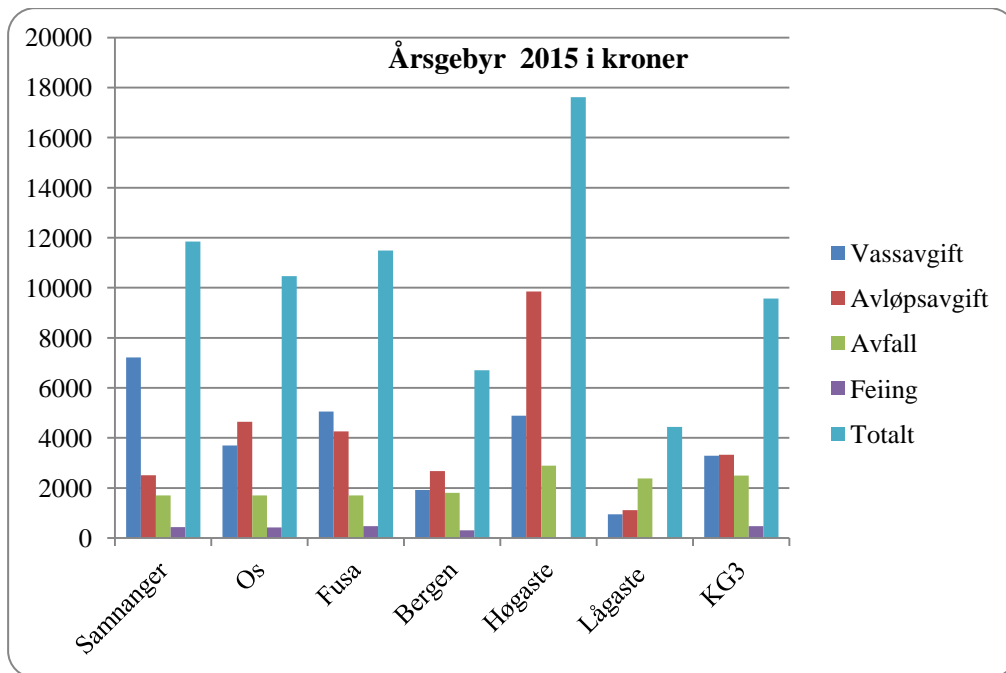

Andelen ut frå kommunen sine totale nettoutgifter seier noko om korleis kommunen prioriterar ressursane til eigedomsdrift, veg, plan, natur og miljø. Samnanger tildeler mindre ressursar til eigedomsdrifta og veg enn KG3, særleg gjeld det ressursar til eigedomsdrift som får 7,8% mot 9,7% for KB3. Ressursar til forvaltninga innanfor plan, miljø og natur (1,66%) ligg litt over KG3 (1,09%). Til plan er det òg inntekter knytt til gebyr, og eininga bør sjå om desse står i høve til arbeidet kommunen har. 2,2% av ressursane vert prioritert til veg, medan KG3 tildeler 2,6%

- **Årsgebyr**

Det vert kravd inn gebyr knytt til vatn, avløp, avfall og feiing. Kva innbyggjarane totalt betalar i kommunale avgifter gjennom året er vesentleg når kommunen vert samanlikna med andre. I tabellen under viser me i tillegg til KG3 også informasjon frå Fusa, Os og Bergen, samt kommunen med høgaste kommunale gebyr (Berg) og Lunner som har lågaste gebyr.

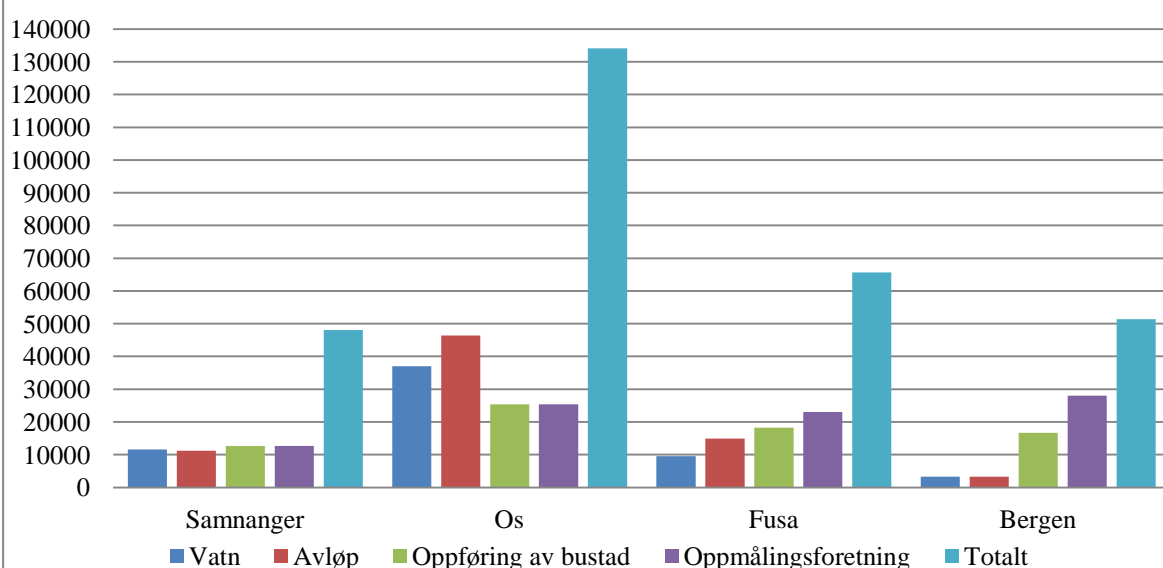
Fusa 2014-tal

Samnanger har høgast gebyr på vatn (7210 kr.), medan Berg har høgaste gebyr på avløp (kr. 9845). Renovasjonsgebyret er høgare for innbyggjarane både i Lunner på Hadeland og Berg på Senja. Totalt betalar innbyggjarane i kommunen med høgaste årsgebyr 17.619 kroner i året, medan dei med lågast gebyr betalar 4.439 kroner. I Samnanger betalar ein 11.845 kroner og i Fusa 11.485 kroner. Denne samanlikninga seier ikkje noko om standarden eller kvaliteten på dei kommunaltekniske tenestene. Eller noko om sjølvkostgraden. Samnanger har 100% sjølvkost. I 2016 vil det verta fleire abonnentar på vatn og med det auka inntekter. Kommunen må då ta stilling til om desse skal investerast i rehabilitering av gamle leidningar, eller settast av på fond til seinare investeringar evt. setta ned gebyr.

- **Tilknytning og etableringsgebyr**

Samnanger ønskjer fleire innbyggjarar til kommunen. For dei som skal bygga hus er det ein del eingongskostnader som gebyr for oppmåling av tomt, tilknytning til vatn og avløp og eit sakshandsamingsgebyr for oppføring av bustaden. I Samnanger må ein betala 48.031 kroner til saman for desse tenestene, i Fusa 65.630 kroner. Medan ein innbyggjarar som vil bygga hus i Os kommune må ut med 134.124 kroner i gebyr.

Gebyr kostnad ved tilknytning, oppmåling av tomt og oppføring av bustad

Gebyr privat reguleringsplan

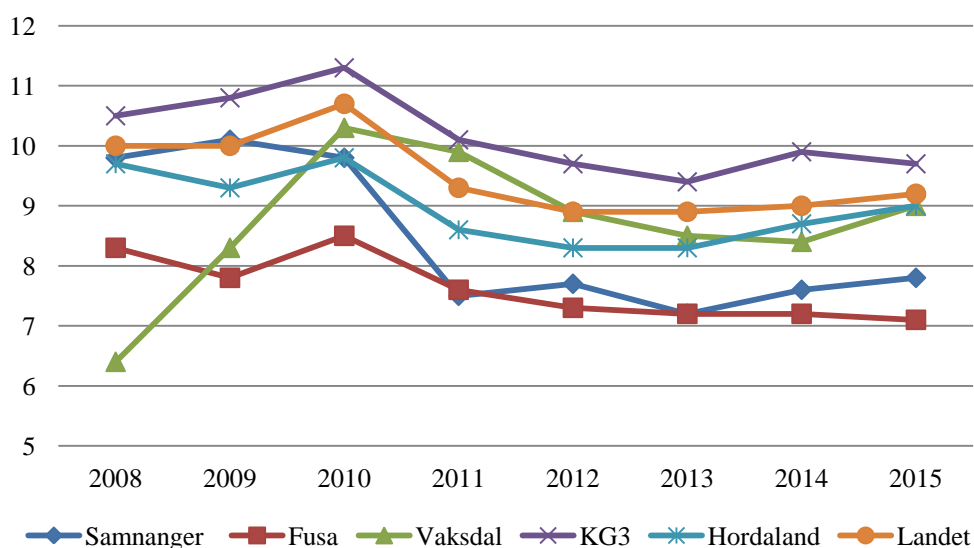
Private utbyggjarar i Samnanger må betala 24.960 kr for handsaming av sin reguleringsplan. Fusa sitt gebyr er på 56.412 kroner. I Os betalar utbyggjaren 110.000 kroner, medan Bergen har høgaste kostnad på kroner 257.000. Samnanger bør vurderer på nytt om denne tenesta er prisa rett.

- **Andel nettoutgifter brukt til eigedomsforvaltning**

Samnanger har 5,7 m2 kommunale eigedommar pr innbyggjar. I KG3 er tilsvarende tal 7,3 m2 pr innbyggjar, Fusa har 5,1 m2 og Vaksdal 7,9 m2. Nedanfor viser kommunen si prioritering og forvaltning av kommunale eigedomar. I 2010 brukte kommunen 9,8% av totalutgiftene i kommunen til eigedomsforvaltning, medan det i 2015 er sett av 7,8% til dette. Kommuner har satsa på nybygg og investert i å oppgradera barneskulen og barnehagane. Helsetunet og

omsorgsbustadane er òg relativt nye bygg. Ungdomsskulen med bassenget og kommunehuset er dei bygga som det er størst utfordring å drifta framover. Einskilde rom og utvendig fasade er oppussa, medan HMS, ventilasjon,

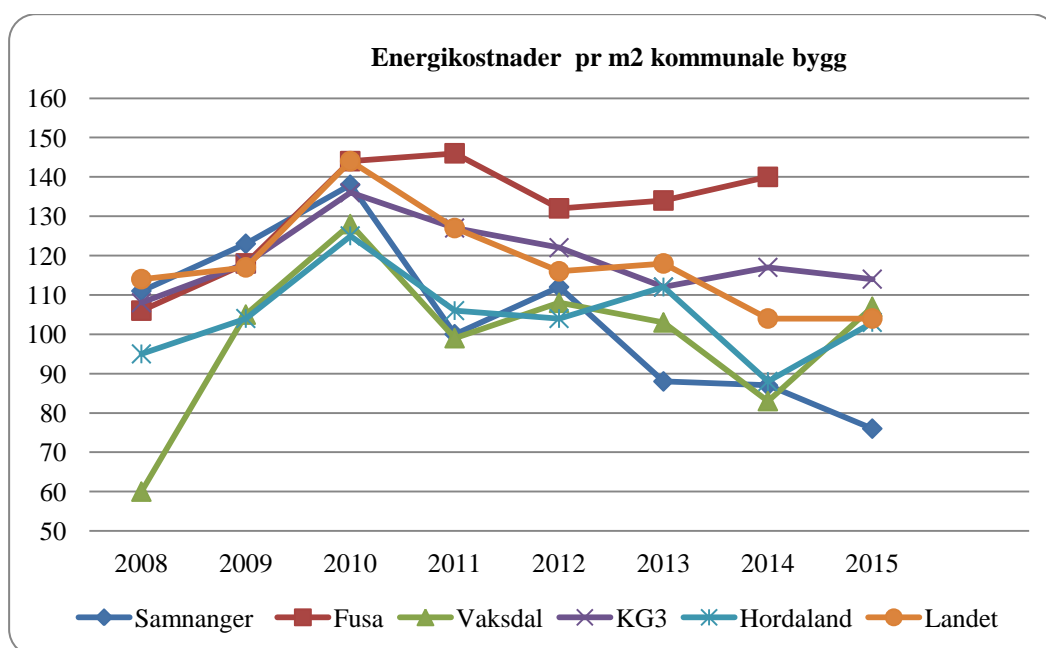
Andel netto dr.utgifter til eigedomsforvaltning

andre miljøkrav og universell utforming ikkje tilfredstiller dagens krav. Dette er kostnadskrevjande tiltak. Det er stipulert eitt etterslep på vedlikehald på 18 millionar. Ein eigen plan for eigedomsvedlikehaldet er under arbeid.

- **Energikostnad**   **Mål: energiplan – føregangskommune på energi**

Energikostnadane i dei kommunale bygga utgjer ofte ein stor utgift og kan vera indikator for kva tiltak som bør verta sett i gang. Det er gjort ei rekkje energisparande tiltak noko som viser att i t.d. energibruk pr m2.

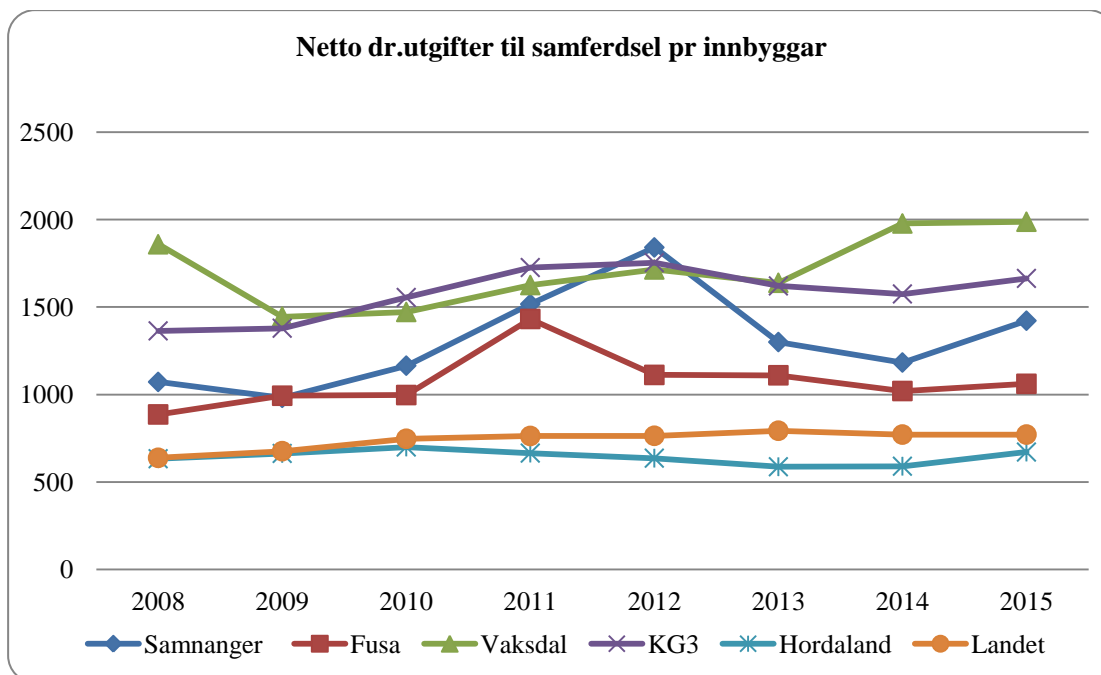

Nybygget på barneskulen vart bygt som passivhus i 2012. Varmepumper og ei rekkje enøk-tiltak er sett inn i dei bygg det let seg gjera. Frå 2010 har energikostnadane gått frå 138 kroner pr m2 til 76 kroner i 2015. Reduserte straumprisar forklarar ein del av dette. Men som ein ser av samanlikninga med andre brukar Samnanger minst utgifter til strøm i bygga sine i 2015. Den nye sjukeheimen vil òg ha ei rekkje nye energisparande tiltak. Målet er å halda fram med låge energikostnader.

- **Samferdsle**

Samferdsel i kommunen er all drift av veg, brøyting, veglys og trafikkisikringstiltak. Det kjem ikkje fram i kostratala kva vegstandar og brøyteomfang kommunane har. I samanlikninga har me lagt inn informasjon om nabokommunane Fusa og Vaksdal.

I tabellen nedanfor er det samanlikna kommunane sine nettoutgifter til samferdsle pr. innbyggjar gjennom dei siste 8 åra. I 2015 brukte Samnanger 1.422 kr til samferdsel pr innbyggjar. Lågaste var landsgjennomsnittet med 771 kroner. Medan Vaksdal brukte mest med 1.988 kroner til samferdsle.

Det er stor skilnad mellom kommunane i kor mange km veg ein har ansvar for. Å sjå på kostnad pr. innbyggjar seier derfor lite om produktivitet. Statistikken viser at Samnanger i 2015 nytta 160.636 kroner pr. km. kommunal veg mot kr 131.955 i 2014.

Landsgjennomsnittet låg på kr 123.110, medan Fusa brukte under halvparten av det me brukte (kr 61 089). Delar av den høge kostnaden vår i 2015 skuldast dei mange uføresette hendingane.

Fleire av dei kommunale vegane i Samnanger treng opprusting. I vegrapport over vedlikehaldbehovet er det vist til eit etterslep på 13 millionar kroner. Det er dyrt å flikka på desse vegane, og fleire av dei er rasutsett. I 2015 vart vegen til Nyutløtræ stengt for brøyting av verneombodet grunna HMS. Meir ekstremver gjer vegane i dårlegare forfatning og er med å påføra kommunen meir ekstraavgifter til løpande vedlikehald.

Samfunn og utvikling

Samnanger hadde i 2015 tilsyn på internkontrollsystemet til rådmannen. Det vart gjort ei rekkje funn som vart arbeidd med i 2015. Samfunn og utvikling starta arbeidet med å innføra eit kvalitetstyringssystem. Det skal gje betre rapportering til politisk nivå og til rådmannen, samt handtera avviksrapportering og ROS-vurdering. Det vart òg laga mal for prosjektstyring, prosjekt og byggjerekneskap. Arbeida skal vera implementerte og tekne i bruk i løpet av 2016.

Ny organisasjon og fleire nye leiarar vart etablerte i løpet av 2015. Det var i løpet av året laga leiaravtalar for alle einingsleiarane, og laga stillingsomtalar for nærast alle stillingane i kommunen. Kommuneleiinga si beredskap og plan for dette vart revidert, og det vart etablert eit system for dette arbeidet.

Kommunen inngjekk i 2015 ei rekkje avtalar om grunnverv og makebyte på Bjørkheim. Dette var svært krevjande prosessar som tok mykje tid. Prosjektering av vatn, avløp og veg på området vart gjennomført i samarbeid med Asplan Viak. Dette er no lyst ut på anbod med oppstart våren 2016 og ferdigstilling i desember 2016. I tillegg var det nødvendig å

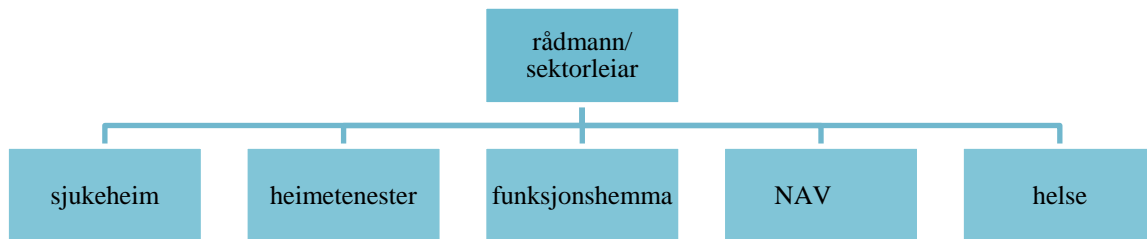
gjennomføra ei mindre reguleringsendring på områdeplanen for å få inn alle avtalane som er gjennomførte, retta opp feil og få meir detaljerte trafikkløysingar på området.

Samnanger vedtok òg å kjøpa lokale av Bjørkheim eigedom til framtidig bibliotek. Hausten 2015 inngjekk kommunen avtale og har seinare delteke i prosjektet med å utforma lokalet. Fylkesbiblioteket vil vera rådgjevarar når det gjeld innreiing.

Sektoren har starta arbeidet med å lage ein ny hovudplan for vatn og avløp som skal gjelda for dei neste 20 åra. Planen vil verta eit grunnlag for framtidig kommuneplanarbeid og den framtidige infrastrukturen i kommunen.

Utfordringane er særskilt etterslepet på vedlikehald av vegar med 13 millionar og kommunale eigedomar med 18 millionar. Kva tiltak skal kommunen prioritera og kor går grensa for storleiken på gebyr kommunen kan pålegga innbyggjarane å betala?

SEKTOR FOR HELSE OG OMSORG

Ovannemnde struktur kom gradvis på plass etter vedtaket i januar 2015, den siste eininga – helse – kom først på plass 1.3.2016. Grete Lill Hjartnes vart tilsett som sektorleiar i juni 2015, og var fram til desember også einingsleiar for plo.

Pleie og omsorgstenestene

Pleie- og omsorgstenestene omfattar i tillegg til tenester primært til eldre – sjukeheim, heimesjukepleie og praktisk bistand i heimen - også tenester til funksjonshemma. Kommunen har ansvar omsorgsbustader i privat eige, dvs. at eininga må dekkja husleiga når husværa evt. ikkje er utleigde slik situasjonen var for delar av 2015.

2015 var eit krevjande år for pleie og omsorg. Gamle Samnangerheimen vart tømt på slutten av 2014, og i heile 2015 har eininga hatt mellombels drift. Sjukeheimdrift på Vaksdal og Hamnahaugen, heimetenesta på Vassloppa (administrasjonsdel til barnehage), psykiatri på Frøland og omsorgsbustadar drifta som sjukeheim.

Mellombels drift har gått over all forventning og både pasientar og tilsette melder attende om ei god tid. Me har klart å halda kvaliteten på tenestene på eit minst like høgt nivå som ved

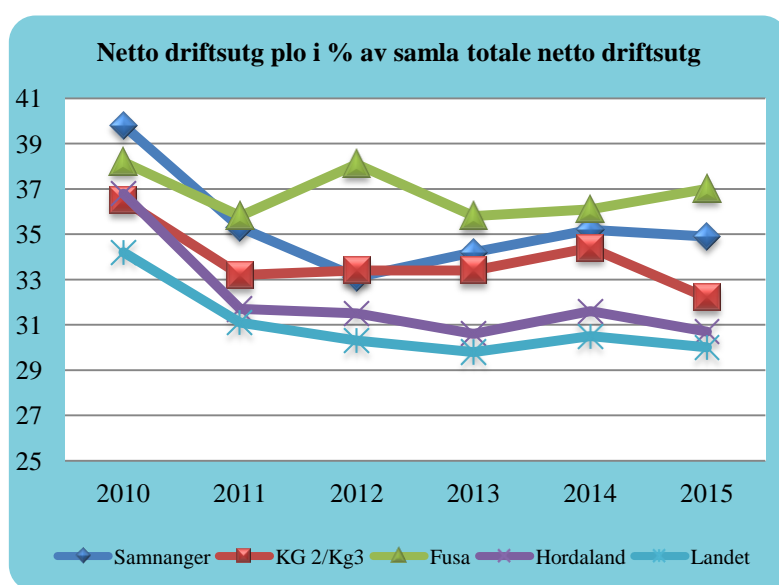
ordinær drift. For å få det til har ein vore nødt til å sette inn ekstra mannskap, noko som igjen har medført økonomiske overskriddingar.

Det var eit slitent personale som flytta ut av sjukeheimen. Dårlege fysiske arbeidsforhold og ein lang prosess fram mot vedtak om bygging av sjukeheimen hadde teke på. Med så store endringar for personalet som den mellombelse driftsfasen medførte kunne ein forventa stressrealtert fråvær. Statistikken viser eit rekordlågt sjukefråvær på 8,5% for pleie og omsorg samla og 7,38% for institusjonsdrifta.

Økonomien vart utfordrande i mellombels drift. I budsjettet vart det lagt til grunn mindre bruk av vikarbyrå på respirator. Dette vart prøvd, men ikkje mogeleg å gjennomføra. I tillegg syntet det seg problematisk å gje fagleg forsvarlege tenester med drift både i Samnanger og på Vaksdal. Det var t.d. ikkje mogleg berre å ha ein sjukepleiar på vakt. Ei anna utfordring me ser er resultat av at kommunen over lang tid har hatt fokus på å ta vekk uønska deltid. Når fleire tilsette har den stillingsstorleiken dei ønskjer, er det ferre vikarar til å ta ledige vakter som kjem knytt til sjukdom, permisjonar mm. For å dekkja desse vaktene er kommunen

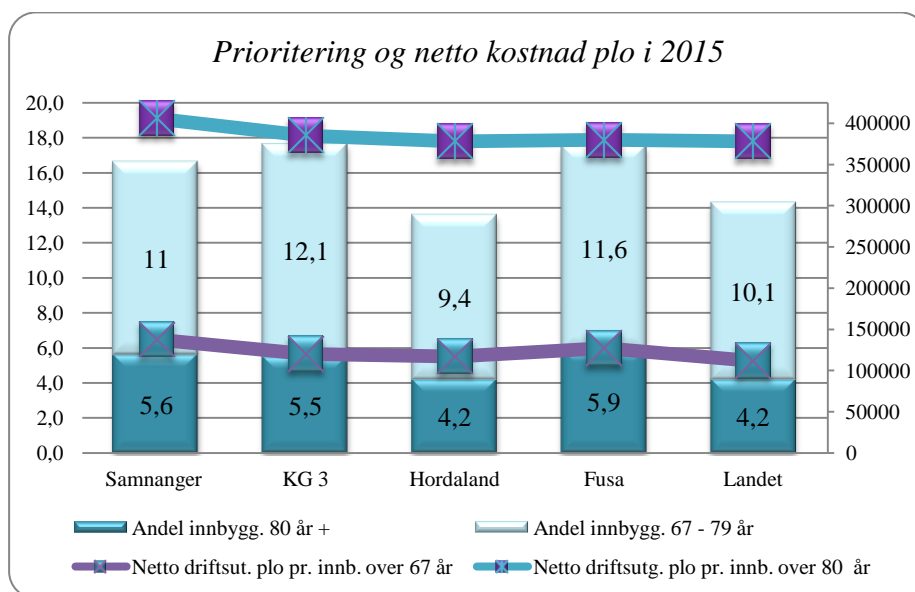
avhengig av personell gjennom bemanningsbyrå. Me trur dette vil verta betre med ny sjukeheim.

Samnanger bruker mykje midlar på pleie- og omsorgstenestene. Ei forklaring på det er at me har fleire over 80 år, ei anna er at me har langt fleire sjukeheimsplassar enn dei andre, og drift av sjukeheimsplassar er mykje dyrare enn relativt omfattande tiltak i heimetenestene. Ved handsaming av budsjettet for 2016 er driftsbudsjettet til plo redusert m.a. er det fatta vedtak om færre sjukeheimsplassar. Dette skal gi nedgang i plo sin andel, men kapitalkostnaden med ny sjukeheim gir nye utgifter f.o.m. 2017.

Samnanger har ein større del av befolkninga over 80 år enn KG 3 og ein litt mindre andel for dei mellom 67 og 80 år, men me ligg over landet for begge desse aldersgruppene. Veksten har kome i aldersgruppa 70 – 74 år og 90 år og eldre.

Me har vesentleg høgare brutto driftsutgifter pr brukar enn dei andre, men me ligg lågare enn dei andre når me ser på netto kostnader pr. innbyggjar over 80 år. Ei forklaring på det er at det er færre som får tenester, og dei som får, får svært mykje.

Tal personar i ulike aldersgrupper pr. 1.1. - Samnanger

	2005	2010	2012	2013	2014	2015	Endring 05-15
70-74 år	86	47	73	80	95	117	31
75-79 år	85	78	72	63	47	55	-30
80-84 år	78	65	60	62	72	59	-19
85-89 år	52	48	49	52	45	48	-4
90 år og eldre	20	29	34	31	35	31	11

Sum over 70 år	321	267	288	288	294	310	-11
Sum over 80 år	150	142	143	145	152	138	-12

Som tabellen under går heile 60% av driftsutgiftene i pleie og omsorg til sjukeheimen, mot 45 % for landet. Som vist over har kommunestyret tatt grep om dette ved å halda ei avdeling på sjukheimen stengt og at det er planlagt å selja plassar til andre.

%-del av midlane i plo på ulike føremål

	Samnanger			Fusa	KG 3	Landet
	2013	2014	2015	2015	2015	2015
sjukeheim	59	61	60	37	49	45
heimeteneste	35	33	35	48	47	50
aktivisering	5,8	5	5	4	4	5

76% av årsverka i brukarretta tenestene i plo er fagutdanna. Gjennomsnittet for landet er 75%. Lønsutgiftene våre pr. årsverk er på linje med KG 3 (kr 675.000), men noko lågare enn for landsgjennomsnittet. Me bruker i gjennomsnitt 0,58 årsverk pr. brukar, ein god del meir enn dei andre (0,49). Mykje bruk av vikarbyrå verker inn på denne siste indikatoren. Sidan me ikkje har oversikt over bruken hos dei andre er det ikkje mogleg å seia om kva innverknad det har på personellbruk pr. brukar.

Sjukeheim

Samnanger har høg sjukeheimsdekking samanlikna med andre. I statistikken er det lagt til grunn at me har 27 sjukeheims plassar, noko som tilseier 26,8% plassar i institusjon i høve til tal innbyggjarar over 80 år. For KG 3 var talet 20,8 og for landet 18,7. Tal sjukeheims plassar hos oss omfattar fleire fleirsengsrom. Både på Samnangerheimen men ikkje minst i den mellombelse fasen har me hatt ein dårlegare kvalitet på plassane – fleire på same rom/husvære - enn me hadde ønska. For å betra på dette, har me ikkje nytta alle plassane. I 2015 har me hatt 25 plassar på Vaksdal og Hammahaugen, av dei har det i gjennomsnitt vore minst 2 ledige. Det ga ei kapasitetsutnytting i høve til 27 plassar på 63% (i 2014 på 74%) mot 97% for landet samla, noko som i realiteten tilseier at me ligg om lag som dei andre kommunane i sjukeheimsdekking.

I 2015 har det vore tildelt færre langtidsopphald, men fleire har fått tilbod om korttidsopphald. Korttidsopphalda er ofte knytt til behandling eller rehabilitering etter sjukehusopphald

Dekkingsgrad	Samnanger	Gruppe 3	Landet
Plassar i % av innb 80 år og over	26,8	20,8	18,7
Andel av innb. over 67 år på institusjon	?	6,3	11,5
Andel av innb. over 80 på institusjon	12,3	15,5	13,4
Andel av plassar til korttid	25,9	19,9	18,1
Andel plassar i skjerma plassar demens	22,2	29,5	25,4
Andel plassar avsett til rehabilitering	18,5	8,5	7,3

Brutto kostnad for ein sjukeheims plass var i 2015 knapt 1.030. mill kroner i Samnanger mot 1.035 mill kroner for landet. Det gir oss ein døgnkostnad på kr 4 303 kroner. Kostnaden vår er nok vesentleg høgare pr plass sidan me har hatt låg kapasitetsutnytting og det er kostnad delt pr. oppretta plass som er vist. Noko av forklaringa på høg kostnad pr plass er at me har ein brukar som krev omfattande hjelp.

Brukarbetalinga i høve til korrigerede brutto driftsutgifter i Samnanger er langt lågare enn landsgjennomsnittet (10,5% vs 15,4%). Det kom inn vel 2,9 mill. kroner i brukarbetaling. Dette inkluderer refusjon på kr 444.000 til pasientar på dobbeltrom. Det er ulik betaling for korttidsplass og fast plass og eigne betalingsreglar for den første tida ein er inne på institusjon. Det gjer det vanskeleg å seia noko om kva gjennomsnittsbetalinga ligg på.

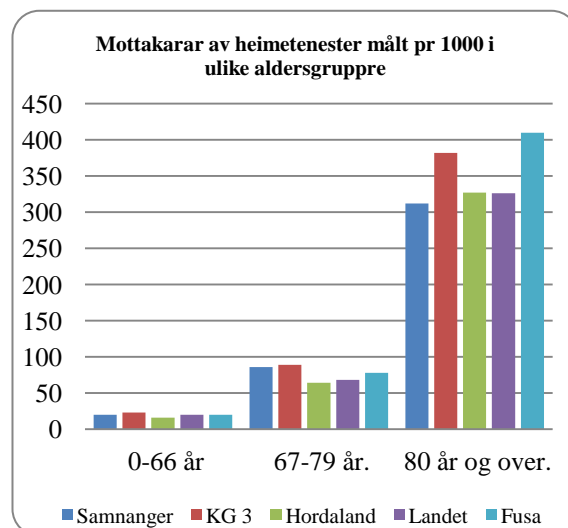
Institusjon	Sk	Kg 3	Hordaland	Landet	Fusa
Korrigerede brutto driftsutgifter, pr. plass	1 031 296	1 054 599	1 021 491	1 034 542	1 176 714
Brukarbetaling i % i høve til korrigerede brutto driftsutgifter	10,5	12,9	18,1	15,4	10,5

Pleie og omsorg - kvalitet	Samnanger	KG 3	Hordaland	Landet	Fusa
Legetimar pr. veke pr. bebuar sjukeheim	0,49	0,49	0,64	0,53	0,56
Fysioterapitimar pr. veke pr. bebuar sjukeheim	0,26	0,35	0,54	0,42	0,41
Plassar i institusjon i % av mottakarar av tenester plo	26,2	18,5	20,6	17,9	17,7

Heimetenestene

Heimetenestene omfattar både tilbod til eldre – heimesjukepleie og praktisk bistand i heimen - også tenester til dei funksjonshemma. Samnanger gir heimetenester til færre over 80 år, noko som kan forklarast med god sjukeheimsdekking. I aldersgruppa under 67 år er det stort sett snakk om tenester til personar med nedsett funksjonsevne. Her er det få brukarar, og me ligg om lag på nivå med dei andre. Me har ein del fleire brukarar enn landsgjennomsnittet i aldersgruppa 67 – 79 år.

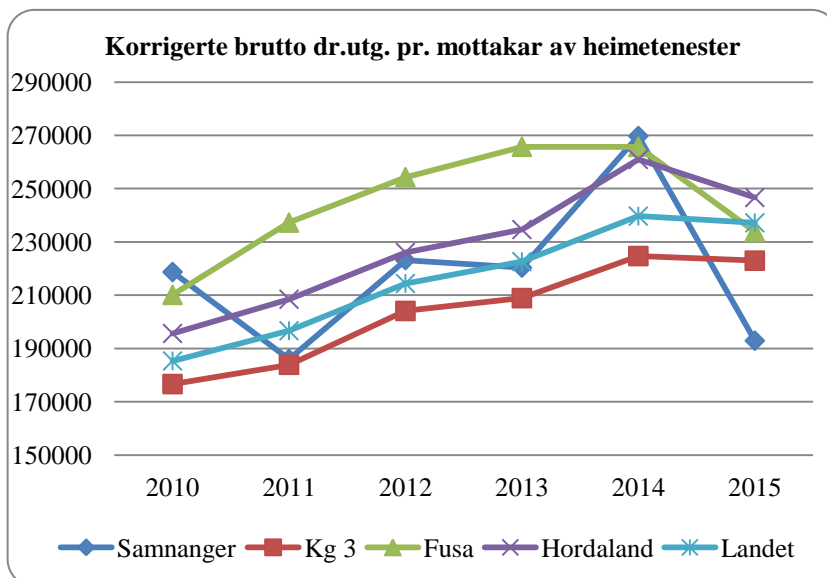
Sjølv om me har relativt sett god sjukeheimsdekking, definerer me at vesentleg fleire av brukarane våre av heimetenestene har omfattande hjelpebehov. I høve til landsgjennomsnittet kan dette forklarast med at me har fleire brukarar blant dei yngste eldre.

Som eit ledd i å få ned kostnadene vart det i budsjettet for 2016 bestemt å redusera på tilbodet om praktisk hjelp. Me låg i 2015 om lag på landsgjennomsnittet, men ein del over KG 3 og mykje over Fusa kommune.

	Sk 2015	KG 3	Fusa	Landet
%- av brukarane med omfattende hjelpebehov	29,6	24,7	30,5	24,5
Gjennomsnittlig tildelte timer pr veke, praktisk hjelp	9,4	7,6	2,0	9,3
Gjennomsnittlig tildelte timer pr veke, heimesjukepleie	5,0	5,1	10,3	4,6

Utgiftene pr. brukar har variert mykje frå eit år til eit anna, og i 2015 gjekk kostnaden vesentleg ned frå året før. Delar av dette kan forklarast med endringar i utgiftsfordeling mellom sjukeheim og heimesjukepleien. Det er berre i liten grad kome til nye brukarar, og ein skulle forventa at dårlegare sjukeheimdekking førte til meir omfattande tenester til heimebuande. Andelen som var definerte som brukarar med omfattande hjelpebehov gjekk ned frå 36% til knapt 30% noko som gir slike utslag.

Tenester til funksjonshemma

Me har i mange år vist til at med heildøgnsdrift to stader i kommunen, vert kostnaden høg. Dette er òg ein av grunnane til at me arbeider for å få til eit samla bufellesskap. Samnanger kommune har frå november 2014 hatt eit senter for funksjonshemma. Samlokalisering av to senter har ført til reduserte utgifter.

Me har ikkje fått til ei optimal løysing, men leiinga og dei tilsette har sett at dette må til, og dei ser sjølvstøtt fram til at det vert bygd eit nytt senter.

Bebuarane i bufellesskapet er på verna arbeidsplassar delar av tida. Slike plassar kjøper me i Kvam, Fusa og Bergen. Avlastning driftar me sjølve.

	2 012	2 013	2013	2 014	2015
Netto utgifter	9 088 848	9 384 713	10 529 658	9 693 654	8 312 648

	2012	2013	2014	2015
Bukollektiv	7 226 096	7 646 040	6 772 138	5 598 996
Arbeid	527 747	608 539	764 964	884 765
Dagtilbod	1 630 869	2 411 609	2 156 552	1 828 887

Aktivisering av eldre

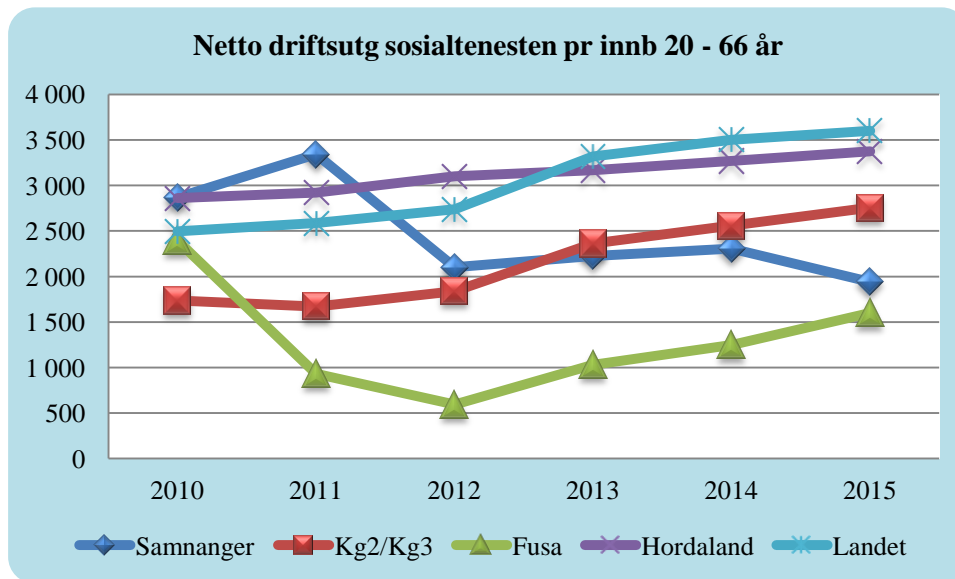
Dagsenter er ikkje ei lovpålagt teneste. Me tilbyr i dag dagsentertilbod til heimebuande eldre ein, evt. to dagar i veka. Brukarane vert henta i heimen og køyrd til Samnangerheimen der tilbodet fram til utflyttinga vart gitt på daglegstova. I samband med mellombels drift var det svært viktig for oss å oppretthalde tilbodet. Kyrkja var meir enn viljuge til å stilla lokale til dagsenteret i kyrkja på Haga. Med opning av stort og flott dagsenter reknar me med at aktiviteten skal auka og me satsar på at mange friviljuge vil hjelpa til.

Statistikken er laga slik at me ikkje får ut tal berre for aktivisering av eldre. Me har derfor lite grunnlag for å seia noko om ressursbruken vår samanlikna med andre.

Sosialtenesta – NAV Samnanger

Stillinga som einingsleiar har vore vakant i sidan 2014 i påvente av avklaringar om ny struktur og interkommunalt samarbeid om barnevern. Straks etter formelt vedtak om ny struktur var gjort, starta dåverande leiar av NAV stat uformelt også som einingsleiar for NAV kommune. Av ulike grunnar vart dette først formelt avklara hausten 2015.

Innan desse tenesteområda kjem det ofte uføresette hendingar som har økonomiske konsekvensar. Det kan gjera det vanskeleg å budsjettera rett, særleg gjeld dette for økonomisk sosialhjelp. I 2015 har det ikkje vore spørsmål om auka ressursar til desse områda.

Dei minste kommunane har mindre utgifter til dette området enn dei større. Utgiftene våre har gradvis vorte reduserte noko som har resultert i at me i 2015 ligg klart lågare enn KG 3 og på same nivå som Fusa. Me har lenge hatt ei målsetting om å få redusert talet på personar som vert gåande lenge på økonomisk sosialhjelp. Me ser ein positiv tendens for dei yngste, men diverre ikkje for dei over 25 år. Tal brukarar er så lite at det kan vera særlege hendingar som påverkar talet. Me har fram til no ikkje sett negative konsekvensar på budsjettet av ein strammare arbeidsmarknad.

Tal personar som har fått økonomisk sosialhjelp

	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	58	49	49	49	42
Meir enn 6 mnd.	18	14	20	20	18
Gjennomsnittleg stønadslengd 18 -24 år	4,5	4,3	7,6	6,3	5,7
Gjennomsnittleg stønadslengd 25 – 66 år	4,5	4,8	5,0	4,7	5,5

Gjennomsnittleg stønad pr mnd var i 2015 på kr 6 564 ein auke på 1.000 kroner frå 2014.

Det er viktig å ha tilstrekkeleg og kompetente medarbeidarar både for å halda kostnaden nede, men ikkje minst for å gje brukarane av NAV høve til å koma seg over i andre ordningar enn økonomisk sosialhjelp. Dei tilsette kan både gje gode råd og arbeida aktiv ute for å finna fram til arbeidsplassar og praksisplassar for dei som står utan arbeid.

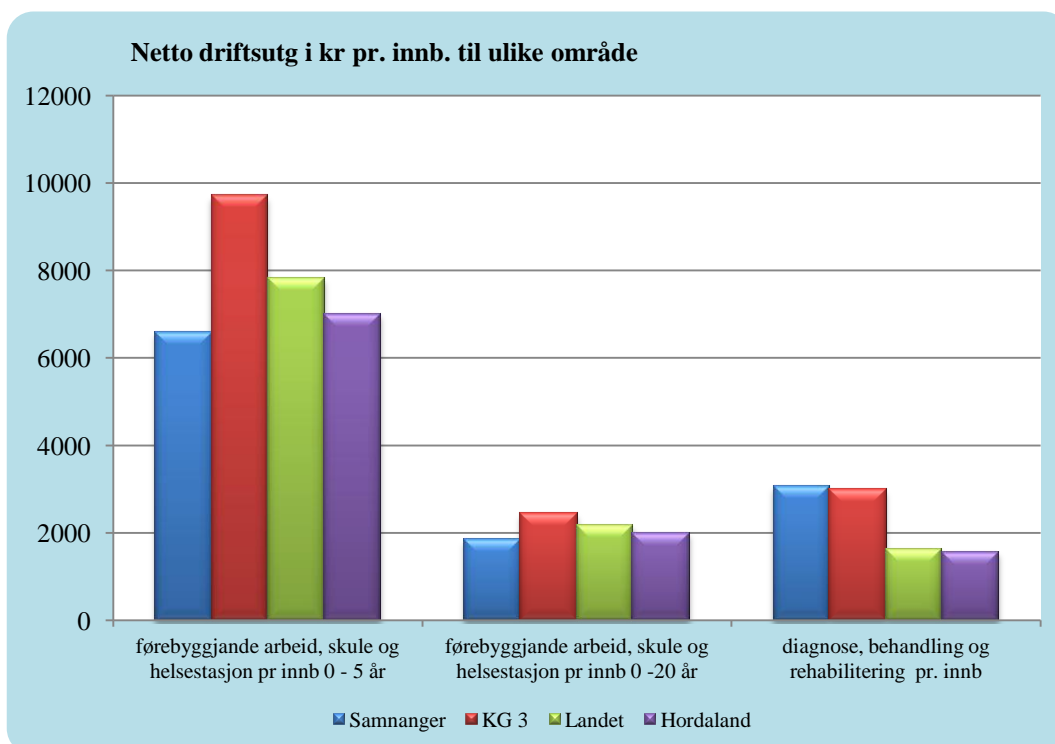
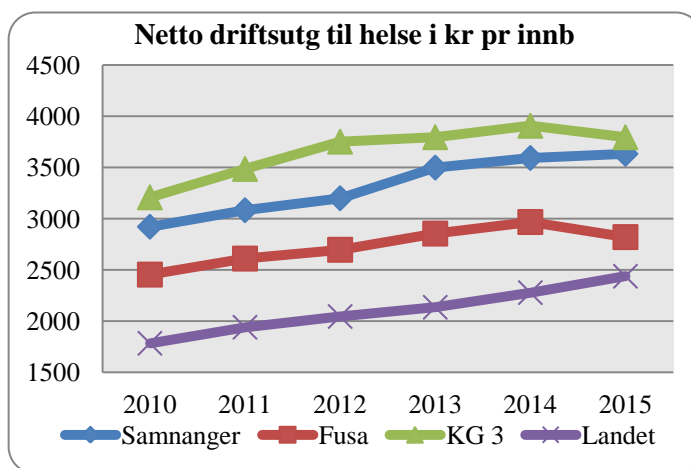
Det er ein god del fleire klientar i større enn i mindre kommunar relativt sett. I Samnanger er det 2,9% av innbyggjarane i alderen 20 – 66 år som er sosialhjelpsmottakarar, medan talet for landet er 4,2%. I tabellen under er totale kostnader, dvs. ytingar til den einskilde og kostnader med drift av kontoret vist. I tillegg er det vist gjennomsnittleg yting til brukaren. Tabellen under viser at me har færre brukarar enn landsgjennomsnittet, og me bruker også mindre ressursar pr. brukar.

	Samnanger	Fusa	KG3	Landet
Brutto driftsutg. pr. sosialhjelpsmottakarar i kr	71 548	93 641	72 069	99 468
Brutto driftsutg. til øk. sosialhjelp pr mottakar i kr	36 714	22 308	30 529	43 886
Andel sos.hjelpsmottakarar	1,7	1,0	2,8	2,6
Andel mottakarar med øk. sosialhjelp som hovudinntektskjelde	40,5	66,7	45,7	48,1

Helsetenester

Samnanger har alltid brukt mykje til desse tenestene samanlikna med andre kommunar. Innan helse og då særleg for legetenestene har dei minste kommunane smådriftsutlempar. Mange oppgåver krev like mykje tid om ein er mange eller få innbyggjarar.

Det er innan diagnose, behandling og rehabilitering – dvs. legetenester, fysioterapi og førstehjelpsbil me bruker meir enn landsgjennomsnittet.

Vaktordningar er dyrare for dei mindre kommunane. Me har felles legevakt med Os. Me betalar ein større del av kostnaden enn innbyggjartalet vårt samanlikna med Os skulle tilseia. Eiga legevakt ville nok ha kosta noko meir, og sannsynlegvis ville det har vore vanskeleg å få til. Dagens og komande krav til legevaktbemanning og – kompetanse gjer det ikkje mogleg å ha eigen legevakt for dei minste kommunane i framtida.

Samnanger er ein av få kommunar som driftar førstehjelpsbil i det omfanget me gjer. I 2015 er det utgiftsført kr 672.000 til førstehjelpsbilen,. Det utgjer ca 275 kr pr innbyggjar. For heile helsetenesta bruker me ca 1.000 kroner meir pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet. Mesteparten av utgiftene på bilen er til løn til personalet og då hovudsakleg til beredskap. Det er derfor relativt lite å spara på å ha ei meir restriktiv haldning til når bilen skal rykka ut.

Fastlegane sine lister med pasientar er om lag på det halve av gjennomsnittet for landet. Det viser at det er god kapasitet på legekantoret, men det må også forklarast med at me har legar i ”deltidsstillingar”. Me har lågare ressursbruk på det førebyggjande arbeidet blant barn og unge. I 2015 er dette området styrkja ved at helsesøster har fått utvida stilling med 10%. Dei obligatoriske undersøkingar av småbarna er gjennomførte, med nokre mindre forskyvingar. Det er likevel grunn til å sjå nærare på kva som er grunnen til forskyvinga i høve til helseundersøkingane og evt. kor lang forskyvinga er.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Legeårsverk pr 10.000 innb	11,1	13,8	10,3	10,1	10,4
Fysioterapiårsverk pr. 10000 innb	8,2	10,1	11,7	8,7	9,0
Gj.snittleg listelengde fastlege korrigert for kommunale timer	524	779	788	1149	1128
Andel nyfødte med heimebesøk innan 2 veke etter heimkomst	92	96	97	93	84
Andel spedbarn med fullført helseundersøking innan utg av 8. leveveke	81	103	100	99	97
Andel barn som har fullført helseundersøking ved 2-3års alder	81	97	99	97	99
Andel barn som har fullført helseundersøking ved 4 års alder	100	96	91	99	96
Andel barn som har fullført helseundersøking innan utgangen av 1 klasse	114	102	91	95	97

SEKTOR FOR OPPVEKST OG KULTUR

Sektoren sitt ansvarsområde er barnehage, barneskulen, ungdomsskule, vaksenopplæring og kultur. Sektorleiar, Håvard Ragnhildstveit starta i jobben i august 2016. Fram til då hadde ass. rådmann hatt ansvaret for å fylgja opp einingsleiarane.

Sidan hausten 2015 har sektorleiar prioritert å arbeida saman dei tilsette, først og fremst med einingsleiarane for å oppnå den effekten som ligg til grunn for ny organisasjonsmodell. Det er etablert ulike fora der fokus er på det tverrfaglege samarbeidet. Arbeidet med ein strategiplan for sektoren vart starta opp i haust og pågår no for fullt. Det har vore særleg positivt å sjå kulturen sin plass i dette arbeidet.

I 2015 har det vore arbeidd med å få etablert eit system for tverrfagleg samarbeid for barn og unge. Folkehelsekoordinator saman med konsulent knytt til skule og barnehage har vore sentralt i dette arbeidet, men personell frå alle fagområda som arbeider med barn og unge har medverka aktivt for å få systemet operativt. Vedtak vart fatta av rådmannen i oktober 2015. Sektorleiar for oppvekst og omsorg har ansvar for å fylgja dette opp.

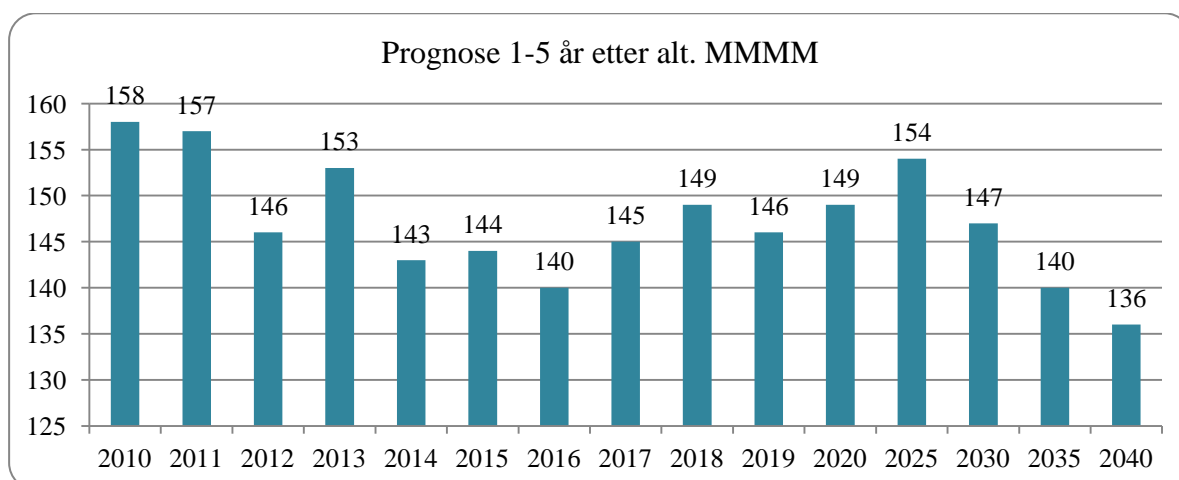
Visjon for Tverrfagleg samarbeid
- Saman for ein meiningsfull oppvekst

Overordna mål for Tverrfagleg samarbeid
Kvalitativt betre teneste for born og unge i Samnanger kommune

Barnehage – *Saman om ein god start*

Barnehagelova definerer barnehagen sitt formål og samfunnsmandatet. Rammeplanen definerer barnehagen sine oppgåver og innhald. Barnehagen skal i samarbeid og forståing med heimen ivareta barna sine behov for omsorg og lek, og fremja læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagane har ansvar for å gje eit pedagogisk tilbod til barn i førskulealder. Samnanger kommune har to kommunale barnehagar og gjev driftstilskot til ein privat barnehage.

Prognose barn i førskulealder (1-5 år)

Frå 2015 og utover er tala i prognosen uttrekk frå SSB sine tal for høg befolkningsvekst. I 2015 var det 144 barn i alderen 1-5 år i Samnanger. Barnehagane i Samnanger, inkludert den

private, har kapasitet til om lag 200 barnehagebarn. I dag nytter 84% av alle 1-5 åringane i Samnanger seg av eit barnehage tilbud i kommunen.

Brukarar

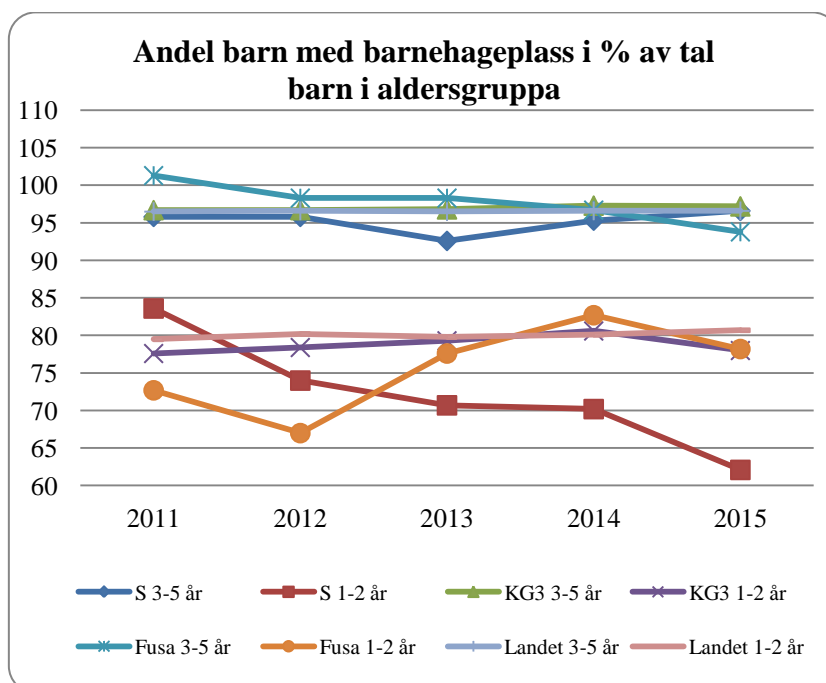
I forskrift til Barnehagelova vert norm for pedagogisk bemanning definert. Det skal vera ein pedagogisk leiar pr 18 barn når barna er over 3 år, og ein pedagogisk leiar pr 9 barn når barna er under 3 år. Pedagognorma er ikkje ei norm for gruppestorleik, men skal vera oppfylt for barnehagen sett under eitt. Gardsbarnehagen har godkjenning for 32 korrigerede 3-5 årsplassar, og har ikkje areal til ytterleg utviding. Dei kommunale barnehagen har areal til ytterlegare utviding ved behov, og særskilt i Vassloppa kan ein heil avdeling verte teken i bruk ved behov .

Årsmelding, BASIL pr 15.12.15	Dråpslottet bhg	Vassloppa bhg	Aadland gardsbhg	Totalt
Tal barn <3 år	13	19	6	40
Tal barn >3 år	30	32	21	82
Barn totalt	43	51	27	122
Totalt korrigert Opphold pr uke	43,0	51,0	24,6	119,6
Godkjent leikeareal m ²	406 m ²	753 m ²	174 m ²	1379 m ²

Andel barn med barnehageplass

Barn som er fødte innan 1.9. har rett på plass i barnehage ved oppstart av nytt barnehageår. Regjeringa har nyleg sendt ut til høyring eit forslag som går på å utvida retten for dei som også er fødte innan utgangen av oktober. Det er snakk om at retten skal gjelda f.o.m. komande barnehageår.

I Samnanger har me eitt hovudopptak. Søknadsfrist er i mars. Dersom det har vore ledige plassar i løpet av året, har det vore teke inn barn. Nokre foreldre vel, ofte av praktiske grunnar, å ha barna i barnehage utanfor kommunen. Statistikken under omhandlar barn som går i barnehagane i kommunen og seier ikkje noko om bustadkommune. Figuren under viser at det er små avvik mellom kommunane for barn over 3 år, men Samnanger skil seg ut ved at vesentleg færre småbarn nytter barnehagen.

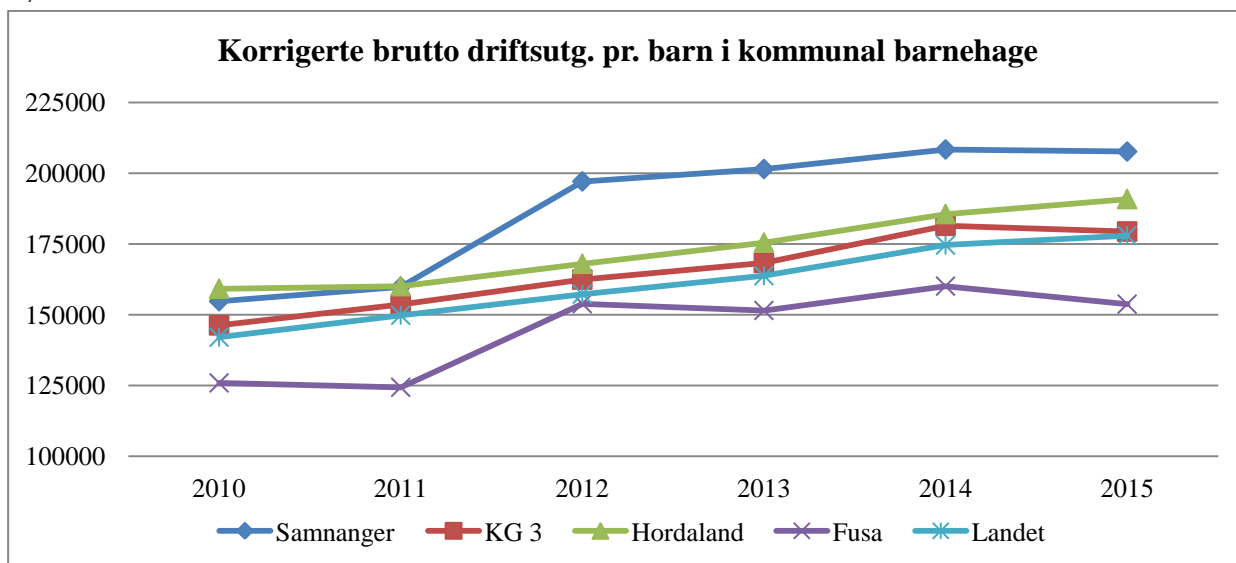

Årsverk

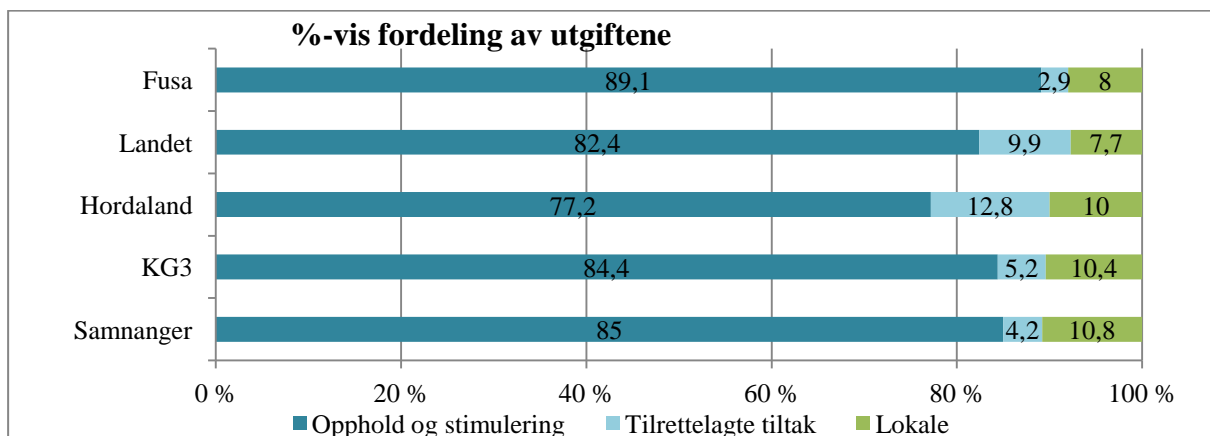
Årsmelding i BASIL pr 15.12.15	Kommunal barnehage	Privat barnehage	Totalt
Styrar	2,6	0,4	3,0
Pedagogisk leiar	8,2	2,05	10,25
Assistentar	16	3,20	19,10
Adm/merkantilt	0	0	0
Assistent styrka	2,5	0	2,5
Anna personale	0	0,32	0
Sum	29,3	5,97	34,85
Andel pedagog u. godkjent utd.	0	0,45	0,45

I tillegg hadde dei kommunale barnehagane 40% stilling i tillegg til grunnbemanninga til styrka tiltak.

Nøkkeltal

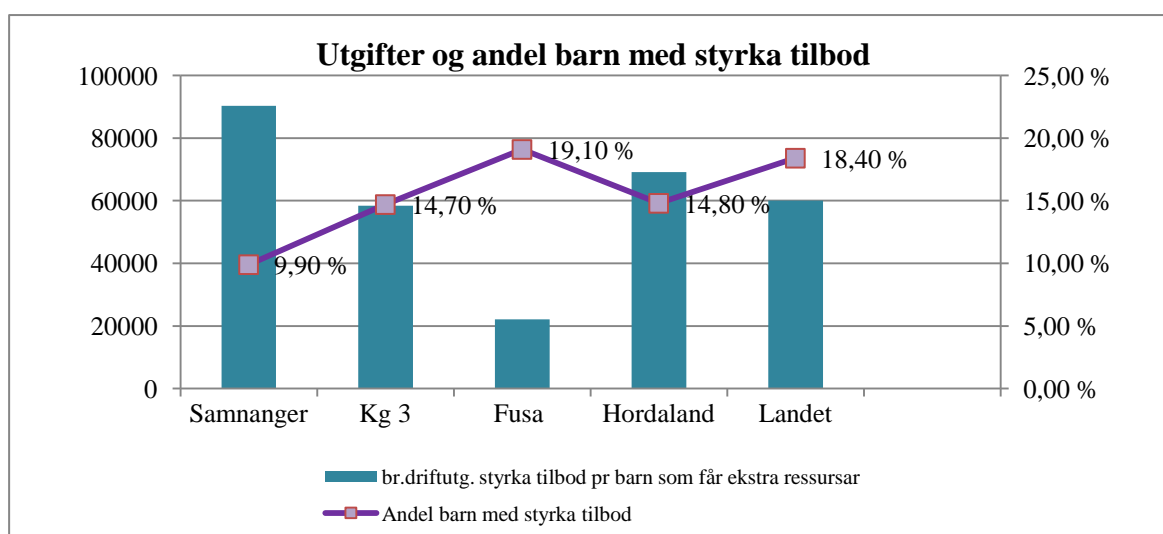
Figuren viser at me brukar mykje ressursar på barnehage i Samnanger kommune, og det har me gjort sidan 2011. Det har vore eit bevisst val ut frå eit syn om at det viktig med tidleg innsats for å gje barna ein god start. Det har medført at ressursbruken vår ligg markant over kommunar me kan samanlikna oss med. Dette utfordrar oss på å ta ned drifta utan at det går ut over kvalitet. Det er likevel ikkje nødvendigvis ein samanheng mellom økonomi og resultat, og dette må me sjå nærare på. Ei høgare totalbemanning kan skuldast måten me organiserer styrka tiltak og at bemanninga er høg i forhold til barnetal. Kommunestyrevedtaket 18.12.15 vil føra til reduserte utgifter.

Vel 10 % av utgiftene til barnehagane våre går til lokale. Dette er noko meir enn landsgjennomsnittet og viser den satsinga kommunen har gjort å få gode og tilpassa lokale. Resten er fordelt på bemanning (85%) og tilrettelagte tiltak (4,2%).

Styrka tilbod

I Samnanger er det nokre få barn som får svært mykje styrka/ekstra ressursar i barnehagen. I 2015 hadde 9,9% av førskulebarna eit styrka tiltak til ein kostnad på ca 90.000,- pr barn. Figuren viser at me brukar meir ressursar på styrka tiltak sjølv om me har færre vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Me vil sjå nærare på om denne måten å gje tilbod på er den mest optimale. Målet må vera at det ordnære tilbodet i barnehagen er så godt at behovet for spesialpedagogisk hjelp vert lite. Deretter må ressursar knytt til styrka tiltak bidra til å hjelpa kvar enkelt barn, men også til barnehagen totalt. Mange barn har utfordringar knytt til språk, og me meiner at med annan organisering av t.d. ekstraressursane vil fleire få utbytte av dei.

Teneste og brukarar i kommunale barnehagar

Dei kommunale barnehagane har godt utdanna personale. Det er godkjende pedagogar i alle pedagogiske stillingar. I Dråpeslottet har 77% av assistentane fagutdanning. 5 assistentar tar vidareutdanning.

Økonomi

Barnehageeininga har god økonomistyring. Nok eit år leverte dei eit resultat med mindreforbruk. Mykje av dette skuldast høgare inntekter enn budsjettert, men mange av inntektene var knytt til sjukerefusjon noko som tilseier at det er spart på vikarbruken. Dette kunne dei gjera m.a. fordi dei har hatt lågare barnetal enn det var budsjettert med. Det er utfordrande å justera drifta i forhold til barnetal sidan dette vil vera avhengig av å ha vakansar.

Kommunale barnehagar	2013	2014	2015-budsjett	2015-rekneskap	Avvik 2015	Avvik %
Brutto driftsutgifter	18 840 937	19 361 954	18 529 706	18 444 632	85 074	0,5%
Brutto driftsinntekter	3 492 807	3 949 260	3 739 600	4 077 587	337 987	9 %
Netto driftsutgifter	15 468 062	15 412 694	14 790 106	14 367 045	423 061	2,9%

Tilsyn

I september 2015 hadde Samnanger kommune som barnehagemynde tilsyn med dei 3 barnehagane i kommunen. Plan for gjennomføring av tilsyn i 2015 var utarbeidd i samarbeid med Midthordland kompetanseregion. Tema for tilsyna var innhaldet i barnehagen (Barnehagelova § 2 og rammeplanen), *Strategi for kompetanse og rekruttering* og Rutinar for politiattest, teieplikt, opplysningsplikt til barneverntenesta og helsekontroll av barn og tilsette (bhl § 23). Tilsyna viste avvik vedkomande rutinar for helsekontroll av barn og tilsette. Desse rutinane vart endra og avvika lukka innan desember 2015. Tilsynet viser også engasjerte tilsette med eit bevisst forhold til måla i einingane.

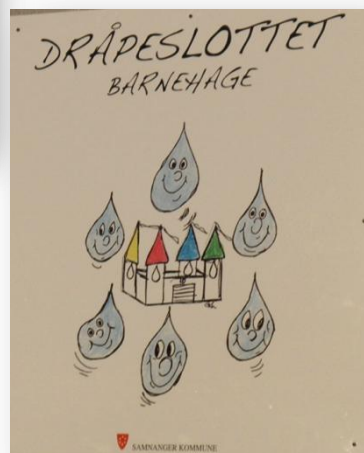
Fellesutgifter barnehagane

Til forvaltninga av barnehagesektoren er det utgifter som ikkje høyrer under den einkilde barnehage. Dette gjeld:

- Kommunalt driftstilskot til private barnehagar
- Tilskot til barnehagar i andre kommunar med barn folkeregistrert i Samnanger
- Barnehageadministrasjon, PPT og kompetansemidlar til barnehagesektoren til fordeling på kommunale og private barnehagar
- Styrka tiltak i barnehagesektoren

Hovudutfordring i barnehagane

Barnehagane i kommunen leverer god kvalitet og har eit bevisst forhold til innhaldet i Rammeplanen. Det vert viktig å ha eit godt fagleg fokus samtidig som barnehagane vert utfordra på å justera drifta i forhold til barnetal. Strammare økonomiske rammer kan gjera at ein ikkje kan ha fleksibilitet når det gjeld fortløpande opptak. Det vil også vera behov for ein gjennomgang av korleis ein organiserer styrka tiltak. PPT vil vera ein viktig samarbeidspartnar her, der jakta på systemretta arbeid i ei inkluderande opplæring, vil vera sentralt. I løpet av 2016 vil ein vurdere om fullmakt til å fatta vedtak om spesialpedagogisk hjelp blir lagt ut til eininga. Målet er å få betre samsvar mellom vedtak, budsjett og organisering.

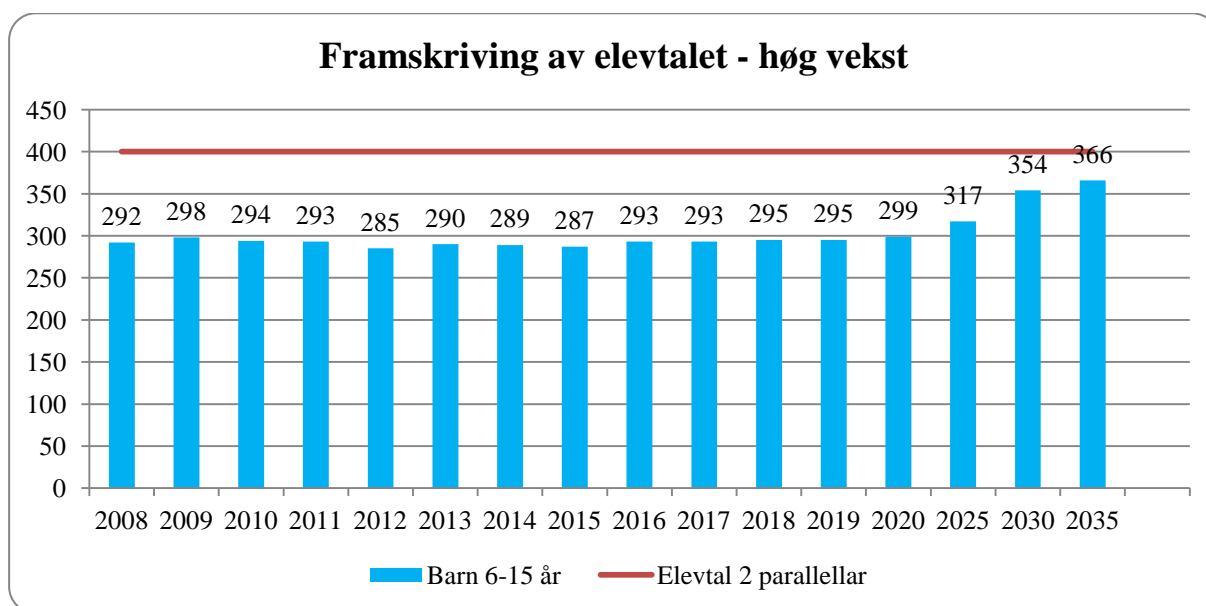

Grunnskule – *Ein god stad å vera , ein god stad å læra*

Opplæringslova definerer skulen sitt formål og samfunnsmandat. Læreplanverket for Kunnskapsløftet i grunnskulen og vidaregåande opplæring definerer skulen sine oppgåver og innhald. Opplæringa i skulen skal, i samarbeid og forståing med heimen, opna dører mot verda og framtida og gje elevane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Prognose elevtalsutvikling

Prognosetala er henta frå SSB for høg framskriving. Grunnskulane i Samnanger har kapasitet til to parallellar med om lag 40 elevar på kvart årstrinn. SSB si framskriving av 6-16 åringar er basert ut frå dagens vekst av barn og unge. Ei meir bevisst satsing på barnefamiljar og tilflytting må til om det skal verte ein høgare barnetal i kommunen dei næraste åra.

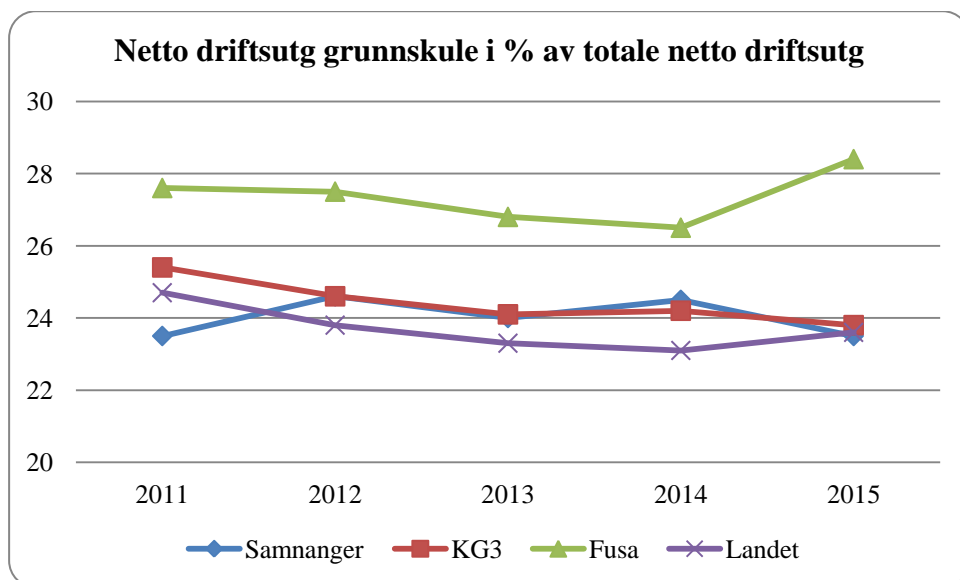

Årsverk

Årsverk Tala er frå GSI pr. 01.10.15	Samnanger barneskule	Samnanger ungdomsskule	Totalt
Rektor	1,0	0,80	1,8
Inspektør og avdelingsleiar	0,55	0,40	0,95
Leiar for SFO	0,20	-	0,20
Sekretær/merkantilt	0,50	0,50	1,0
Sum skuleleiing	2,25	1,70	3,95
Lærarar m/godkjent undervisningskompetanse	18,05	8,56	24,65
Lærarar u/godkjent Undervisningskompetanse	0	1,00	1,00
Øvrige undervisningsårsverk	4,49	1,29	5,78
Sum Pedagogisk personale	22,54	9,34	31,43
Assistentar skule	6,15	1,27	7,42
Assistentar SFO	2,54	0	2,54
Reinhald	1,95	1,73	3,68
Sum assistentar i alt	10,64	3,77	13,64
Totalt årsverk	35,43	14,81	49,02
Tal tilsette	42	23	65

Me har godt kvalifisert og stabilt personell på dei fleste områda, men me ser at på nokre område er det behov for å styrkja kompetansen. Det har vore ein stor diskusjon om kompetansekrav til pedagogane. Skjerpa krav i norsk, engelsk og matematikk er no vedtekne. På fleire område og for fleire fag ser me som skuleeigar at det behov for at ein del av personalet må auka sin kompetanse.

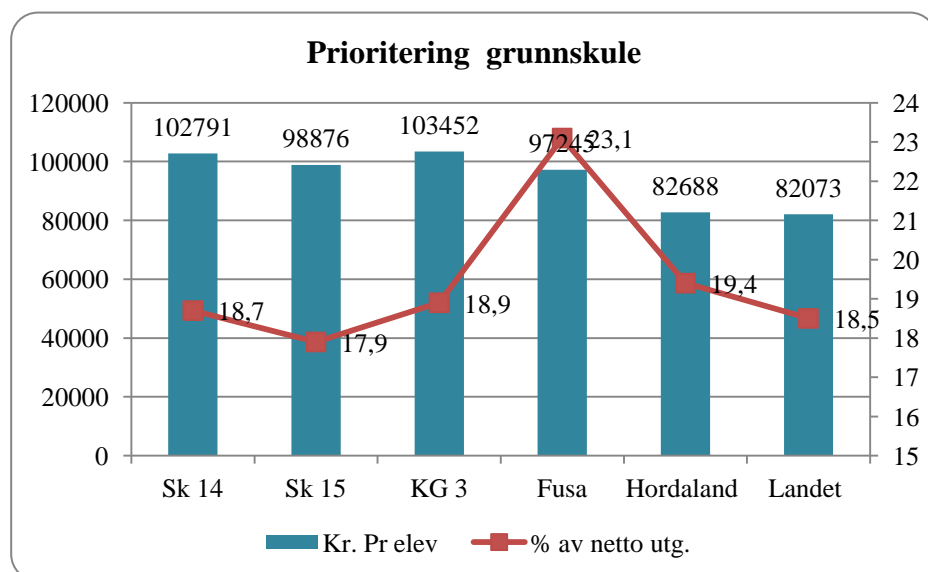
Ressursbruk

Grunnskulen sin del av totalbudsjettet har lagt relativt stabilt rundt 23 – 25 % dei siste åra. Som ein ser der skilnaden i den totale ressursbruken relativt lik uavhengig, men Fusa skil seg ut med ein vesentleg større andel. I desse tala er alle kostnader til grunnskulen med, dvs. skuleskyss, lokale, administrasjon og sjølve undervisninga

Ser me berre på utgiftene til undervisning og då målt pr. elev ser me at utgiftene våre har gått ned frå året før. Kvar elevplass i grunnskulen kosta Samnanger i 2015 kr. 98.876 . Utgifter til sfo-tilbod og skuleskyss kjem i tillegg. Elevkostnaden vil variere ut frå talet elevar og klassestorleik. Elevkostnaden i Samnanger avviker ikkje i stor grad frå dei andre vi no samanliknar oss med. Me ligg i 2015 lågast i %-del av totalbudsjettet som går til grunnskulen (undervisning).

Me ser litt av det same i tabellen under når me ser på andre faktorar enn pengar.

Gruppestorleik

Kjelde: Skoleporten	S-2013	S-2014	S-2015	H-2015	L-2015
Tal elevar pr årsverk til undervisning	10,0	11,1	10,3	12,4	12,2
Andel elevar pr assistent i undervisning	31,6%	35,5 %	38,3%	77,0%	74,1%
Undervisningstimar totalt pr elev	71	64	69	58	58
Lærartettleik 1-7 trinn	11,6	11,7	11,4	13,3	13,3
Lærartettleik 8-10 trinn	10,3	12,7	10,9	14,7	14,0
Lærartettleik i ordinær undervisning	14,9	16,8	15,6	16,9	16,8

Lærartettleik bør sjåast i samanheng med forsvarleg pedagogisk gruppestorleik. Lærartimar til spesialundervisning er ikkje med her. Totalt undervisningstimar pr elev inkluderer alle typar undervisningstimar.

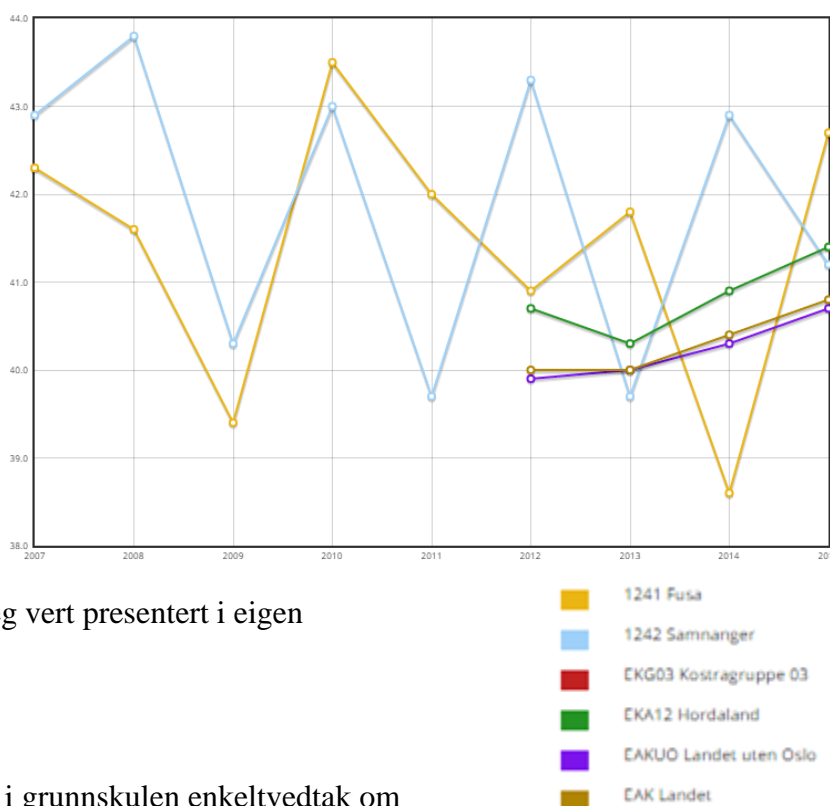
	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Elevar per kommunal skole	142	122	76	220	229
Snitt gruppestorleik 1-10.årstrinn	11,2	10,4	12,8	13,9	13,7
Snitt gruppestorleik, 1.-4.årstrinn	12,2	10,1	11,1	13,7	13,5
Snitt gruppestorleik, 5.-7.årstrinn	10,2	9,8	9,9	13,2	13,3
Snitt gruppestorleik, 8.-10.årstrinn	10,9	11,2	19,2	14,9	14,3

Tabellen over viser at dei mindre kommunane har færre elevar pr. skule og også mindre grupper. Ved å slå saman dei to barneskulane auka gruppestorleiken vår mykje. Med fulldelt barneskule og med få klasser på ungdomsskulen ligg me over KG 3 og Fusa men noko lågare enn snittet for Hordaland og landet.

Kvalitet

Elevane våre gjer det gjennomgåande bra, men det er ting å gripa fatt i.

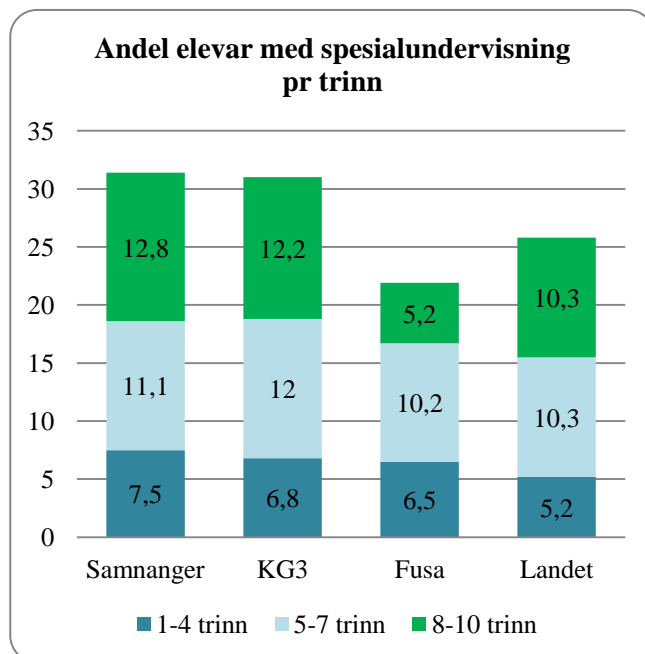
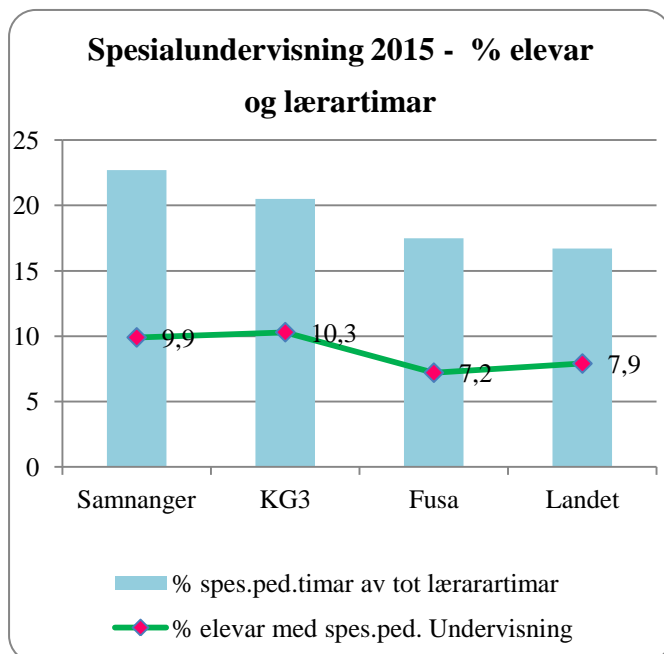
Grunnskulepoeng er ein måte å måle resultat på, ein annan måte er nasjonale prøver. For dei minste kommunane som Samnanger og Fusa finn me store variasjonar frå eit år til eit anna. I 2015 har Samnanger grunnskulepoeng på 41,2 noko meir enn landet (40,8) og lågare enn Fusa med 42,7. Det vert vist til einingane sine meldingar om resultatata frå nasjonale prøver og til kvalitetsmelding for skule som årleg vert presentert i eigen tilstandsrapport.

Spesialundervisning

Hausten 2015 hadde 28 av 284 elevar i grunnskulen enkeltvedtak om spesialundervisning (GSI), dvs 9,8 % av elevane. 4486 årstimar av totalt 19 643 årstimar totalt til undervisning, dvs 22 % av timetalet er knytt opp mot enkeltvedtak. Dette er ein nedgang i talet på enkeltvedtak, men ikkje i talet timar knytt opp til enkeltvedtak. Målet må vera å gjera den ordinære undervisninga så god at behovet for spesialundervisning

vert så liten som mogleg. Prinsippet om ei inkluderande opplæring må liggja til grunn. Ressursane vil då kunna bli brukt til beste for alle, der tilpassa opplæring og tidleg innsats er bærande element. I løpet av 2016 vil fullmakt om å fatta vedtak om spesialundervisning verta lagt ut igjen til einingane. Målet er å få betre samsvar mellom vedtak, budsjett og organisering til beste for alle elevane.

	Samnanger	KG 3	Fusa	Hordaland	Landet
Skulelokale					
Korrigerte brutto driftsutgifter til skulelokale, per elev,	24 408	21 852	16 717	17 663	15 186
Leie av lokaler og grunn per elev,	114	259	281	798	1 099
SFO					
Andel innbyggjare 6-9 år i SFO	45,7	48	39,8	63,1	61,5
Andel elevar i SFO med 100% plass	22,2	38,4	57,4	57,3	56,5
Netto driftsutgifter til sfo pr innbyggjar 6-9 år,	6 616	6 301	3 333	3 310	3 589
Brutto driftsutgifter til sfo pr brukar	31 761	28 095	24 293	25 642	26 897
Skuleskyss					
Andel elevar i grunnskolen med tilbod om skoleskyss	59,2	42,5	47,8	25,9	21,5
Netto driftsutgifter til skoleskyss, per innbyggar 6-15 år,	3 897	3 755	4 879	2 325	2 064
Korrigerte brutto driftsutg. skuleskyss per elev som får skoleskyss,	6 750	8 455	10 219	9 014	9 780

Samnanger har satsa på gode skulelokale. Med det nye tilbygget er barneskulen der tiløva er lagt god til rette for både elevar og tilsette. Ungdomsskolen er mykje større enn tal elevar tilseier, men den er bygd for ein annan type skule og arealet er svært urasjonelt. Den er og krevjande å vedlikehalde. På begge skulane har me areal som kan ta imot vesentleg fleire elevar. Samla gjer dette at me har høge utgifter til skulelokale målt pr. elev.

Me har ein dyr SFO. Me veit at me har eit meir omfattande tilbod enn dei fleste, m.a. ved at me har ope i fleire ferier enn andre kommunar. Dette vert no sett nærare på og det vil i løpet

av våren 2016 laga forslag til nye vedtekter. Svært få nyttar Sfo på heil tid – 22 % mot landsgjennomsnittet på 56%.

I 2015 fekk nesten 60 % elevane våre tilbod om **skuleskyss**. Mange av dei vart skyssa kort noko som me ser av kostnad pr. elev. Det var fleire elevar som fekk mellombels skuleskyss i 2015 fram til tunellen bak Ytre-Tysse vart opna. Det er forventa at tal elevar med skuleskyss går ned i 2016.

Økonomi

Samnanger barneskule hadde samla eit mindreforbruk på 289.000 i høve til korrigert budsjett. Skulen fekk redusert ramma si med 500.000 i høve til 2014, og dette vart handtert gjennom å redusera på assistentstillingar. Barneskulen fekk vesentleg meir i inntekter enn budsjettet og dette hjelpte nok på å halda budsjettet. Sfo hadde eit vesentleg meirforbruk, noko som er gripe fatt i m.a. ved å sjå nærare på vedtektene. Det gjekk også ut meir pengar til skuleskyss – kr 99.000.

Samnanger ungdomsskule har drive vesentleg rimelegare enn det som låg til grunn for budsjettet. Rekneskapen viser eit mindre forbruk i høve til opphavleg budsjett på vel 1 mill. kroner. Rimelegare vikarar og noko større inntekter forklarar ein del, men som tidlegare år har det vore vanskeleg å funne rett nivå på løyvingane til ungdomsskulen.

Vaksenopplæring

Samnanger vaksenopplæring har ansvar for grunnopplæring for vaksne etter Opplæringslova og for vaksne personar med rett og/eller plikt til norskopplæring etter Introduksjonslova.

Norskopplæring for innvandrarar. Også i 2015 vart denne tenesta kjøpt frå Bergen kommune, ved Nygård skole, og frå Folkeuniversitetet.

Basiskompetanse i arbeidslivet – BKA-kurs: Det vart halde eit 80-timars kurs i norsk munnleg/skriftleg og to 30-timars kurs i datakunnskap for tilsette i kommunen i 2015. Desse kursa vart gjennomførte i Samnanger ved hjelp av AOF Hordaland og Sogn og Fjordane, og med støtte frå VOX.

Deltakarar	Norsk kurs	Grunnskule/spes.	BKA-kurs
Våren 2015	9	4	10
Hausten 2015	8	3	24

Årsverk VO	2015
Leiar	0,10
Vernepleiar	0,31
Utøvande logoped	Kjøpt etter behov

Fellesutgifter grunnskule og Vaksenopplæring (VO)

Ansvarsområde

Her vert ført utgifter som ikkje skal vera ein del av driftsbudsjettet for den einskilde skule. Dette er utgifter/inntekter til:

Gjesteelevar (skulegang for elevar i andre kommunar)

Vaksenopplæring

Statlege kompetansemidlar til grunnskulen. To lærarar tok vidareutdanning 2014-2015 med vikarordning / stipend frå staten, og 2 lærarar tek vidareutdanning med statleg vikarordning på 37,5 % skuleåret 2015-2016.

Medlemsavgift i Midthordland kompetanseregion og SAPT.

Kjøp av PP-teneste frå Vaksdal kommune.

Spesialpedagogisk ekstraressurs i skule og barnehage

SK som lærebedrift:

Våren 2015 var det 1 lærling og frå hausten 2015 2 lærlingar i barne- og ungdomsarbeidar-faget, med instruktørar i barnehage/skule.

Dei siste 4 åra har me hatt eit samarbeid med Hordaland fylkeskommune/Osterøy **vidaregåande skule** om lokale og personell knytt til undervisning av ein elev med tilpassa opplæring på vidaregåande skule. Undervisninga har skjedd i delar av gamle Nordbygda barnehage.

Utviklingsmål for skulen - *Ein god stad å vera, ein god stad å læra.*

Planane "Strategi for oppvekst- og læringsmiljø" og "Strategi for barnehagane og skulane i Samnanger kommune 2012 – 2015" har vore grunnlaget for mål og tiltak i barnehage og skule. Desse er no evaluerte og elevråda og dei tilsette. Denne evalueringa vil vera grunnlaget for "Strategiplan for oppvekst og kultur 2016 – 2019."

Resultata sosialt og fagleg viser jamt over gode resultat. Resultata er tilgjengelege på www.skoleporten.no, og vil bli omtala i Tilstandsrapporten våren 2016.

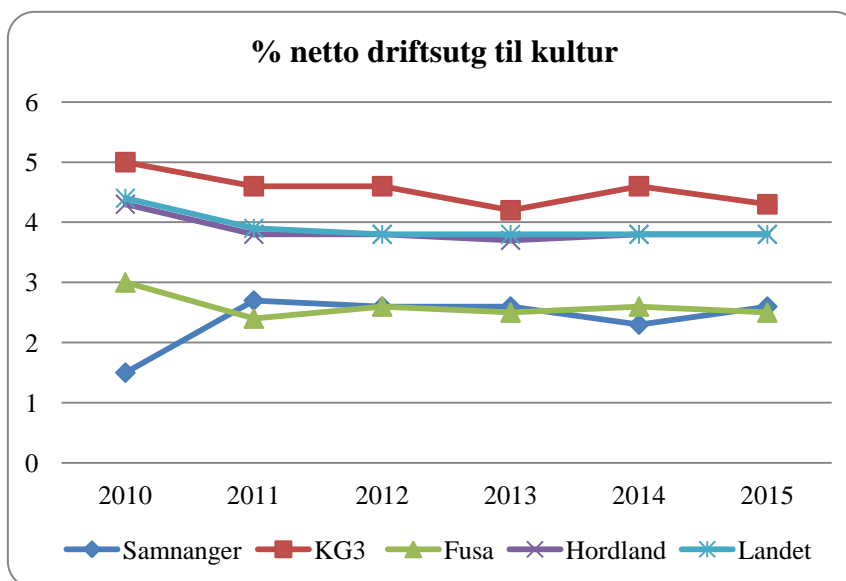
Hovudutfordringar i Samnanger skulen

Skulane våre er lagt til rette for elevvekst og kan husa 2 parallellar. Både barneskulen, SFO og ungdomsskulen er "den einaste i sitt slag" i kommunen. Det føreset ei god samhandling på tvers av einingane, men også med andre kommunar. Hausten 2015 har vore prega av evaluering / avslutning av ein strategiperiode, og førebuing av mål og tiltak for ny strategiperiode. Den nye strategiplanen må ta opp i seg intensjonen med den administrative omorganiseringa der den raude tråden er samarbeid på tvers og rasjonell bruk av ressursane. . Skulane brukar mykje ressursar til spesialundervisning. Dette er eit tema som vert jobba aktivt med rundt om i kommunane. I løpet av 2016 vil fullmakt om å fatta vedtak om spesialundervisning verta lagt ut igjen til einingane. Målet er å få betre samsvar mellom vedtak, budsjett og organisering.

Ei utfordring for vaksenopplæring er at me ikkje har eigna lokale som er tilrettelagde for den delen av opplæringa som gjeld spesialundervisning for vaksne. Dette bør sjåast i samanheng med planlegging av dagsenter for vaksne. I tillegg må det vurderast om den administrative delen av VO kan administrerast på ein meir hensiktsmessig måte, t.d. vera knytt til ei eining.

Kultur

Samnanger kommune bruker vesentleg mindre til kultursektoren enn gjennomsnittet av kommunane i landet. Når det er nemnd, må det og presiserast at det står fleire kroner bak 1% hos oss enn for landet. Fordelt pr. innbyggjar brukte Samnanger kr 1687 til kultur, landsgjennomsnittet var på kr 2.023, KG 3 kr 2.814 og Fusa kr 1.485. Som vist seinare i meldinga bruker mange ein vesentleg større del til kulturbygg og indrettsanlegg, noko som gjer at skilnaden på den direkte støtta ikkje er så stor.

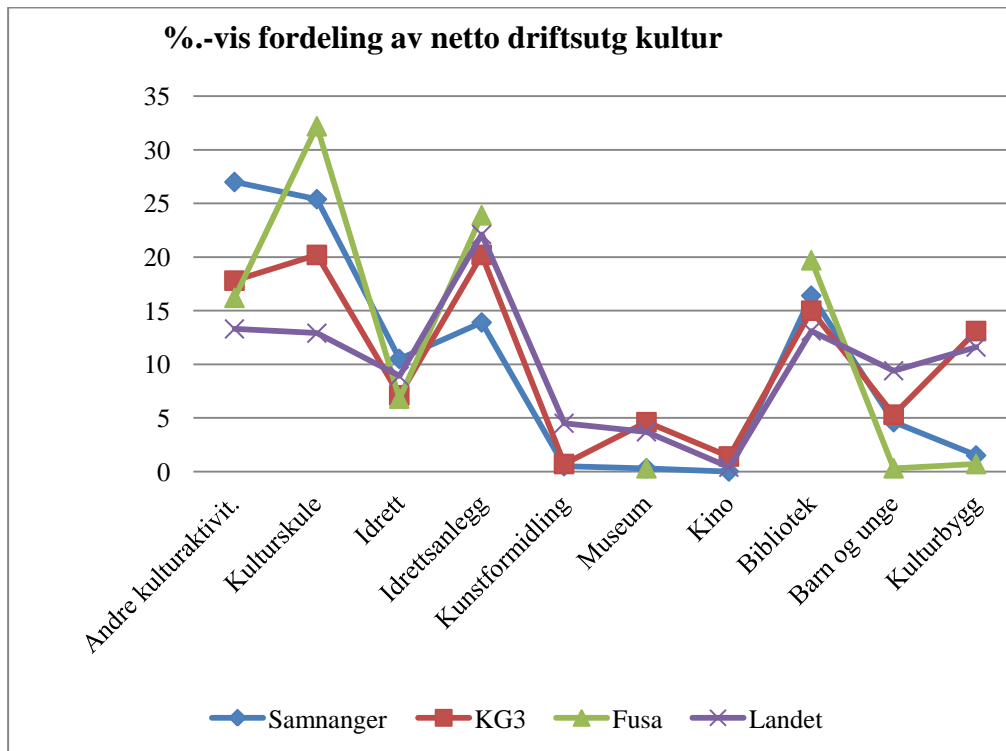

Det finst mykje statlege, fylkeskommunale og private midlar til kultursektoren som kommunen kan få del i. Ei målsetting for eininga har vore å få meir tilskot til kommunen, både i form av tilskot til kommunen men også til lag og organisasjonar i kommunen. Kommunen skal hjelpe laga med å søkja om midlar. I 2015 har tilskot auka med 100.000 kroner, ein god del av det er knytt til arrangement/tiltak.

	2014	Budsjett 2015	Rev. Bud	Rekneskap
Brutto drifts- og finansutgifter	4 850 739	4 952 523	4 818 848	5 252 400
Netto driftsutgifter	3 053 458	3 354 275	3 314 275	3 311 500
Tilskot til kommunen	221 673			327 103

Prioritering mellom kulturaktivitetar

Sidan me ikkje har eit eige kulturbygg og eit relativt sett enkelt idrettsanlegg (ikkje hall), går ein vesentleg større del av kulturbudsjettet til dei andre føremåla. Samnanger har heller ikkje eige museum og ikkje kino, men desse postane utgjer for dei fleste ein svært liten del av budsjetta. Desse tilhøva påverkar sjølvsagt fordelinga elles. Samnanger prioriterer kulturskulen og sekkeposten andre kulturaktivitetar høgast. Når det gjeld bibliotek, ligg kommunen i stor grad likt med andre kommunar. Mest alle områda er retta inn mot barn og unge. I kategorien barn og unge vert ført tilskot frå kommunen til organisasjonar og lag som jobbar med barn og unge men som ikkje kan kategoriserast i ei av dei andre gruppene.

Det er også ei målsetting for kommunen å auka tal aktivitetar. Totalt sett har kulturkontoret no godt med ressursar og kan auke aktivitetsnivået innan ei rekke område.

Ny aktivitet - disko for dei unge

I 2015 vart det ikkje gitt tilskot til lagshus. Det forklarar nedgangen i tal lag som fekk tilskot.

Driftstilskot til frivillige organisasjonar	S-2013	S-2014	S-2015	Fusa 2015	KG3 2014	Landet 2014
Tal frivillige lag som mottek kommunale driftstilskot	13	11	4	17	742	13971
Kom.tilskot til lag og organisasjonar i	10 385	11 818	18 750	33 824	24 863	38 722

kr pr. lag som mottek tilskot					
Ungdomstiltak, idrett, mm	S-2013	S-2014	S-2015	KG3	Landet
% nettoutgifter barn og unge	7,9	5,4	4,6	5,3	9,4
Tilskot til frivillige barne og ungdomsforeiningar pr. lag som mottek tilskot	12 400	18 000	12 333	8 552	37 780
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbod barn og unge pr innbyggjar 6-18 år.	789	508	495	956	1211

Kulturskulen

Samnanger prioriterer kulturskulen høgt. Særleg viktig er den for arbeidet i skulemusikken der kommunen gjennom kulturskulen m.a. gir tilskot til dirigent. Me hadde ein markant auke i kostnad pr. brukar frå 2014 til 2015, noko som dels har si årsak i ressursbruken knytt til skulekorpset.

Nøkkeltal kulturskule	S-2013	S-2014	S-2015	Fusa 2015	KG3 2014	Landet 2014
Netto driftsutg. pr. innb 6 – 15 år	3 260	3 652	3 601	3 337	4 233	2 165
Korrigerte brutto driftsutg. pr brukar	13 593	13 303	18 863	14 066	19 274	18 054
Andel elevar av tal barn 6 – 15 år	31	24,2	22,9	28,1	24,0	13,9

Bibliotek

Me ligg på same nivå som landsgjennomsnittet i netto driftsutgifter pr. innbyggjar og bemanning, og me har ein større tilvekst i media. Til tross for det har me dårlege resultat målt i tal besøk og utlån. Me har ei klar oppfatning av at hovudårsaken til det skuldast lokalisering av biblioteket. I neste omgang kjem sjølve lokala som er tronge og har dårleg – ikkje universell - tilkomst . Det er no fatta vedtak om nye lokale på Bjørkheim, og etter planen skal desse takast i bruk i byrjinga av 2017. Det vert arbeidd ein del med planlegginga av nytt bibliotek, og fylkeskommunen vil hjelpa til i arbeidet og gjerne med eit mindre tilskot.

Nøkkeltal bibliotek	S-2013	S-2014	S-2015	KG3	Landet
Netto driftsutgifter pr innb	298	235	278	422	265
Tal innb pr årsverk	3 164	1 380	3 173	2 455	3 030
Besøk pr. innb	1,5	1,0	1,1	3,9	4,6
Utlån alle media pr innb	6,1	3,6	3,5	4,6	4,4
Tal bokutlån barnelitteratur pr innb 0-13 år	11,9	7,2	8,7	12,2	10,2
Tilvekst alle media pr. 1.000 innb	653	532	487	379	216

Friluftsområde

Samnanger er med i Bergen og Omland friluftsråd. Dei har ansvar for vedlikehald m.m. for friluftsområda i Rolvsvåg, Flesjane og Gjerde. Dei siste åra har det vore arbeidd for å få på plass eit friluftstområde/ badeplass i Ospevika. I samband med Tysse-tunellen vert det opparbeidd ny tilkomst til Ospevika, og tanken er at BOF også tek ansvar her. Kommunen har inngått avtale med fleire lag om vedlikehald for turvegar. I samband med arealplanarbeidet er det særleg fokus på parkering ved ei rekke turvegar og

Frå friluftsområdet i Rolvsvåg

tilkomst på vegar som er stengt med bom.

Folkehelse

Frå 2013 har Samnanger kommune hatt 40% folkehelsekoordinator. Stillinga er lagt til kultur og vert kombinert med 60% kulturkonsulent. Koordinator legg fram eigen folkehelse rapport, og det er derfor ikkje teke med statistikk for dette i årsmeldinga.

Kulturminne, natur- og nærmiljø

Samnanger har eigen plan for kulturminnevern.

Ein del friviljuge har arbeidd lenge for å få redda Botnahytta. Den er eit minne etter krigen. I 2015 kunne dei setja strek for arbeidet. Kommunen har engasjert seg både ved å gje tilskot, hjelpa til med å søkja andre om tilskot og elles støtta opp under arbeidet.

Frå gjenopninga av Botnahytta- Arnfinn Haga fortel

Hovudutfordring

Ei auke i kultursatsinga bør først og fremst skje ved å spissa tilbodet meir mot aldersbestemte grupper og prioritera tilbod som det er stort ønskje om. Me har kanskje for lite aktivitetar for ungdom over 16 år. Me har ikkje vidaregåande skule i kommunen, og ungdomane våre er spreidd på fleire stader. Dette gjer det ekstra utfordrande å ha dialog med dei for å få fram kva denne gruppa etterspør. Ungdomsrådet er til hjelp i denne dialogen.

Me må leggja vekt på å få fram aktivitetar som har eit folkehelseperspektiv. Med avgrensa midlar til disposisjon er det viktig at kommunen har eit tett og nært samarbeid med frivillige lag og organisasjonar.

Kommunen har no god bemanning på kulturområdet med 200% stilling i kulturadministrasjonen inkl. folkehelsearbeid. Me må fortsett ha fokus på å få til aktuelle aktivitetar, og me kan få inn enda meir tilskot.

Det er tenkt at dei nye biblioteklokala også skal vera sentral base for kulturen generelt, og me har stor tru på at me då kan få til mange nye og spanande aktivitetar for folk i alle aldersgrupper. Storstova på den nye sjukeheimen innbyr òg til aktivitetar og arrangement som kulturkontoret kan vera pådrivar for.